भारत-इतिहास-संशोधक-मंडळ, स्वीय ग्रंथमाला क्र. ९०

शिव-चरित्र-साहित्य
११ वा खंड

संपादक– गणेश हरि खरे
क्यूरेटर भा. इ. सं. मंडळ, पुणें

Records of the Shivaji Period
Vol. XI

By
Ganesh Hari Khare
Curator, B. I. S. Mandala

MR
954.7920257
Sh 69 K

शाक १८७९] किंमत ५ रु.
Price Rs. 5 [A. D. 1957–58

निवेदन

भारत इतिहास संशोधक मंडळ त्रैमासिक वर्ष ३८, अंक १ ते ४ म्हणजेच शिवचरित्रसाहित्य, ११ वा खंड होय. या खंडाचें स्वरूप प्रकरणांच्या प्रस्तावना, पत्रांचा पाठ, पत्रांचा कालानुक्रम, पत्रांवरील टीपा, यामुळें स्पष्ट झालें आहे. तेव्हां येथें या खंडाविषयीं आणखी कांहीं लिहिण्यासारखें राहिलेलें नाहीं.

पण एका सामान्य विषयासंबंधीं दोन शब्द येथें लिहिण्यास हरकत नाहीं. स्वराज्य मिळाल्यावर आपल्या सरकारानें विविध इनामें नाहींशीं करणारे कायदे केले. असे कायदे करणें योग्य कीं अयोग्य आणि कायद्यांचे गुणावगुण इत्यादि मुद्यांची चर्चा करण्याचें हें स्थळच नव्हे. पण झालें तें झालें हें लक्षांत घेऊन सर्व लोकांस प्रार्थना ही कीं, त्यांजपाशीं असलेलीं कागदपत्रादि साधनें त्यांनीं मंडळाच्या स्वाधीन करावीं. मंडळ तीं जपून ठेवील. म्हणजे त्यांचा त्यांना तर उपयोग करतां येईलच; पण इतरांनाहि तीं उपयोगासाठीं उपलब्ध होतील. तरी सर्वांनीं या प्रार्थनेकडे अवश्य लक्ष द्यावें.

श. १८८० वैशाख शुद्ध १५
ता. ३।५।१९५८

चिटणीस

अनुक्रमणिका

१	वाई-पंत राजाज्ञा	१
२	कासेगांव-देशमुख व देशपांडे	२५
३	पंढरपूर-विठ्ठल	२९
४	संकीर्ण पत्रें	३४
५	सोलापूर-देशमुख	५३
६	पंढरपूर-विठ्ठल	७६
	प्रस्तुत खंडांतील पत्रांचा कालानु[क्रम]	७८
	पत्रांवरील टीपा	८१
	सूचि	९०

Library IIAS, Shimla
MR 954.7920257 Sh 69 K
9000

मुद्रक : के. ग. शारंगपाणी, आर्यभूषण मुद्रणालय, ९१५।१ शिवाजीनगर, पुणें ४
प्रकाशक : श्री. ग्यं. मा. मुजुमदार, श्री. शं. ना. जोशी, श्री. ग. ह. खरे
१३२१ सदाशिव पेठ, पुणें २

MR

प्रस्ताव

शिवचरित्रसाहित्याचा हा अकरावा खंड आहे. यांत सहा प्रकरणांत मिळून १०८ लेख प्रकाशित केले आहेत. हे लेख कोठें व कसे मिळाले तें ज्या त्या प्रकरणाच्या आरंभीं लिहिलेल्या प्रस्तावांत दिलें आहे. यांपैकीं कांहीं लेख मिळवून अठरा वर्षेंहि लोटलीं आहेत (६०); तर दुसरे कांहीं मिळवून फार दिवस झाल्यामुळें ते कुठें व कसे मिळाले हें माझें मलाच आतां नीट आठवत नाहीं (६४, ६५, ६७, ६८, ८३). तथापि ते आज प्रकाशित होत आहेत याबद्दल मला समाधान वाटत आहे.

हे लेख घराणेवार छापावयाचे असा येथील दंडक असल्यामुळें शिवचरित्र-साहित्याच्या इतर खंडांप्रमाणें याहि खंडांत पेशवेकालीन कागदांचा समावेश झाला आहे, होणें अपरिहार्य आहे. पत्रव्यवहार शिवकालीन असो कीं पेशवेकालीन असो. त्यावर प्रकाशनापूर्वी करावयाच्या संस्कारांपैकीं कालनिश्चय हा अत्यंत महत्त्वाचा आहे. दुर्दैवानें शिवकालीन पत्रव्यवहार फारसा उपलब्ध होत नाहीं. तत्कालीन कागद मिळतात ते प्रायः सनदा, कौल, तकरीरा, दस्तकें, महजर इत्यादि असल्यामुळें त्यांवर वर्षोल्लेख असतात. पण असे कागद सोडून दिले तर बाकींच्या वर पेशवाई पत्र-व्यवहाराप्रमाणें वर्षोल्लेख नसतात. उदाहरणार्थ, शहाजीचें 'आम्ही तो रजपूत' हें प्रसिद्ध पत्र जमखंडीच्या ज्या सारवाड घराण्यांत मिळालें त्याच घराण्यांत ले. ७१ मिळाला, दोन्ही पत्रें शिवकालीन आहेत. शहाजीच्या पत्रावर शव्वाल ४ येवढा तरी निर्देश आहे; पण ले. ७१ वर तेवढाहि निर्देश नाहीं. पेशवाई पत्रव्यवहार हजारोंनीं प्रकाशित झाला असूनहि कालनिश्चय करतांना पत्रव्यवहारांत जागोजाग पडलेल्या खंडांची पदोपदीं जाणीव होत असते. मग शिवकालांतील पत्रव्यवहाराविषयीं तो अनुभव अधिक प्रकर्षानें येत असेल हें काय सांगावयास पाहिजे? यामुळें कालनिश्चय हा विषय जितका महत्त्वाचा तितकाच जिकीरीचा बनला आहे. त्यांत चुका होण्याचे धोके पुष्कळ असतात. तथापि तो धोका पतकरूनहि येथें कालनिश्चय देण्याचा प्रयत्न मी केलेला आहे. यांतील कित्येक कागद नकलून व त्यांच्या तारखा ठरवून इतके दिवस लोटले आहेत कीं, त्यांचीं समर्थनें माझीं मलाच आतां स्मरत नाहींत (३७, ७४). पत्रें छापावयास काढल्यानंतर प्रकाशनाच्या तातडीमुळें कांहींच जमत नाहीं.

हीं पत्रें छापावयास काढलीं तेव्हां नकला बहुतेक तयारच होत्या. अगदीं क्वचित् नव्यानें तयार कराव्या लागल्या. पण कांहीं मूळांशीं रुजू घातलेल्या होत्या, कांहीं नव्हत्या. तेव्हां ज्यांचीं मूळें मजपाशीं होतीं त्या मूळांशीं रुजू घातल्या व नंतर छापावयास दिल्या. मुद्रितें तपासतांनाहि घेण्यासारखी सर्व काळजी घेतली आहे.

तथापि कांहीं चुका राहिल्या असण्याचा संभव आहे. तेव्हां विनंति ही कीं, दोन्ही प्रकारच्या उणीवांबद्दल अभ्यासकांनीं क्षमा करावी.

पत्रें घराणेवार छापलीं म्हणजे तीं कालदृष्टया मागेंपुढें होतात. म्हणून पुस्तकाच्या शेवटीं सर्व पत्रांचा कालानुक्रम दिला आहे. अपूर्ण कालनिर्देश असलेल्या पत्रांचा काल कसा ठरविला तें आणि पत्रांतील माहितीचें महत्त्व यांचें दिग्दर्शन टीपामध्यें केलें आहे. अभ्यासकांना दोन्ही गोष्टी लाभकारी वाटतील असा भरंवसा आहे.

या खंडांत प्रकाशिलेले लेख ज्यांनीं मला दिले व ज्यांनीं लेख देवविण्यास साह्य केलें त्या सर्वांचा मी ऋणी आहे. पंढरपूर–विठ्ठलविषयक लेख मिळविण्यास तेथील संशोधन मंडळाचे अध्यक्ष श्री. भालचंद्र पंढरिनाथ बहिरट यांचेंहि साह्य झालें आहे. तसेंच हा खंड तयार करण्याचे कामीं माझे मित्र श्री. बळवंत मोरेश्वर पुरंदरे यांचें हस्तन्हेचें साह्य झालें आहे. म्हणून या दोघांचेहि आभार मानतों.

अदमासें पन्नास हजार मराठी पत्रें प्रकाशित झालीं आहेत. हीं पत्रें प्रकाशित करतांना आदर्श निर्माण करण्याचे प्रयत्न झाले. पण यशस्वी आदर्श अजून निर्माण झाले नाहींत. ते निर्माण करावयाचे तर प्रत्येक पत्राचें संपादन व पाठमुद्रण करतांना पुढील गोष्टींची अचूक माहिती देणें आवश्यक आहे. **संपादनः** प्राप्ति, वर्णन, लेखन व भाषा यांचीं वैशिष्ट्यें, कालनिश्चय, स्थलनिश्चय, पत्रविषयाचा खुलासा, पत्रानें ज्ञानांत टाकलेली भर, पत्रांतील व्यक्तींचा परिचय, इत्यादींचें यथोचित प्रकटन. **पाठमुद्रण:** ऱ्हस्व, दीर्घ, काना, मात्रा, अनुस्वार, अधिकाक्षर, न्यूनाक्षर, मोकळी जागा, न लागलेला, ओळींच्या वर, खालीं किंवा एकावर दुसरा लिहिलेला अंश, विविध हस्ताक्षरें, शिक्कामोर्तबें, त्यांचीं स्थानें, त्यांचे आकार, त्यांचे पाठ, शब्दार्थ, इत्यादींचें यथोचित दर्शन.

हें सर्व करावयाचें तर त्यास तीन गोष्टींची नितांत आवश्यकता आहे. एक तर संपादकाच्या ठिकाणीं हें सर्व करण्यास अवश्यक इतकें बौद्धिक भांडवल असलें पाहिजे. दुसरी गोष्ट त्यास भरपूर साधनसामग्री सहज उपलब्ध झाली पाहिजे आणि तिसरी गोष्ट त्यास आवश्यक फुरसत मिळाली पाहिजे. आमच्या प्रांतांत या तिन्ही गोष्टींची अडचण असल्यामुळें आमच्या संपादनप्रकाशनांत अद्याप आदर्श उत्पन्न होऊं शकले नाहींत ही अतिशय दुःखाची गोष्ट आहे. कळतें; पण वळूं शकत नाहीं.

श. १८८० वैशाख शुद्ध १५
ता. ३।५।१९५८

ग. ह. खरे

शिवचरित्रसाहित्य, ११ वा खंड

१ वाई–पंत राजाज्ञा

[शक १८७० च्या माझ्या संशोधनी दौऱ्यांत उ. सातारा जिल्ह्यांतील वाई या माझ्या मूळ गांवीं मी गेलों असतां तेथें पंत राजाज्ञा या जुन्या इनामदार घराण्यांतील माझे स्नेही श्री. मोरेश्वर खंडेराव देशपांडे, बी. ए., एलएल्. बी. यांचीं जुनीं दप्तरें पाहण्याचा योग आला. निजामशाही, आदिलशाही व शिवशाही कालांत या कुटुंबांतील पुरूष दुसऱ्या एका घराण्यासह वाई परगण्याच्या देशपांडेपणाचे कामावर होते. या घराण्यांतील हरि मोरेश्वरास इ. १७३१ मे ५ पूर्वीं राजाज्ञा हें पद प्राप्त झालें. छत्रपतींचा खाजगी प्रतिनिधि किंवा राजकुटुंबाचा खाजगी कारभारी हा राजाज्ञा पदाचा व्यावहारिक अर्थ होता. प्रस्तुत पद मराठी अमलांत नेमकें केव्हां सुरू झालें हें निश्चित नाहीं. तरी पण शिवाजी महाराजांच्या अमदानींत तें नसावें. या पदाचा सर्वप्रथम निर्देश शुहूर १०८६ रजब ६ (इ. १६८६ मे १९) च्या एका मराठी पत्रांत मिळतो; पण तेथें पदस्थ व्यक्तीचें नांव दिलेलें नाहीं. तथापि शंकराजी नारायण पंडीत सचीव, उद्धव योगदेव, त्याचा मुलगा रंगराव उद्धव, नारो राम मंत्री, चिमणाजी दामोदर, पंताजी शिवदेव, बाबूराव विश्वनाथ आणि या घराण्यांतील बहुधा हरि मोरेश्वराचा बाप मोरो जिवाजी असे आठ गृहस्थ सामान्यतः क्रमानें इ. १६८९ ते १७३० पर्यंत या पदावर होते. नंतर हें पद आनुवंशिक होण्याचे मार्गास लागलें. राजाज्ञा ही एक अत्यंत महत्त्वाची अधिकाराची जागा होती तरी ती प्रधानाच्या पातळींतील नसल्यामुळें या अधिकारावरील व्यक्तीस प्रधानमंडळांत स्थान नव्हतें. या कुटुंबानें पांच पिढ्यांपर्यंत (मोरो जिवाजी, हरि मोरेश्वर, त्याचा भाऊ भवानीशंकर मोरेश्वर, त्याचा पुत्र हैबतराव, त्याचा पुत्र भवानीशंकर आणि त्याचा मुलगा मोरो भवानीशंकर) हें पद अनुभविलें. नंतर दुसऱ्या घराण्यांत हा अधिकार गेला. तिसरा पेशवा बाळाजी बाजीराव याच्या कारकिर्दींत देशपांडे व राजाज्ञा या दोन पदांच्या जोडीस या घराण्यांतील तत्कालीन पुरूष हैबतराव भवानीशंकर यास वाई प्रांताची आनुवंशीक सुभेदारी देण्यांत आली. अशा प्रकारें अर्ध शतकवर या घराण्यांत हीं तीनहि पदें चालू होतीं. यामुळें पंत राजाज्ञांच्या दप्तरांत पुष्कळ कागद मिळण्याची शक्यता वाटली. मी त्यांच्या वाड्यांत गेलों तेव्हां तेथें कागदांनीं भरलेलीं वीस पंचवीस पोतीं व २५ जुन्या हिशेबी वह्या मला आढळल्या. त्या वेळीं या संग्रहांतील कागद नि कागद तपासणें मला शक्यच नव्हतें; पण वरवर नजर टाकतांहि मला त्यांत प्रत्येक जातीचे शेकडों कागद आढळले. रोजखर्डे, मासिक व वार्षिक हिशेबाचे ताळेबंद, करारमदार,

बातमीपत्रें, निरनिराळ्या प्रकारचे हुकूम व त्यांच्या तामिलीचीं वृत्तें, सारा, दिवाणी, फौजदारी, धार्मिक, सामाजिक, बाबींचीं निकालपत्रें, सनदा, इत्यादि प्रकार त्या कागदांत आहेत. या साऱ्या कागदांचे रुमाल श्री. देशपांडे यांनीं मंडळाच्या हवाली केले. ते सर्व वाचून त्यांतून महत्त्वाचे कागद बाजूस काढणें पुष्कळ श्रमाचें व कालावधीचें काम आहे. पण वरवर चाळून हातीं लागले त्यांपैकीं महत्त्वाचे लहान-मोठे एकेचाळीस कागद येथें प्रकाशित करीत आहे. माझे मित्र श्री. देशपांडे यांचे मनांत आपल्या घराण्याचा एक लहानसा इतिहासच प्रकाशित करावा असें फार दिवसांपासून आहे. त्या हेतूनें त्यांनीं त्यांच्या व इतर संबंधी घराण्यांत मिळालेल्या इतिहासोपयुक्त अदमासें ७५ अप्रकाशित कागदांच्या नकला केल्या आहेत आणि प्रकाशित साधनांतील सुमारें १०० उतारे काढले आहेत. पण सरकारी कायद्यांतुन निर्माण झालेल्या उदासीनतेमुळें हे सर्व उतारे त्यांनीं तूर्त मंडळांत ठेविले आहेत. मी इंडियन हिस्टॉरिकल रेकॉर्डस कमिशनच्या नागपूर (इ. १९५०) अधिवेशनांत प्रस्तुत प्रकाशित होत असलेल्या कागदांविषयीं एक लेख वाचला होता.*]

. १ सु. १००९ } जखर १४ }

१

[फा. शि. व मज.*] { श. १५३० भाद्रपद वद्य १ { इ. १६०८ सप्टेंबर १५

हैबतखान

दर आज रखतखाने खोदावेवद खान आलीशान रफीउलकदर वल मकान [मो.जा.*] साहेब खुलीदामदौलतहु ता॥ आता मलिक नायेब गैबत वा कारकुनानि पा॥ वाई मालूम बाद सु॥ सन तिसा अलफ इनाम जमीन सेत व मला वा बाजे बाबा

जमीन सेत वा मला — बाजे बाब

चावर १०१५ — बकाल प्रजगती जकायेती

सेत दर	मला दर	सारा	बेल १५		उभा मार्ग
सवाद का॥	सवाद	बाजे तक-	पायेपोसी	पा॥	हातलोट
मजकुरू	कसबा चिये	सीम गला	जकायेती	मजकुरू	पारघाट
दा॥ माहा	०१५	पसकी वा उकाल			पाणी
सूल चावर १	हातलोट वा	कसबे मजकुरू			पाली
वीरजी मार्ग	पारघाट	व विलायेती			आबे पार
					कसबे मजकुरू

जोरीची गोणी भुसचे पानाचे नगासी

......०२ गोणी ०१ पाने १००

दा॥ इनाम बो सुदाम सेटी बिन सोन सेटी पाटणे पा॥ मजकुरू बिमोजीब खुर्दखत रखतखाना मोकरम दर साल साल गुदस्ता बतेरीख १५ माहे जमादिलोवल

सीन असर वा अलफ मुतेन रवा अस्त बायेद् की येशान बमे करदाद: बदस्तूर अज जाहात सनतुल मजकुरू दिल्हे असे भोगवटा व तसरुफात ता। साल गु॥ चालिले प्रमाणे दुरूस पाहून...दुचाला कीजे तालीक लिहून असली परतोनू दीजे

तेरील १४ माहे जमादिलाखर

ले. २ शाबान २२ } २ [फा. फ. सा.*] { श. इ.

मुहम्मद् आदिलशाह → अफजलखान मुहम्मदशाही

मलिक यूसुफचा मुलगा मुस्तफाखान यानें विनंति केली कीं, यापूर्वी हुजूरच्या हुकुमाप्रमाणें स्वतःच्या घरची मंडळी मुहम्मद्नूर किल्ल्यास पाठविली होती. त्यांना परत आणण्यासाठीं सय्यिद् जाफर सय्यिद् नूरुद्दीन महलदार जमआरिकाब यास विनंति करून त्यास स्वतःच्या मुतालिकासह उपर्युक्त किल्ल्यास रवाना केलें. पण तो महलदार व मासे मुतालीक उपर्युक्त किल्ल्यास पोचूं शकले नाहींत, विजयी लश्करांत थांबून राहिले आहेत. आतां हुकूम व्हावा कीं, महलदार व मुतालीक यांनीं त्या किल्ल्यास जाऊन त्यांनीं माझीं माणसें आणावीं. म्हणून आतां हुकूम होतो कीं, त्या उभयानें असा प्रयत्न करावा कीं तो महलदार व ते मुतालीक त्या किल्ल्यास जातील आणि तेथून त्या खानाचीं माणसें आणून दारुस्सल्तनत रायकश ...पोचवून तेथून उपर्युक्त खानाकडे पोचवावीं. याबाबत खूप प्रयत्न करावा. जाणावें. ता. २२ शाबान.........

ले. ३ सु. १०५९ रजब ११ (१२) शा. १५८१ विकारी चैत्र शुद्ध १३ शनि } ३ { श. १५८१ चैत्र शुद्ध १३ इ. १६५९ मार्च २६

[आरंभीं व डाव्या बाजूस २ फा. शि. व २८ ओ. फा. मज.*]

माहाजर बतेरीख छ ११ माहे रजबू बिा हाजीर मजालसी पा। वांई सु॥ सन तिसा खमसैन अलफ

[या मजकुराचे खालीं महजरासाठीं बसलेल्या हाजीर मजालसीची यादी आहे. या यादींत वाई परगण्यांतील व्यक्तींचीं नांवें आहेत. त्यांत विशेष म्हणजे वाई परगण्याचा हवालदार व बहुधा अफजलखानाचा प्रसिद्ध हेजीब कृष्णाजी भास्कर आणि दत्ताजी केशव पिसाळ देशमुखाचा बाप केशवजी यांचीं नांवें आहेत.*]

हे मुख्य करून समस्त पा। वांई स्वस्तिश्री शके १५८१ विकारी संवछरे चैह्त्र सुद त्रियोदसी सेणिवार तदनी कृस्णसेटी बिन रामसेटी वाघ सेटिया पेठ कालवट का। वांई पा। मजकूर सु॥ सन तिसा खमसैन कारणे लेहून दिल्हा माहाजर ऐसा जे पेठ मजकुराचे सेटेपणाबदल कृस्णसेटी बिन रामसेटी यामधे व सोनसेटी बिन नरससेटी वाघ या हर दो जणामधे गरगशा लागला कृस्णसेटी बिन रामसेटी साहेबसदरेस येऊन उभा

राहिला जे पेठ मजकुरीचे सेटेपणाचे वडीलपण अपले वडिलाचे मिरासी दरम्याने अपला दाईज सोनसेटी दखल होउनू पेठ मजकुरीचे सेटेपणाचे वडीलपण चालवीत असे तरी वडीलपण पानमान आपले वडिलाचे आसे सोनसेटीस वडीलपणास निसबत नाही अपणावरी गहजोरी करून अपले वडीलपण घेऊन खात असे तरी साहेबी सोनसेटी मजकुरास हुजूर बोलाउनू आणुनू त्याचे व आपले वर हक्क मुनसफी करून अपले सेटेपण वडीलपण अपणास देविले पाहिजे......

[अशी मागणी कृष्णसेटी यानें केली. हाजीर मजालसीनें कृष्णसेटीचे बाजूनें निर्णय दिला. महजराचे शेवटीं, मोर्तब सूद हीं अक्षरें निराळ्या वळणाचीं असून तीं बहुधा कृष्णाजी भास्कराच्या हातचीं असावीत. शिवाय पट्टकोनी फार्सी शिक्का आहे.*]

ले. ४ सु. १०९२ रवल ७	४ श्री	श. १६१३ मार्गशीर्ष शुद्ध ८ इ. १६९१ नोव्हेंबर १८

[आरंभीं बा. शि.*] ० ~ । श्रीरामचं । द्रचरण नील । कंठ सोनदे । व शरण

अभयपत्र समस्त राजकार्यधुरधर विश्वासनिधि राजमान्य राजश्री रामचंद्र पंडित अमात्य ता चापसेट सेटिया व भानसेट पटणसेट व समस्त माहानाड व बकालउद्मी व बाजे रयानी कसबे पा वाई सुहूर सन इसने तिसैन व अलफ तुमचे बाबे देशमुख व देशकुलकर्णी पा मजकूर किले साताराचे मुकामी हुजूर येउनू विनाति केली की धामधुमेच्या प्रसगे कसबे मजकूरचे वाणी उदमी बाजे रयत ता मेढे सुबा व्याघ्रगड येथे येउनू राहिले होते ते जागा अनुकूल न पडे म्हणउनू प्रात मजकुरी वा आपली समतेस येउनू राहावे वाईस गनिमाचे ठाणे आहे तोपरियेत दुतर्फा कौल घेउनू उदीम प्रवर्त करायाची आज्ञा केली आणि कौल सादर केला होता ऐशियास प्रात मजकुरी येउनू राहावे तरी गनिमाची धामधूम बहूत आहे देशातील घाट समीप लागले आहेत उदीम प्रवर्त चालणार नाही यानिमित्य येता न ये तरी स्वामीने ता कुडाल ये माहाली हर येक जागा राहायाची आज्ञा केलियाने ते जागा राहोन उदीम प्रवर्त करितील म्हणउनू त्यावरून हा कौल दिल्हा असे तरी तुम्ही कोणे बाबे शक न धरिता ता कुडाल येथे येउनू घर बाधोन उदीम वेवसाऊ करून सुखरूप राहाणे साल मजकुरी तुम्हास वणी घर टका व मोहनर्फा तुरकस फाला माफ केला असे साल मजकुरी काही न देणे पेस्तर नख्त बाब कमाविषमुले जो आकार होईल तो जोवरी गनिमाचे ठाणे वाईस आहे तोवरी दुतर्फा वसूल देउनू जिकडील तिकडे येवज देणे आणि सुखरूप राहाणे ये बाबे कौल असे [नि*] छ ७ रबिलोवल [नि*] निदेश समक्ष [लं. व. मो.*] लेखन । सीमा समु । लसती

बार सुरू सूद बार

ले. ५ आलमगिरी जु. ४१ रवल १७	५ [वा. फा. शि.*]	श. १६१९ आश्विन वद्य ३ इ. १६९७ सप्टेंबर २३

जयदतुल इमसाल शामजी लिगोजी देसपाडे व गिरमाजी झुगो देसपाडे पा। वाई सरकार पनाला सुभे दारुलजफर विजापूर चिदानद तुम्ही आपले हकीकत जाहीर केले जे पादशाही कामावरी आपण हाजीर आहो आपले पोटाचे सरजाम जाहल्या खातिरजमा पा। मजकूरचे आबादी करून किफायेत सरकारचे करून दौलतखोही जाहीर करू म्हणोन कितेक आपले पेरोशनी हकीकत जाहीर केलेवरून मालूम जाहले येसियास तुम्हास हुजुरून पादशाह मेहरबान होऊन सनद इनायेत केले ते बमोजीब पेशकसी देऊन व मोजीब सनद आपले हक व इनाम गाव खाऊन खातिरजमासी पादशाही कामावरी रासदुरुस्त राहून परगणे मजकूरचे आबादी करणे जेणेकरिता तुमचे दौलतखोही जाहीर होये व बेहबूदी होये ते काम कीजे मामला पादशाही आसे खातिरजमासी काम पादशाही जाबितेमाफीक कीजे दरी बाब कौल दानद तारीख १७ माहे रबिलोवल सन ४१ जुलूसवाला

ले. ६ सु. १०९८ रजब १६	६ श्री	श. १६१९ माघ वद्य ३ इ. १६९८ जानेवारी १९

[आरंभीं व शेवटीं ले. ४ प्रो शि. व मो.*]

आज्ञापत्र समस्त राजकार्य धुरंधर... ... राजमान्य राजश्री रामचंद्र पंडीत अ[मात्य ता। कमा] विसदार जकात व बाजे अमदरफ्ती क...मेस्वर तहद वाई सु॥ समान तिसैन...सेटी सेट्या यार्णे कोकणांत कुण...न वाईस जात आहे तरी वाटेस कोण्ही याचे [न] जाणे [नि*] छ १६ रजब निदेश समक्ष

ले. ७ फ. ११०८ सफर २१	७	श. १६२० श्रावण वद्य ७ इ. १६९८ ऑगस्ट १८

[आरंभीं उजव्या अंगास वा. फा. शि.*] याफ्त आलम शर्फ ११०२ शाह ! मीर !

इजतआसर पिलाजी देसमूख वा शेमजी पडित देसपाडे बआफयेत बाशेद सुरु सन११०८ माळूम दानद दरी विले तुम्ही आम्हास न पुसता उठऊन गेला काये समजला आहे आम्ही तुम्हास काये करीत हेतो बगर पुसता उठाऊन गेले ओखेर काम आम्हासीच आहे येकीन समजले पाहिजे आता परगणे मजकुरासी इजतआसर हरी आनदराऊ वा नरसो त्रिमल कारकून आले आहेत तरी जामीदारासी रुजू करऊन देविले पाहिजे कागदपत्रहि देवणे जेबिता कचेरीमाफीक देवणे दीगर तुम्ही आम्हासी कारार केला

होता ते सारजमे करऊन सिताब पाठऊन दीजे उजूर सोहीं न कीजे आलबते हे काम करऊन देवणे दरी बाबे ताकीद जाणिजे मुर

तेरिख २१ माहे सफर

पौ छ ५ पचवा माहे रबिलौवल आले

ले. ८ सु. १०९९ } शाबान १५ }

८

श्री

{ श. १६२० माघ वद्य २ { इ. १६९९ फेब्रुवारी ६

राजमान्य राजश्री गंगाजी शंकर व शामजी लिंगोजी व गिरमाजी झुगो गोसावी यासी

सेवक रामचंद्र नीलकंठ नमस्कार सुा सन तिसा तिसैन अलफ मौजे माहुली हा गाव भटास अग्रहार करून दिल्हा आहे त्यास गनिमाकडील खडणी गत वरुषी जाली आहे त्यास दोनिसे रुपये जाजती घातले आहेत म्हणून वर्तमान कलो आले तरी (?) हे गोस्टी तुम्ही तेथे असोन कैसें कलीत आम्ही गाव ब्राह्मणास दिल्हा असतां तुम्ही गनिमाकडील जाजती खडणी कैसे बैसविली याउपरी न्याहारखानास पत्र पाठविले आहे ते देऊन जाजती खडणी बैसविली आहे ते दूर करून गुदस्ताप्रमाणे खडणी करणे जे गोस्टीने ब्राह्मण स्रम न पावत ते गोस्टी करणे येविसी आतर पडिलियाने तुम्हास बोल लागेल जाणिजे तुम्ही व रा। प्रल्हाद वा। मुतालीक देशमुख यालाही सागोन खडणी जाजती नव्हे ते गोस्टी करणे जाणिजे [नि*] छ १५ शाबान निदेस समक्ष [ले. ४ मो ल. व. मो.*] सुरू सुद

ले. ९ फ. ११११ } रबल १ }

९

[फा. शि. व ४ ओ. फा. मज.*]

{ श. १६२३ श्रावण शुद्ध २ { इ. १७०१ जुलै २६

जुबदतुल इमसाल सूर्याजीराऊ पिसाल देसमूख व शामजी लिंगोजी देशपाडे पा। वाई सा। नचीशाह दुर्ग उरुफ पर्नाला सुभा दारुलजाफर विजापूर सुरू सन ११११ चू दरी विला तुम्हा बाबे इजतआसार रामाजी रुद्रो सेरदार पा। मजकूर येऊन जाहीर केले जे जेमीदार मजकूर कामावरी बहूत मुस्तकीम राहून काम पादशाही चिलाउजूर चालविताती म्हणून हुजूर जाहीर केले तरी तुम्हासी येसीची पाहिजे तुम्ही जेमीदार मातबर आहा: कोणे बाबे उजूर न करिता खातिरजमा राखून काम पादशाही चिलाउजूर चालवीत जाणे व इजतआसार रामाजी रुद्रो यासी साल मजकूर बदस्तूर साबिक बहाल करून पाठविले असे यासी रुजू होऊन पादशाही काम करीत जाणे व पा। मजकुरीचे लावणी सचणी किर्दी मामुरी करविने व साल गुदस्तेचे खाजानेचे पैसे सिताब बेबाक करून पाठविने जाणिजे मो सुद

तेरीख १ माहे रबिलोवल

ले. १० आलमगीरी जु. ४५ फ. ११११ शाबान २६	१० [अलिफ*]	श. १६२३ पौष वद्य १२ इ. १७०२ जानेवारी १४

[आरंभीं उजव्या हाताच्या कोपऱ्यांत ' सनह ११०२ सनह ३४ आकिल मुहम्मद फिद्वी बादशाह आलमगीर असा वा. फा. शि. व ' ज़ुब्दतुल अकरान सुर्याजी देसमूख व स्यामजी देसपान्डियह पर्गनह वांई बमज्मून हिन्दवी अमल नुमायन्द बतारीख २६ शअबान सनह ४५ जुलूसवाला ' असा फा. मज.*]

जबदतुल येकरान सूर्याजी देशमूख व स्यामजी देसपाडिये परगणे वाई सु॥ सन हजार ११११ मालुम दानद आ के जाहीर जाले जे तुम्ही गुमास्ते करोडीस म्हनता जे तुम्ही उठून जाने जागीर फौजदारास जाली तरी तुम्ही येसी कामे फिसादची करिता व फौजदारास मिळून पटिया करून बादशाही माल तफरका करिता हे खूब नाही पहिले दोनी तीन मार्तबे तुम्हास लिहिले असे परंतु तुम्ही त्यावरी अमल न केला हाली मुफस-दीचा नतीजा पावाल तमाम बादशाही पैसियाचा जौबू तुम्हाहाती करऊन जे जे तुम्ही करिता त्याचा नतीजा बवाकई पावाल आपन या चौ रोजात स्वार होऊन परगणे मजकुरास पोहोचतो मालूम होये आपली बेहबूद चाहून पातशाही कामात सरगरम होने दरी बाब ताकीद जानिजे मोर्तबू सुद रयेत या मालमहसूल तफरका जालिया तुम्हास जौबू करने लागेल बादशाही मामला आहे वरच्या वरी न जाईल दरी बाब ताकीद जानिजे मोर्तबू

तो छ २६ माहे साबान सन ४५

गुमास्ते करोडियासि तुम्ही बेदखल केले आन उठून जाने मागुन तुम्ही त्यासि अनता गुमस्ते करोडियाने लिहिले आहे तरी तुम्ही आपली बेहबूद न चाहून यसा फिसाद केला आहे नतीजा नेक न होईल परगने मजकूरचे जमा रुपये चालीस हजार इनायतुलाखानने मोकर्र केली आहे याचा जौबू तुम्हाहानी करऊन तुम्ही आपली हमा बेहतर जानन असा मंदनगडातली जो हाल तुम्हावरी गुजरला तो याद असेल जानोनी ख्वाब खरगोसी न करने मोर्तबू

ले. ११ आलमगीरी जु. ४५ फ. ११११ शाबान २७	११ [अलिफ*]	श. १६२३ पौष वद्य १३ इ. १७०२ जानेवारी १५

[फार्सी मजकुराच्या उजव्या अंगास ' ११०१ आकिल सनह ३४ । मुहम्मद । फिद्वी बाद । शाह । आलमगीर ' असा वा. फा. शि. व ' स्यामजी देसपान्डियह पर्गनह वांई बमज्मून हिन्दवी अमल नुमायन्द बतारीख २७ शअबान सनह ४५' असा फा. मज.*]

शामजी देसपाडिये पा॥ वाई सु॥ सन ११११ मालुम दानद आं की तुम्ही आपली हमा जानतनाई फिसादचे कामात मिळून बादशाह काम बंद केले बवाकई तंबी पावसील जनबचेसी खराब होसील आपली हमा आयेकिली असेल ख्वाब खरगोसी

न करने आपन चौ रोजात स्वार होऊन परगणे मजकुरास पोहचतो माल महसूल या रयेत तफरका जालियालि असेल त्याचा जौबू तुम्हाहाती करऊन दरी बाब ताकीद जानिजे [नि*] मोर्तबू सुद तारी छ २७ साबान सन ४५

ले. १२ आलमगीरी जु. ४९ } फ. १११४ सफर २७ } १२ [अलिफ*] { श. १६२७ ज्येष्ठ वद्य १४ { इ. १७०५ जून ९

[अस्पष्ट फार्सी शिक्का व 'बमूजब हिन्दवी अमल नुमायन्द' असा फा. मज.*]

जुबदतुल येकरान दताजी नाईक देसमूख व {व} शामजी व गिरमाजी देसपांडिये पा वाई सुा सन हजार १११४ मालूम दानद आं के तुम्ही अर्जदास्त पाठविली हकीकती मालूम जाली लिहिल कीं गला वगैरे सरजाम करून पाठवितो तर सिताबी पाठवणं व गौऊगणां रयेतीचा दिलासा करून लावणी करविली बहूत खूब केलें येक विस्वा जमीन पडों न देण दरी बाब ताकीद जानिजे व मकेचे फड वगैरे जे तयार होत जातील ते मसखित पनाहा सैद (सेख) मा इभराईम व भगवंत पंडीत यांचे मारफातीने जरीब करून सिरिस्तेमाफीक पैसे खजाना दाखल करणे दरी बाब ताकीद जानिजे व सैद इसमाईल डाली घेउनू आला ते पावली [नि*] असे मोर्तबू सुद [फार्सीत*] बस्जह बस्जह दीगर कीं तुम्ही गलियाचा करार पंधरा दिवसात पाठवितो म्हनऊन केला पंधरा दिवस जालेत झडी लागला तरी गला मवकूफ केला गलियाचे पैसेच घेऊन सिताबी पाठवने गला येथे घेतला जाईल दरी बाब ताकीद जानिजे मोर्तबू

तेरीख २७ माहे सफर सन ४९ जकूसवाला

[निराळ्या अक्षरात व तारखेच्या नोंदीवर*] छावनी बरी केली दोनी नक्षत्रे गुजरून गे[ली] हनोज ... पिसावी छावनी होत आहे बरसात निघालिया छावनीची तयारी होईल

ले. १३ } रबिलावल १७ } १३ श्री [नि*] अई अदिपुरूष { श. { इ.

राजश्रिया विराजित राजश्री भीमराव गोसावी यासि

पोष्य परशराम त्र्यंबक नमस्कार उपरि येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लेखन करणें यानंतर रा रुद्राजी लिंगोजी व शामजी लिंगोजी देसकुलकर्णी पा वाई हे ताब्रांच्या उपद्रवाकरितां गेले होते सांप्रत दर्शनास अमच्या आले होते यास आज्ञा देऊन पाठविलें असे हे अपली मुलेंमाणसें देखील वाईस येऊन राहतील ते सुखरूप राहूं देणे त्यांस कोण्ही अजार लावील तरी अजार यांस कोणेविशी [पाठीवर*] या लागों न देणे जाणिजे छ १७ रबिलोवल [नि*] लोभ असो देणे हे विनंती

ले. १४ सु. ११०६ सवाल २५	१४ श्री	श. १६२७ माघ वद्य १२ इ. १७०६ जानेवारी ३०

[पाठीवर मजकुराच्या डाव्या अंगास आरंभीं ले. ४ प्रो लं. व. शि.*]

राजश्री जोत्याजी सालोखी हवलदार व कारकून किले कल्याणगड गोा

दं अखंडित लक्ष्मी आलंकृत राजमान्य [मो. जा.*] श्रीा रामचंद्र नीलकंठ आमात्य आसीर्वाद आा नमस्कार सुहूर सन सीत मया अलफ कसबा वाई मुजेरी व मोहतर्फा देखील खासगत येवजी मुकासा आहे त्यास तेथील वाणीउद्मी बुधास व राहिमतपुरास उद्मास जात असतात त्यास तुम्हीं भद्रग्याचा उपद्रो करून ठाण्यांस उपद्रो देता पेठेस कोणी वाणी { जि } जिनस घेऊन येतो त्यास भद्रग्याचा उपद्रो केलिया मार्ग पडतो येसियासि कसबा मार हा गाऊ आमचें खासग[त*] येवजी आहे हें तुम्हास ठाऊक असोन नसते क्षुद्र उपद्रो करून गावास अजार द्यावा हे तुम्हांस उचीत की कार्ये या उपरी येसी गोष्ट करीत नव जाणें सुखरूप वाणीउद्मी येतील-जातील त्यास भद्रगियाचा येकदर उपद्रो न करणें येविसी राजश्री स्वामींनी तुम्हात आज्ञापत्र सादर केले आहे त्यावरून कळेल तुम्हीं आमचे म्हणविता निष्ठा दर्शविता ते काये ये रीतीची आहे की कार्ये बरें याउपरी तन्हीं येकदर येसी गोष्ट न करणें फिरोन बोभाट येऊ न देणे जाणिजे [नि*] छ २५ सौवाल [नि*] निदेश समक्ष [ले. ४ प्रो लं. व. मो.*]

ले. १५ सु. ११०६ जिल्काद ९	१५ श्री	श. १६२७ फाल्गुन शुद्ध ११ इ. १७०६ फेब्रुवारी १२

राजश्री जोत्याजी सालोखी हवालदार व कारकून किले कल्याणगड गोा

दं अखंडित लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य [मो. जा.*] श्रीा परसराम त्र्यंबक प्रतिनिधि आसीर्वाद व नमस्कार सुहूर सन सीत मया व अलफ कसबा वाई राजश्री रामचंद्र पडीत अमात्य याकडें मुकासा आहे तेथील वाणी-उद्मी व रयता हाट-बाजारास जात-येत असतील त्यास जकात घेणे ते जकातीचे कमावीसदार घेतील तुम्हीं वाणी उद्मी [पाठीवर ' ० ~ श्री आई आ । दि पुरुष श्री राजा । शिव छत्रपती स्वामी । रुपानिधि ॥ तस्य प । रघुराम त्र्यंबक । प्रतिनिधि ' असा अष्ट. शि. व नंतर*] रयत याचे वाटेस नव जाणें हर येक बाबें कसबेयास उपसर्ग न लावणे फिरोन बोभाट येऊ न देणे जाणिजे छ ९ जिल्काद [नि*] निदेश समक्ष ['राजते । लेखना । वधी ' असा मो.*]

ले. १६ सु. ११०६ } १६ { श. १६२७ फाल्गुन शु. ११
जिल्काद ९ } श्री { इ. १७०६ फेब्रुवारी १२

[३ व ४ या ओळींच्या डावे अंगास समासांत ले. १५ प्रो शि.*]

दं मा। अनाम बावाजी सिंदे देसमूख पा। कुडाल यांसि परसराम त्र्यंबक प्रतिनिधि सुहूर सन सीत मया व अलफ कसबा वाई येथील रयेतो येऊन मौजे आखाडे ता। मजकूर येथे येऊन राहिल्या आहेत ऐसियास कसबा राजश्री रामचंद्र पडीत अमात्य याकडे मुकासा आहे तेथील रयता दुसरे गावीं ठेवाव्या ऐसी गोष्टी नाही यास्तव त्या रयतांस कसबे मजकुरास न्यावयाची आज्ञा केली आहे कसबेकरी येऊन-समजाऊन नेतील त्याचे हातीं तुम्ही देणे येकंदर ठेऊन न घेणे फिरोन बोभाट येऊ न देणे जाणिजे छ ९ जिल्काद [नि*] निदेश समक्ष [ले. १५ प्रो मो.*]

सुरु सुद

ले. १७ फ. १११६ } १७ { श. १६२८ कार्तिक शुद्ध १२
शाबान १० } [वा. फा. शि.*] { इ. १७०६ नोव्हेंबर ६

इा आा जुबदतुल आमासिलवल येकरान दताजी ना। देशमूख व शामजी व गिरमाजी देशपांडिये पा। वाई सु।। सन १११६ मालूम दानद की तुम्ही आर्जदास पाठविली हकीकती मालूम जाली काम पातशाही आहे तरी महमद इभराईम व तुम्ही मिलोन पातशाही कामकाज करीत जाणे आजी टका-पैका वसूल करने यामधेच तुमची खुची आहे तरी कामकाजास मातल न कीजे दरी बाब ताकीद तमाम जाणिजे छ १० माहे शाबानी साप गढीस आलो येकदो रोजामधे वाईसही येऊन पोहचतो दरीं बाब ताकीद तमाम जाणिजे

ता। १० माहे शाबान

पौ। छ १२ माहे साबान पहर पहिला मु।। वाई

ले. १८ सु. ११०८ } १८ { श. १६२९ ज्येष्ठ वद्य ३
रबल १७ } श्री { इ. १७०७ जून ७

अखंडित लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य राजश्री माणको गोविंद व राजश्री अणाजी जनार्दन सुभेदार प्रां। वाई गो। यास

सेवक परशराम त्र्यंबक प्रतिनिधि नमस्कार सु।। समान मया अलफ रा। रुद्राजी लिंगोजी व शामजी लिंगोजी देसकुलकर्णी पा। मा।र हे तांब्राच्या उपद्रवाकरितां गेले होते त्यास हाली अमच्या दर्शनास आले होते आज्ञा देऊन पाठविले असे तरी हे अपली मुलेमाणसे सहवर्तमान कसबे मजकुरीं राहतील त्यास हर कोण्ही यांस उपद्रव देईल तरी त्यास कोणाचा उपद्रव लागों न देणें सुखरूप राहूं देणे जाणिजे छ १७ रबिलोवल [नि*] निदेश समक्ष [ले. १५ प्रो. मो.*]

[नि*] सुरू सुद

ले. १९ } पौ रवल ४ }   १९   { श. { इ. हु

[आरंभी उजव्या अंगास लं. अस्पष्ट फा. शि. व 'बमूजब हिंदवी अमल नुमायन्द' असा मज.*]

जुबदतुल येकरान दताजी नाईक देसमूख व शामजी व गिरमाजी देसपांडिये पा वांई माळूम दानंद आं कीं अर्जदास्त पाठविली पोहोचोन मजमून मालूम जाला लिहिलें कीं पातशाहापुरास सिलेमानखानाची फौज आली आहे वंदनास जकीरा पोंहचावयासि येताती फौजेच्या दहशतीकरतां लिहिलें होतें तरी पदाजी व कलबअली येउनू यांही जर्कीरा वंदनास पोहचाउनू पदाजी बुदास आले व कलबअली कराडास गेले तुम्ही आपला खातिर जमा ठेवणे व गलियाचे रवाना करायाचा उजूर वाटेचा व पावसाचा लिहिला होता तरी आम्हीं तुम्हांस दिरंग लागला याबदल येथ गला खरीद केला तेथून गला धाडावा हाजत नाही गलियाचे यैवजाचे पैके बेगीने पाठउनू दीजे व साडेच्यार हजार रुपयाचे बाबे सिवरामपंडित ताकीद करिताती तरी पैसे मोजूद करून त्यांचे मारफातीन येथ पोहचावणें येक शायेत मातल न कीजे दरी बाब ताकीद जानिजे व तुम्हीं आंबियाचा करारदाद तुम्ही आम्हासी केला होता त्यामधे काहींच पावले नाहीत माळूम होये व यैवज कोठ कोठ आहे हेही माळूम होत नाही तुम्ही आपले गोस्टीला खबरदाहार राहाणे व दोनसे आंबियाची डाली सैद (?) इभराईम पाठविली होती ते पावली व विज्यापुरास दिवाणास पाठवायासि आंबे खुब तीनसे बोरेशी (?) मोठा असल पाहोन पाठविजे वाटेन पोहोचायाबदल हिरवे पाहिजेत तरी असल पाहोन अगर विंकत मिलतील अगर जैसे जाणाल तैसे तलाश करून पाठविजे जरूर जरूर आहे म्हणौउनू लिहिलं आसे आंबे तेथ तोडाल ते दुसरे रोजी येथ पोहचे यामधें तुमचा मजुरा फार होईल आम्ही तुमच्या भरसियान आहे अगर यासि दिरंग जाला तर तुम्हावर दिलगीर होउनू आंबे सरजाम करून पा

पौ छ ४ रबिलावल

ले. २० } पौ रखर २० }   २०   { श. { इ.

राजेश्री सुरयाजीराऊ देसमूख व शामजी पडीत देशपाडे गो

ाार्द सर्वेउपमायोगये आखडित लक्ष्मीआलकृत राजमान्ये [मो. जा.*] स्नो भूपतसिंग ताहवेलदार सरकार परनाले वगैरे राम राम विनंति उपरि तुम्ही परगणेमधे साह हजार रुपये करोडीस करून दिले त्यापैकी तेरासेहे रुपये खजानेस यैवज करून तुम्ही आपले नाव रोखा लिहून दिले त्यास वाइदा होऊन किती रोज जाले हनोज विले करून दिले नाही आतां येलकडे औकितो कीं सदरहू पैके करोडीस

तुम्ही देता म्हणोन येसियासी हे पैके पादशाही खजानेचे आहेत तुम्हासी येकदर सुटणार नाही तुम्ही येकदर करोडीस रुका ने दीजे आगर दिलियां तुम्हास खुदनिसबत देणे लागेल हे येकीन समजणे या पैकेयदल हुजुरून हुकूम न्याहरखानाचे नावे काढविले आहे हुकूम घेऊन च्यारी रोजामधे तुम्हापासी येतो तुम्ही पैकेचे फिकिरेमधे राहणे. विषश काये लिहिणे जाणिजे हे विनति

पैके जमा करून तुकोजी मुलासेचेथे ठेवणे जाणिजे हे विनति आणि माहमद शरीफ पाठविले आहे यासी रुपये १८ येक देविले आहे पावत कीजे गई न कीजे जाणिजे हे विनति

पा छ २० रबिलाखर

[उपांत्य ओळीचे डावे अंगास 'भूरतासिन्य ४१ सिवसहाये १११२' असा वद्रामी फा.शि.*]

ले. २१ जखर ५ } २१ हु {श. इ.

[फा. शि. व मज.*]

जुबदतुल येकरान दताजी नाा देसमूख व शामजी व गिरमाजी देसपांडिये पाा वांई उमेदवार इलतिफात बूदे चिदानंद आं की अर्जदास्त पाठविली पोहोंचोन हकीकती मालूम जाली लिहिलं कीं मीर आतश व खान बहादुर या तरफेस येतात ये बाबे जो हुकूम तरी विठोजी पाा व चार्जी पाटील यांही मुफसल लिहिलं आहे त्यांमाफीक अमलामधें आणंन कोन्हे बाबे उसवास न धरणें आपलं खातिर समाधान आसो देने कांही फिकीर न कीजे व सरजाम तमाम मौजूद करवन घेऊन येन कीं हे वेल नाजूक आहे दरी बाब ताकीद जाणिजे मो खुदू व दीगर कीं जे पैसे मौजूद केले असतील ते आपले बराबर घेऊण येणं कीं येथे खर्चास जरूर आहे जानिजे मोर्तब खुद [येजा*]

तेरीख ५ जाखर

ले. २२ पौ जखर २२ } २२ {श. इ.

[आरंभीं उजव्या अंगास '१११- अबद मुहम्मद मुरीद बादशाह अलमगीर घाझी... ' असा फा. शि. व ' झुब्दतुल अकरान दताजी केसवजी देसमूख पगंनह वांई बमूजब हिन्दवी अमल नुमायन्द ' असा फा. मज.*] .

जुबदतुल येकरान दताजी नाईक देसमूख व देसपाडिये पा वांई उमेदवार बूदे चिदानद के नवाबूसाहेब व किबिले तरबियेत खान बाहादुर याहीं पा मजकूर बमोजीब हुकूम हुजूर खालशामधे येऊन किले सातारा व परली व बसतगड व राजगड याचे जखीरा व अहशाम याचे सरजामास पैसे देविले आहेत आनी आहेदी तीरनदाज

व बरकनदाज वगैरे यासी तनखा मना केली आहे तर येक दाम त्यास न देने आनी तहसील सिताबी करून पैसे पोहचावण वायेदे च्यार होउनू गेले आनी हनोज वसूल देत नाही हाली ताकीद जाणऊण सिताबी तहसील करण दरी बाब ताकीद जानिजे

पौ छ २२ जमादिलाखर

ले. २३ } रजब २६ }

२३

श्रीशंकर

{ श. इ.

[वा. फा. शि.*]

रो दताजि देसमूख व देसपाडिये पा वांई यासि रो चंदाजी राजे जाधवराऊ [मो. जा.*] लेहावया कारणे येसे जे [मो. जा.*] खानसाहेबास फौवजदारी व जागीर दरोबस्त जाली आहे तर तेथील दाम-दिरम नजावत व तफावत जालियाने येका रुक्याचे अकरा रुके देने लागेल तुम्ही शाहाने आहा लिहिने नलगे छ २६ रजबू

पौ छ २७ रजब साजेस पोहचले

ले. २४ }

२४

{ श. इ.

खाने अजम बुन्हानखान गोरी भाईसाहेब सलामत

छ मोहिबानपन्हाही मखलिसानदस्तगाही अर्जी सादतुलदिल येकलास गिरमाजी झुंगो देसपांडिये पाा वाई सलाम बाजत सलाम महवलभुराद अंकी येथील खैरसला जाणून मोहिबी आपली खुषखबर बकलमे इशारती फर्मावणे दीगर आम्ही विशालगडास जाउनू आपले वतनाचे मामला ये तरफेने दुरूस करून घेतला हे खबर मोहिबी येकिली असेल मोहिबाचे वर्तमान गोदजी पाटिलाने सागितले त्यावरून मालूम जाहाले तुमचे कष्टाचे आम्ही वाटेकरीच आहो हजरत [मो. जा.*] साहेबी मेहरवान होउनू वतनाचे मामला आमचा चालविताती आमा ये तरफेने सनदपत्र करून घेतली आहे भटास दूर केले त्याप्रो तिकडील सनद जाली पाहिजे तरी साहेबी अर्जे करून परवाना करून देविला पाहिजे हुजूरचा परवानेमाफीक वतन चालते ताजा परवानाही देविला पाहिजे हजरत [मो. जा.*] साहेबाचे खिजमतेस काही आम्हापासुनू तकसीर जाली नाही शामजी लिगोजी बदगीस आहे त्यावरी मेहरबानी करीत जाणे याचे जाब पाठवणे प्यार मोहबत राखणे हे किताबती किताबती

ले. २५ सु. ११११ } रमजान २१ }

२५
श्री

{ श. १६४० श्रावण वद्य ८
{ इ. १७१८ ऑगस्ट ८

[आरंभीं डावे अंगास '० श्री ‿ । राजा शाहु छत्र । पति चरणी तत्पर । फतेसींग भोसले । राजकुवर ' असा वा. शि.*]

र्द मशरुल आनाम देसमूख व देशपांडियें पा वाई देखील जोर खोरें व जाबूल खोरें यांसि फतेसिग भोसले सुहूर सन तिसा अशर मया अलफ स्वराज्यांतील ठाणीं देखील मोगलाई अमल पादशाहानी स्वामीस बहाल केला त्याच्या सनदा नवाब अमीरल उमराऊ याच्या अहेत त्यावरून हा मामला आमचे स्वाधीन जाहाला अहे तरी तुम्ही पा मजकूरपैकी नजर रुपये २०००० वीस हजार हुजूर घेऊन येणे या कामास [नि*] या कामास खलोजी माने व सुभानजी पवार व भानजी पवार मसाला रुपये दर ३ येकास ... देविले असे आदा करणें [नि*] जाणिजे [नि*] छ २१ रमजान [नि*] मोर्तब सुद [पि. पा.*] मोर्तब सुद

बार

ले. २६ } रखर ८ शनि }

२६
श्रीशंकर प्रसंन

{ श. १६६० श्रावण शुद्ध १०
{ इ. १७३८ जुले १५

तीर्थस्वरूप राजश्री अन्या वडिलांचे सेवेसी

अपत्यें भाऊने सिरसाष्टांग नमस्कार विनंती उपेरी येथील वर्तमान ता छ ८ रबिलाखर शनवार मुा लश्कर गौरवाड येथे सुखरूप असों राजश्री स्वामीनी वेलावीच्या स्वारीस चव्हाणाच्या शाहावरी पाठविले होतें चव्हाण अथणीस गेलिया उपेरी अज्ञा अली कीं रठरें येथें दोन तोफा अल्या अहेत त्या घेऊन येणे त्या हुकुमावरून छ मजकुरी तोफा घेऊन लश्करांत अणून रुजू केल्या अपणास जोताजी घोरपडे याजबाा पत्र पाठविलें ते पावले त्याजवरून सविस्तर मजकूर कलों अला असेल हुजूरच्या पथकांस अम्हापासून रोजमुरा देविला त्याजमुलें येवज फारीस होऊन कर्जदार जालों अतां कर्जही येथे मिलत नाही तुम्हास येक दोन वेलां लिहिलें कीं पोख्ती बेगमी करून पाठविली पाहिजे परंतु चितांत न अलें आम्ही तों येथे उपवास करीत बैसलों अहों याजउपेरी तर्‍ही खर्चास पाठविलें पाहिजे म्हणजे स्थीत राहील नाही तरी बेरा जाला अहे गुमटावरी छ ४ रबिलाखरीं मगलवारीं निशान चढलें राजश्री शामराव व राजश्री अपाजी माने येऊन भेटले राजश्री संभाजी माहाराजांचा बहुत अत्यग्रह होता कीं कापून काढावें परंतु माहाराजांनी हत्यारानसीं प्यादे व माणसं सोडून दिल्ही निमे गला त्यांचा त्यासी दिल्हा राजश्री शामराऊ व रा अपाजी माने यासी पोषाख व कडीं देऊन सिपारत करून राहविले येथून तासगाव व अथणी येसी बोलवा अहे परंतु काण्हेकडे जातील ते कलत नाही तुर्त येथून कूच होत नाही

मुकाम अहे तुम्हापासिल मातबर राऊत अहेत ते पाठवून देणे म्हणजे वरकड राऊत रवाना करून गोकुलाष्टमीचा पैका पाठवून दिल्हा पाहिजे दरमाहेच्या पैकाच्या निकडी जाल्या अहेत लिंगूबाईने तों बहुतसा तगादा केला अहे याचा काये तो विचार करून अज्ञा केली पाहिजे वडिलांस विशेष ल्याहावे येसे नाही [नि*] बहुत काये लिहिणे सुलतानजी पवार याजपासी तेथे चाकरी घेणे खानू डागे याची घोडी चोराने नेली माग तासगावास गेला कलावे म्हणऊन लिहिले असे तर पैकियासाठीं निकड येथे फार जाहाली अहे तर लवकर पाठवणे रुपा लोभ असो दीजे हे विनती

ले. २७ जसर १७ गुरु

२७ श्री

श. १६६० अ. आश्विन वद्य ४ इ. १७३८ सप्टेंबर २१

तीर्थस्वरूप राजश्री आन्याचा वडिलांचे सेवेसी

अपत्ये शामाने चरणावरी मस्तक ठेऊन सां नमस्कार विनंति ता। छ १७ जमादिलाखर गुरुवारपर्यंत मु॥ तासगांव वर्तमान कुशल असे विसेष सिंदोजी भोसला याबराबर पत्र पाठविले ते [पावले] लिहिला मार कलला दरबारचा मार [तरी] राजश्री [मो. जा.*] पंत प्रधान यांनी आगोधर तासगावास येऊन गावाजवली राहून मोर्चबंदी केली ते दिवसी राजश्री [मो. जा.*] पंतप्रधान यांकडील येक भला माणूस पडिला रा। रघोजी भोसले पाठीमागून येऊन त्याजवली बाणाच्या टप्यावर मालावर राहिले येसाजी सिंदे यांनी अंतरते राजश्री [मो. जा.*] राव प्रधान याची भेट घेतली त्याचे त्याचे इमानशफत जाली त्यांनी ठाणे द्यावे यानी माहाराजांच्या पायावर त्यांस घालून त्यांच्या हुकमे पदरी घेऊन त्यांचे बरें करावे येसे केले रोज माणसे त्यांची यांची खेलों लागली नावास मात्र मोर्चे दिल्हे असत हे वर्तमान राजश्री [मो. जा.*] स्वामीस विदीत जाले त्यास माहाराजाच्या चितात गेले की आपणास भेटला नाही आण यांच्या हाते भेटतो तरी ही गोष्ट घडत नाही राजश्री राव प्रधान यास सागोन पाठविले की तुम्ही मोर्चे उठऊन अथणीस जाऊन अथणी घेणे अम्ही भोसले आहो नितके गरीच {गरीब} तासगाव घेऊ म्हणऊन वरचेवर हुकूम पाठवीत येसाजी सिंदा त्यास म्हणे की तुम्ही यातोंपर्यंत आपण ठाणे दिल्हे नाही तुम्ही आलियावर तुमच्या हाते बरें करून घ्यावें मग ठाणे द्यावें म्हणऊन मार्ग पाहात होतो तुम्ही आलियांवरी आपणास इमान दिल्हे आणि टाकून जातां तरी पायांने ढकलून जाणे म्हणऊन बहुत बजीद जाला तेव्हा यास संकट प्राप्त जाले धणी आइकेना यास इमान दिल्हे तेव्हा वरचेवर लस्करात कागदपत्र पाठवीत कूच त्वरेने करीनात त्या उपरी दर्याजी नाईक आला की राजश्री [मो. जा.*] रायाचे डेरे पाडून कूच करऊन अथणीस पाठवणे त्यावरून रा। माहादोबास रातोरात पाठऊन तेथे राजश्री स्वामीस कितेक सागोन माहाराजास तासगावास आणिले रा। नारबावाही आले येथे मनसबा काली बुध[वारी] करून

तासगाव राजश्री पंतप्रधान यांनी घ्यावे अथणीस रा रघोजी भोसले व रा राव प्रतिनिधि यांनी जाऊन फते करून घ्यावे येसा इत्यर्थ केला आण निघोन गेले तासगाव आलिया दाखलच अहे निशाण चढले म्हणजे कार्यसिधी जाली गुंता उरला नाही रा रावप्रधान निशाण चढवितील तेन्हा चढेल रा रघोजी भोसले याचे अजी कूच अहे अथणीस जातानी आपणास कलावे याकरिता लिा अहे आपण आपले पथक सजून देऊन रवानगी केली त्यास रविवारी दर्शन जाले त्यास ते बहुत आजुर्दे जाले की शंभर रावतांची चोली केली पंचवसि खासा आणवासा केला आण त्यांत येक माणूस नाहि च्यार गोला करून आणिले म्हणऊन श्रमी अम्ही खटसाऊन सांगतों परंतु कोणत्या ग्रहस्तानी येथे आहेत त्यांनी त्यास पुर्ती गोष्ट बिंबिवली आहे की यांन कोणी माणूस नाही च्यार ब्राह्मणाची घोडी जमा करून आणलीं अहेत म्हणऊन सागितले त्यावरून अम्ही उदंड सांगतो परंतु त्याच्या चितात गोष्ट भरत नाही माणूस दि... दिसत नाही आतां प्रसंग येसा जा[ला] की माणूस दिसाऊ पाहिजे काम काज पडेल तेन्हां पडो लस्करास रोजमुरा पांचा सां रोजा देतानी तो शंभर स्वारास पंचवसि रुये देतानी रविवारी आम्हास पंचवीस रुये दिल्हे त्याउपरी च्यार रोज रोजमुरा नाही नुखान शाहाजी कदम यास व कोन्हेरपंत यास सागतो खाशास हटकितो परंतु काम होऊन येत नाही रोज खर्च काये बसतो तो विदितच अहे पुढे काये करावे च्यार सिलेदार दिसाऊ ठेवलिया खेरीज स्तीत राहातां दिसत नाही येथे गणती पावणासे राऊत अहेत दाहा पांच राऊत आणखी यावयाचे अहेत ते अज पंताचाा येतील म्हणऊन सांगितले अहे रोजमुरा वरचेवर आला तर बरे नाही तरी भक्षावें काये राजश्री सुभे[दार] याजवली मागावे तरी त्याजवली काही नाही येसा मार जाला अहे वडिलाच्या चितास येईल ते करावे रा भालचंद्रपंत म्हणतानी की जाधवाच्या मुलाचा सरजाम राजश्री [मो. जा*] स्वामी देत अहेत त्याचे बोलीचालीस आपण गुंतलो आहो आपणास याजवली यावयास अनुकूल पडत नाही म्हणतानी कलले पाहिजे सरदेशमुखीचाा बाकीचे कागद व खतें सातारियास संकराचाकडे कोणाबराबर रवाना केले ते लिहिणे म्हणऊन लिहिले त्यास ते कागद लाखोटा करून लिंगनाक याजवली देऊन रवाना केले येसे स्मरण अहे कागदीं रवानगी पाहावी तरी रुमाल बराबर नाहीत कागद काही मध्ये ठेविले नाहीत अगर रुमालांतही राहिले नाहीत रवाना केले बहुतेक करून लिंगनाक याबराबरच रवाना केले त्याखेरीज प्यादे मदारी म्हातारा व मदारी धाकटा व फतेखान खुलतानखान माहादनाक येसे वरचेवर रवाना केले होते त्यास पुसावे आणखी प्यादे [अहेत] त्यास चौकसीनें पुसावें म्हणजे ठीक लागेल परंतु लिंगनाकाचाा रवाना केले आम्हास स्मरण अहे कलले पाहिजे धारण हरभरे पावणेतीन पाइली हरभरे बाजरी सवाचार पाइली अहे जोरी साडेपांच पावणे सा पाइली अहेत राजश्री पंतप्रधान यांनी रा रघोजी भोसले यास सांगितले की आपणाकडील लोक तुम्ही येकंदर न ठेवणे त्याकरितां त्याची अनास्ता अहे की काये हेही कलत नाही कलले पाहिजे हे विनंती

ले. २८ }
रुमाल १ }

२८
श्रीभवानीशंकर

{ श. १६७६ माघ शुद्ध २
{ इ. १७५५ जानेवारी १४

श्रीमंत राजश्री हैबतराव राजाज्ञा स्वामीचे सेवसी

सेवक भालचंद्र जगनाथ कृतानेक सां नमस्कार विज्ञापि येथील कुशल जाणून स्वकुशल लेखन अज्ञा केली पाहिजे विशष सेवकाच वर्तमान ता। छ १ रबिलाखरपर्यंत मोकाम आइनापूर प्रां आथणी नजीक कृस्णातीर येथे श्रीमंताचे मुकाम अहे आम्हींही क्षेमरूप असो याउपरी दरबारचे वर्तमान तर राजश्री माहदाबाची रवानगी कर्नाटक प्रांते जाहली आमच्या सरदारची नमणूक त्याजबराबर होईल किंवा खासा स्वारीबराबर ठेवितील हे पाहवे खासा स्वारी गगातीरास जाणार आहे आथरियाच्या मुलकातुन जावे यसाही विचार अहे अपणास कलावे म्हणोन लिहिले आसे राजश्री ...... त यानी तुमच्या कर्जाचे येवजीं नुर्त दोन हजार रुये राजश्री जीवजीपंताकडे जमले आहेत ते आपणास पावते करितील कलल पाहिजे संक्रमणाची निलशर्करा पाठविली ते स्वीकारून पावलियाचे उतराची अज्ञा केली पाहिजे विशष काये लिहिणे कृपा वृधी कीजे हे विज्ञापि

चो राजश्री कासीपंत स्वामीचे सवेसी श्रीमंतास विनतीपत्र लिहिले त्याजवरून सर्व निवदन होईल कृपालोभ आसो दीजे अपणास निलशर्करा पाठविली ते स्वीकारिली पाहिजे हे विनती

ले. २९ }
चैत्र शुद्ध १० }

२९
श्री

{ श. १६८१ चैत्र शुद्ध १०
{ इ. १७५९ एप्रिल ७

अजम हैबतराव देशपाडे दाम मोहबतहु

ारर्द मोहियानपन्हाई मुकलिशानदस्तगाह [मो. जा.*] अर्जी दिल यकलास करीदखान सलाम बाजद सलाम महवल मकसूद ऊकी येथील खैरखुशी जाणऊन मोहिबी अपली खैर हमेशा लिहीत जाणे दिगर तुमचा निरोप घेऊन स्वार जाहालो ते मजल दर मजल सुरतस लस्करात अजम कृस्णाजीपत याजपासी पावलो चैत्र सुध १० दसमीपावतो समस्त सुखरूप असो दोन महिनियानी लस्करही देशास येणार अपणास कलावे म्हणऊन लिहिले असे ज्यादा काये लिहिणे प्यार मोहबत असो देणे हे किताबत [नि*] सही

ले. ३० }

३०
श्री

{ श. १६८१ पौष शुद्ध ६
{ इ. १७५९ डिसेंबर २५ सुमार

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री शामजीपंत स्वामी गोसावी यासि

पोष्य रामचंद्र माहादेव सा। नमस्कार बिनंती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये

लेखन करीत जावे विशेष आपण पत्रे दोन पाठविली ते प्रविष्ट जाहाली लस्करचें वर्तमान लिा येशास श्रीमंताचे लस्कर नगरावर आहे श्रीमंत राजश्री भाउसाहेबाचें लस्कर परली-वैजनाथावर आहे मोगलास यास वीस गावाचे अंतर पुढे फौज राजश्री नाना पुरंधरे व विसाजी कृष्ण व राजश्री बलवंतराव येसे दाहा हजार पाठविले आहेत माकम वर्तमान श्रीमत राजश्री तात्यानी लस्करातुन लिा पाठविले आहे आपणास पत्रे आली आहेत ते पाठविली आहेत त्यावरून कलेल येवजाकरिता फार निकडीने लिहिले आहे हसेबदी करून देणे म्हणून श्रीमत राजश्री बाबानी लिा त्यावरून हसेबदी करून पाठविली आहे त्याप्रा येवज पाठऊन द्यावा गडचे गावाचा मार काय ता लिा पा म्हणून लिा त्यास राजश्री अंताजीपंत फडनीस माहुलीस गेले होते त्यास सागितले होते त्याणी गडचे गावचा मार विचारिला त्यास सागितले की चौ रोजा येणे म्हणजे काही काम चालते करून देऊ तुर्त तेथील प्रकार आम्हास समजला नाही यास्तव कागदपत्र घेऊन येणे म्हणजे मनास आणून वसूल चालता करून देऊ म्हणून बोलिले आहेत तरी कागद-पत्रसुधा राजश्री मंचाजीपंत व संकराजीपंत यासि पाठवावे म्हणजे माहुलीस जाऊन काय म्हणतात ते कलेल वरकड तुमच्या मंडलीस तिल शर्करायुक्त थैल्या ६ पाठविल्या आहेत कागदाप्रा प्रविष्ट कराव्या बहूत काय लिहिणे लोभ असो दीजे हे विनंती आपण हिसेब येथे दिल्हे त्याच्या व हसेबदीची नकला करून श्रीमंत राजश्री बाबाकडे पाठविल्या आहेत हे विनंती

बाो राजश्री चिंटकोपंत स्वामीस सा नमस्कार विनंती लिा परिसोन लोभ असो दीज हे विनंती

ले. ३१ अधिक (श्रावण) शुद्ध २	२१	श. १६८२ अ. श्रावण शुद्ध २ इ. १७६० जुलै १४

राजश्रिया विराजित राजमान्ये राजश्री रामचद्रपंत दादा व राो मोरोपंत तात्या व राो भानोपंत दाजी स्वामी गोा

सेवक मोरो खडेराव कृतानेक सां नमस्कार विनती विज्ञापना येसी जे आमचे वर्तमान ता आधिक सुध २ परियेत मुा श्रीआवतिकापुरी येथे सुखरूप असो यानतर स्वामीकडून बहूत दिवस पत्र येऊन साकले वर्तमान कलत नाही याजकरिता चिता वाटते तर सदैव पत्र पाा संतोशवित गेले पाहिजे विशेष राजकी वर्तमान तर श्रीमत राजश्री भाऊसाहेब व सिंदे होलकर व पोवार व बाजे सरदार समस्त आगरियावर छावणीस आहेत गिलजा येमुनेपार आहे त्याजकडे हिंदुस्थानचे राजे माडलीक माधव-सिगासुदा भेटले सुरजमल जाट व सुजातदवला येसे दखणी याजकडे होते त्यास सुजातदवला याजकडे नजीबखान जाऊन सुजातदवला पनासा हाजारा फौजेनसी गिलजी याजकडे घेऊन गेला शत्रूची फौज फार जाली आपली फौज त्याचे तिजाई आहे

परतु श्रीमताची तप उतम आहे येश येईल आम्ही उजनीस बुणगियाबरोबर हात मोडला होता याजकरिता आलो देशास येत होतो परतु श्रीमताची पत्रे आली की तुम्ही माघारे आगरियावर येणे त्यास जात होतो परतु प्रजेन्येकाल याजकरिता राहिलो विजचा दसमी करावयास जामदारखाना व लोक जाणार आहेत त्यासमागामे जाऊ समजाविसी आगरियावर करून उजनीस थैवज देवितात येसी जनवात्र आहे त्यास येदा सिदियाची सरदारी बसलियात आली आहे जर करिता ईस्वर व श्रीमत त्याजवर रूपा करतील तर [अपूर्ण*]

ले. ३२ ३२ श्री { श. इ.

राजश्री भवणीशंकर दादा देशपाडिये गोसावी यांसि

दे अखंडित लक्ष्मीं आलंकृत राजमान्ये [मो. जा.*] श्रो मालोजी नाईक पिसाल दडवत विनंती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लेखन करीत आसिले पाहिजे विशेष आपले श्याधीन कुल मुलेमाणसे करून या देसास आलो आणि बंगालियासी गेलो तिकडे गेलियावरी कुदेची गोष्ट पडली याजकरिता तीन च्यार वरसे येणे न जाले येनदा पाउसालियात नागपुरास आलो त्यास पहिलेपासोन आपणासी जे इमान दिल्हे आहे त्याप्रा आमची येकच निश्टा आहे कैलासवासी वडील गेले आहेत त्याचे जागा तुम्ही ये लोकी वडील आहा वडीलपणे साभालास आतर न करावे आम्ही लोक आपले पायासी वचणाचे बाधले आहो तुम्हासिवाये आम्हास साप्रत कोणी नाही सारे इष्टमित्र जनगोत थोरलाहाण आपण आहेत साभाल वडिलाणी केला आहे त्यापेक्षा विशेष कराल हा भरवसा आहे भरवसा जाणून मुलेमाणसे पायाजवल ठेविली आहेत आणि इमान-प्रमाण देऊन विदेशात आलो आहो श्रीमंत राजश्री जानोजीबावा भोसले याणी कबूल केले आहे की तुम्हास कर्जदाराचे देणियापासोन मुक्तता करितो त्यास दो महिणिया श्रीमंत सातारियासी येणार तेथे आलियावर आम्हीही याबा येऊ भेटी आपली होईल रूबरू जे विनंती करावयाची ते सेवेसी करून ते मान्ये केली पाहिजे याजवर वडील विवेकी आहा सुझेपनाची पत्री स्तुत ल्याहावी येसे नाही गावही साहेबाचे श्याधीन आहे लावणी संचणी जे करणे ते आपण वडीलपण करीतच असतील आम्ही ल्याहावे येसे नाही बहूत काये लिहिणे लोभ करीत जाणे हे विनती [नि*] सेवेसी विनती

राजश्री गंगाधर बावा व आनंतभट बावा व रा। भाऊ व रा। शामजीपंत व शंकराजीपंत यासी दडवत विनंती उपरी दादा लि।। आहे त्याजवरून कलो येईल इरवरूल दादास आम्हाविशाई सागणे हे विनंती

ले. ३३ }
जवल २० }
३३
श्री
{ श.
{ इ.

श्रीमंत राजश्री पंत स्वामींचे सेवेसी

विनंती सेवक रामचंद्र सामराज सा नमस्कार विनंती ता। छ २० जमादिलोवल पावेतो सेवकाचे वर्तमान येथास्थित असे विशेष श्रीमंत राजश्री दादासाहेबाची स्वारी वर्धनगडचे घाटे येणार येविसीचे पत्र राजश्री बाजीपंताचे सातारियाहून आले ते बाजिनस पाठविले आहे त्याजवरून विदित होईल आपण यावयाचे केले पाहिजे सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना

ले. ३४ }
मोहरम २९ }
३४
श्री
{ श.
{ इ.

राजश्री कासीराव दिवाण गोसावी यांसी

॥ अखंडित लक्ष्मीआलंकृत राजमान्य [मो. जा.*] श्री शाहाजी भोसले रामराम विनंती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल लिहीत गेले पाहिजे विशेष तुम्ही बहुता दिवसी पत्र पाठविले ते पावोन लिहिले वर्तमान कलले मोंगलाचा जावयाचा कोण्हीकडे सुमार साहेब सोलापुरीहून कधी जाणार हे लिहिले पाहिजे म्हणून लिा। त्यास मोगलाचे लस्कर सांप्रत उटी नजीक आवर्शे येथे आहे तेथे मुकाम दाहा अकरा जाले आणखी दोन च्यार होणार कलबर्ग्यास जावयाची आवाई आहे बेद्रास जाणार येसीही वार्ता आहे कोण्हीकडे जातो पाहावे या प्रांती आणखी महिना पधरा दिवस राहणार येसे वर्तमान आहे आम्ही सोलापुरास येऊन महिना होत आला परगणा निमे वोस होऊन गेला कसब्यात अडीच हजार तीन हजार प्यादे वगैरे मिलोन सिबंदी आहे स्वारीसमागमे दोन तीनसे स्वार आहेत सिबंदीचा पेंच भारी बसला इतके असोन पुढे परिणाम कसा लागतो तोही कलत नाही बेद्रच्या सुमारे एक मजल गेला म्हणजे आम्ही गांवास जाऊं आपण येतो म्हणून लिहिले तरी उतम आहे भेटीस बहूत दिवस जाले तरी यावें भेटी अंती सविस्तर कलेल रा। छ २९ मोहरम [नि*] बहूत काय लिहिणे हे विनंती

ले. ३५ }
३५
श्री
{ श.
{ इ.

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री हैबतराव स्वामींचे सेवेसी

पोष्य भिकाजी नाईक रास्ते नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल जाणोन स्वकीये कुशल लेखन करीत आसिले पाहिजे विशेष आपण पत्र पाठविले ते पावले पत्री लिहिले जे समस्त ब्राह्मणानी रयेत यानी रदबदली करून क्षेत्राचे संवरक्षण करावे

याजकरिता राजश्री गमाजीपंताकडे सर्वांनी पाठविले त्यावरून मारानिलेकडे जाऊन कौल आणिला म्हणोन लिा त्यास आपणाकडे गावचे वडीलपणच आहे बहूत उतम केले आम्हास राजश्री गमाजीपंताचे पत्र पाठविले ते पावोन संतोप जाहाला आपण यावे म्हणोन लिा उतम आहे येऊ बहूत काये लिहिणे रुपा लोभ आसो द्यावा हे विनंती आपण राजश्री गमाजीपंताचे पत्र पाठविले होते त्याचे प्रतिउतर पाठविले आहे ते वाचून पाहून लासोटा करून त्याजकडे रवाना करावे हे विनंती

ले. ३६ } २६ {श. १६९० वैशाख वद्य १३ नंतर
{इ. १७६८ मे १४

न डेरेदाडे टाकून रात्रीस पलून गेले दुसरे दिवसी यास वर्तमान कलले मग यानी त्याच्य शौधास दोनसे स्वर पा आणि त्याची बाड बिशाद डेरेदाडे जे राहिले हेतो ते अवघे सरकारात आणिले त्यास केदारजी सिंदे याची गाठ पडलीच नाही ते श्रीमंत राजश्री दादासाहेबाकडेस जाउन भेटील त्यास त्याची बाइको व मेहुणो व पालक लेक येसी मागून मार्गान जात हेती त्याची मात्र गोठे पडली त्यास धरून आणिल आणि त्याच्या पायी बेड्या द्वावादसीस घातल्य आणि बाइकास किल्यावरी पाठविली नारो शकर याचे घरी चौकी च्यार दिवस बैसविल हेती मग काणी...यानी रदबली करून उठेविली तिकड श्रीमत दादासाहेबही बाहीर निघाले फेजा बौलाविल्य मानसुत्र घेतला त्याची मुज्य सुध दशमीस आपले माडीवरी केली पुढ स्वारी खानदेशात करणार आहेत किंवा श्रीकृष्णाश्नानोस यावे येसी बोली आहे यास्तव येथ गडबड बहुत जाली त्याजवरून श्रीमंत रावसाहेबानीही तमाम फैजा व पागा बलाविल्य रास्तियासी व गोपाळरायास व हेलकर सिंदे यासी साडी पा की जलद येऊन पोहचणे डेरो त्रीयेदसीस दोन घटिका रात्री गारपिरावरी दिल्हे पचमीस डेरियासी दाखल हणार डेरियास दाखल जालियावरी कूच दरकूच ... येसी बोली आहे यामधे काये हईल तो पाहवे परतु गडबडीचा प्रसग तूर्तच दिसोन येतो आपणास कलाव म्हणऊन लिहिल आसे आमचाही कामकाजा पाच सात रोजानी हेऊन येईल मग लवकरीच सेवेसी येते वरकड वर्तमान जे नवले विशेष हेईल ते माघून लेहून पाठऊ बहूत काये लिहिणे रुपा लोभ कीजे हे विज्ञापि

चुनाई कथेई याची आवस्ता बहूत कठीण आहे तरी त्याच्या लकास सागुन पाच सात गडी घऊन येण आणि त्यास उचलून नेणे घोडियावरी बेसावयासी ताकद नाही यास्तव लिहिल आहे तरी आगत्य त्याच्य लकास...णे

ले. ३७ }
चैत्र शुद्ध ३ }

३७
श्री

{ श. १६९७ चैत्र शुद्ध ३
{ इ. १७७५ एप्रिल ३

श्रीमंत राजश्री पंत स्वामींचे सेवेसी

विनंती सेवक चिटको शंकर व कृष्णाजी अनंत कृतानेक सांा नमस्कार विनंती विज्ञापना तांा चैत्र शुद्ध ३ पावेतो सेवकाचे वर्तमान येथास्थित असे तदनंतर स्वामीकडून पत्र येऊन सेवकाचा सांभाल होत नाही तेणेकरून चित उद्विग्न असे येशास निरंतर पत्र पाठवून सांभाल करावा इकडील वर्तमान राजश्री हरिपंत तात्या घाटावर आहेत राजश्री आपा बलवंतरावजी नवापुरानजीक आहेत श्रीमंत राजश्री दादासाहेब यांचा मुकाम माडवी नजीक सोनगडी आहे सल्याचे राजकारण इग्रजाकडून पुरंधरी लागले स्वामींस कलावे भेटीचा लाभ होईल तो {तो} दिवस आनंदाचा असे सेवेसी श्रुत होय कृपालोभ करावा हे विज्ञापना

ले. ३८ }
मार्गशीर्ष वद्य १ }

३८
श्री

{ श.
{ इ.

श्रीमंत राजश्री पंत राजाज्ञा स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक माहादाजी बलाल सां नमस्कार विज्ञापना ता मार्गसीर्ष वद्य १ पर्यंत यथास्थित असो विशेष स्वामींनी आज्ञापत्रे पा ते पावली लिा मार सविस्तर कलला इकडील मजकूर तरी आम्ही येथे आल्यानंतर सिस्तीस आरंभ केला चाळीस-पनास गांव ठरले तो इतक्यात सुरापूरकर बेरड यास दुरबुध्य निर्माण होऊन को सिंदगी येथे दोन हजार फौज व च्यारपांच हजार प्यादे येऊन गांवाभोवता वेढा देऊन रात्रीस बसले गांवचे आसपासची घरे जालली गावात शंभर सवासे प्यादे होते त्यानी बुरजातून मार करून त्याजकडील दाहा आा ठार पाडून मोड केला सिंदगीचेही प्यादे येक दोन पडले च्यार प्रहर लढाई जाली तालिकोटास बातमी येताच येथील जमावसुधा रा विठल आनंत यास पा तो त्यानी कूच करून सिंदगीपासून दोन कोसावर जाऊन मुकाम करून बसले विठलपंतही जमाव सुधा कलकिन्यात राहिले त्यानी आठ दिवस पाठीवर टाकून येक दिवसी रात्रीस उठोन तालिकोटानजीक दोन कोसावरील गांव मौजे सेलगी व पिरापूर व लकुडी हे तीन गांव बेसावध तेथील बुरूज नाही पडले आहेत आसी बातमी लाऊन रात्री येऊन चौकी दिल्ही तेथे लढाई जाली गांवास आश्रा नाही तेव्हां जेर जाले त्यानी गांव लुटून भटनूर त्याचा गांव तेथून आद कोसावर आहे तेथे मुकाम केला विठलपंत कलकिन्यात होते त्यास बातमी लागताच तेथून येऊन भटनुरानजीक पावकोसावर आमचा गांव सोमनाल आहे तेथे मुकाम केला त्याचा जमाव थार आम्हापासी सेदोनसे लोक त्यानी येक तोफ सुरापुराहून आणून तालिकोट घ्याव असी मसलत केली तालिकोट गेल्यास

सर्वश्वच गेले तेव्हा उपाय नाही असे जाणून वीस हजार रुये येथे सावकारापासून कर्ज घेऊन दोन हजार स्वार चांगला व दोन हजार पायदल मेलऊन किल्या ['श्री २ पुा सेवेसी सां नमस्कार ' असा २ ऱ्या बंदाच्या आरंभीं मज.*] चा बदोबस्त करून सोमनालावर फौजेसुधा विठलपंत यांचा मुकाम जाला दर रोज त्याची यांची गोलागोली होऊ लागली वरकड प्रांतातील गांवगनाही प्यादे हजारपर्यंत ठेऊन दारूगोली दर गांवगना देऊन बंदोबस्त केला येथे फौजेचा जमाव होताच तालिकोटावर यावयाचे राहिले दर रोज लढाई होतच आसता त्यानी येथे हजार स्वार व दोन हजार लोक यानी लढाईचे तोड लाऊन हजार स्वार व दोन हजार प्यादे दुसरेकडे आमचा गांव आलगूर बेंकिनहल समतेत थोर आहे तेथील सेखदारी कासी हणमाजी याजकडे आहे तेथे जाऊन गांवाभोवंता वेढा देऊन गावात सिह्र लागले माहाराची घर जालली गांवात येक हुडा आहे त्यांतून प्यायानी मार करून त्याची हला मोडली दाहा मागूस व येक दोन घोडी ठार बेरडाकडील जाली आम्हाकडील दोन प्यादे पडले नंतर आणखी त्यानी नालतवाडाकडे रात्रीस स्वारी करून येक गांव मारला तेथेही पांच सात प्यादे बेरडाकडील ठार जाले व त्यात सरदार संस्थानिकाचे मेहुणे आंकापा नांो म्हणोन होते त्याचे पायांस गोली लागली नंतर दोन दिवस त्यास दम खाऊन सोमनालचे फौजेवर चालून घेतले तेव्हा सोमनालची फौज व तालिकोटाहून फौज गेली येक जाली आणि लढाई मातबर दिल्ही तेव्हा बेरडाकडील फौज कच खाऊन माघारी सरली ईश्वरे येश दिल्हे स्वामींनी थोरली सिंगी दिल्ही ती पडली आणखीही दोन तीन घोडी चांगलीच पडली दुसरे दिवसी सल्याचे बोलणे ठरले रुसुमाचे रुये २०००० व घासदाणा म्हणोन दाहा हजार करार केले घासदाणा यावयाचे कारण नाही परंतु ते संस्थानीक दाहा हजार फौज नेहमी चालगणार आम्ही मामलेदार सिबंदी नेहमी चालगावयाची सोय नाही व यजमानाची आज्ञा नाही सिवेसेजारी नित्य कटकट पडेल आसे समजून बोलण्यात आणिले माहालचा पैसा येत नाही आज महिना या मसलतीसच लागले उपाय नाही ['श्री ३ पुा सेवेसी सां नमस्कार ' असा तिसऱ्या बंदाच्या आरंभीं मज.*] बरे स्वामीचे पुण्येकरून सर्व गोष्ट निभावतील पेशजी उंटावर खाया व तुर व तेल पा ते पावलेच आसेल हाली बैल सर तीन व म्हैस एक व रेडा १ व गाई सर २ दोन व तेल जोडी येक पा आहे बैल स्वामींनी ठेवावे म्हैस घरी पाहिजे तरी यावी आथवा विकावी गाई चांगल्या दुधाऱ्या आहेत आवल्यास पाहिजे तरी ठेवाव्या आथवा यसादी घरी यावी येरडे यानीही सागितले होते त्यास पाहिजे तरी यावी रेडा कोटावरील बागेत देवावा तेल वाड्यात घ्यावे घोडीची किमत उगऊन घेतो आथवा चागली पाहून घोडीच आणीन नुतें घोडे बसावयास थोर पाहिजे त्यास सिंगा पाठविल्यास उतमच आहे आथवा चिचकुलेवाली पाठवावी सिंगी गेली म्हणोन रागे भरू नये त्याहीपेक्षा चागली स्वामीचे मर्जीयोग्य आणितो आथवा पैका म्हटल्यासही खर्ची घालून घेईन

राघोपंत यांजकडील पत्रे पुण्याहून आली होती त्यात आबाजी मोरेश्वर याजकडील जाबसाल ठरण्यात झाल्याचा लिा होते यैसियास जाल्यास करावे दिवस कठीण आहेत सर्व आर्थ स्वामीचे ध्यानातच आहेत बहूत काये लिहिणे लोभ करावा हे विज्ञापना गुर लिहिली आहेत त्यापौ दोन पाठविली आहेत मागाहून येक गाव व येक म्हैस राहि[ली] ती पाठऊन देतो राजश्री राघोपंत पिटके याजबराबर घोडी तीन आहेत त्यास पत्र दिल्हे आहे त्यांचे मनसीक आसावे च्यार दिवस इसावा देऊन सत्वरच पाठउन द्यावी आभिषकपात्र तिंवईसुधां मल्हारी वतारे याजपासून रुप्याची करून पाठऊन यावी रुपे मागाहून पाठऊन देऊ आगत्य करून पाठवावी सेवसी श्रुत होय. हे विज्ञापना

ले. ३९ मु. ११९७ } जवल ७ — ३९ — श्रीनाथ प्रा — { श. १७१८ कार्तिक शुद्ध ८ { इ. १७९६ नोव्हेंबर ८ .

पौ छ ८ जौवल सन सबा तिसैन

राजेश्री पंत राजाज्ञा गोसावी यासी

दं सकल गुणालंकरण अखंडित लक्षुमीआलंकृत राजमान्य [मो. जा.*] श्री मानाजीराव सिंदे दंडवत विनंती उपरी येथील कुशल तां छ ७ जौवलपावेतो वर्तमान येथास्तीत असे विशाष बहुता दिवसी पत्र पाठविले ते उतम समयी प्रविष्ट होऊन परम सतोष जाहाला प्रात वाई येथील गावगना रोखे घासदाण्याचे केले आहेत ते मना करवावे म्हणोन लिहिले ऐसियासी आम्ही फौजसुधा या प्राती आलो काही शेवा घडली आथवा नाही हे आपले मनात येऊन फौजचे खर्चाचा बदोबस्त करून देवावा म्हणजे मनाईच आहे सदैव पत्र पाठऊन परामृष करीत आसिले पाहिजे बहूत काये लिहिणे कृपा लोभ करावा [नि*] हे वीनंती

ले. ४० मु. ११९८ } सवाल १४ — ४० — श्री — { श. १७२० चैत्र वद्य १ { इ. १७९८ एप्रिल २

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री भवानीशंकरपंत स्वामी गो।

सेवक परशराम श्रीनिवास प्रतिनिधि नमस्कार विनंती उपरि येथील कुशल जाणून स्वकीये लिहीत जाणे विशेष प्रा वाई येथील वारेवणीचा आमल साल गुदस्ता विठू जानकर याजकडे होता तो दूर करून सालमजकुरी गोसोजी बिन सिदोजी जानकर देशगावडा यास सांगितली आहे तरी वारेवणीचा अमल पैकी निमे जिल्हे व निमे खालसा याप्रो वहिवट आसतां साल गुा तुम्हाकडील कारकून बाबाजी कृष्ण दिवेस आले होते त्यानी फाजील यैवज नेहला म्हणून विदीत जाले त्यास पेशजी–

पासोन निमेची वहिवट आहे त्याप्रो साल मजकुरी गावडा मार याजकडे वारेवणीचा आमल सुरलीत दिवेवो देवणे छ १४ सवाल सुा समान तिसैन मया व अलफ [नि*] बहूत काये लिहिणे हे विनंती

ले. ४१ } ४१ { श.
मोहरम २४ मंद } श्री { इ.

भाई वेंकाजीपंत व कालकपा आपा व मियाजी दा मोहबतहु

आजी दिल येखलास नवब सरफदौले मा हुसेनखान बहादुर सलाम आ की दिगर रा जनोबा लस्करातुन आताच आले त्यास पठाणांचे कूच होऊन येसकलास आले तेथे रा तात्या पागनीस व सर्व बक्षीसुधां यासी बलोन कजिया केला तव्हा त्याणी करार केला की आम्हास वाई प्रातांतील दोन लक्ष रुये देत असलां तरी आम्ही भिकडे जात नाही आम्हास हमी द्यावी तेव्हां त्यासी करार केला की आदितवर सध्याकाल पो जाबसाल काये तो समजो द्यावा नाही तरी सोमवारी आम्ही जाऊं नाही तरी तुम्ही सरकारांत लाख रुये घ्यावे आणि आम्हास तिकडे जाऊं द्यावे तुम्ही मना कल तरी जाऊं याप्रो जाबसाल आहे याचे उतर रातोरात समजू द्याव नाही तरी आम्हास बोलाविले आहे तरी लस्करात जाऊं कोणी बोलण्यास येणार असला तरी जलद पकेपणी करून पो पठाण सोमवारी कूच करून येतील वरकड मार जयानी मिरजा सागता कलेल उतरास दिरग नसाव जादा काय लिहिणे रा छ २४ मोहरम मदवार च्यार घटका रात्र

---

२ कासेगांव-देशमूख व देशपांडे

[पंढरपुराचे दक्षिणेस चार मैलांवर कासेगांव नांवाचा कसबा आहे. सध्या त्याचा समावेश मुंबई राज्यांतील सोलापूर जिल्ह्याच्या पंढरपूर तालुक्यांत होतो. पण मराठे-शाहींत व त्यापूर्वी कासेगांव हें एका कर्यांतीचें ठिकाण होतें. तींत पंढरपुरासुद्धा ४० गांवांचा समावेश होई. या गांवांत देशपांड्यांचें एक व देशमुखांचीं दोन अशीं तीन कुटुंबें तेव्हांपासून नांदत आहेत. श्री. माधव वामन देशपांडे, श्री. दौलतराव बाजीराव देशमख आणि श्री. रामचंद्रराव भाऊसाहेब देशमूख, हे त्यांचे विद्यमान वंशज आहेत. कौटुंबिक सोयींसाठीं सांप्रत देशपांडेकुटुंब पंढरपुरास राहातें. पण या तीन कुटुंबांचीं बरींचशीं वतनें समाईक असल्यानें त्यांचे कागद येथें एकत्रच दिले आहेत. या कागद-पत्रांसाठीं मी प्रथम इ. १९५२ च्या डिसेंबरांत पंढरपुरास व पुनः इ. १९५४ च्या फेब्रुवारींत पंढरपूर व कासेगांव या दोन्हीं ठिकाणीं गेलों होतों. त्यांच्या कागदपत्रांचीं

अनेक दुसरें तपासलीं व त्यांतून फार्सी, मराठी व फार्सीमराठी असे तिन्ही प्रकारचे सुमारें १५० कागद अधिक अभ्यासासाठीं मंडळांत घेऊन आलों. त्यांपैकीं अगदीं थोडे येथें प्रकाशित करीत आहे.*]

ले. १ सु. १०५९ हि. १०६९ जिल्हेज २	४२ [फा. फ. सा.]	श. १५८० भाद्रपद शुद्ध ४ इ. १६५८ ऑगस्ट २२.

दुसरा अली आदिलशाह ——> कर्यात कासेगांव परगणे माण येथील देसाई

कसबे कासेगांव (वाडीसह), मौजे मुहम्मदापूर (?), मौजे रांजणी, सेनफळे (वाडीसह), रामापूर (वाडीसह), संगेवाडी, मांजरी, वांकरी, मुंबेवाडी (वाडीसह), देवळें, कोरटी, नेपतगांव, सेचावी, चिंचुर्वे, अमरगांव, सिद्देवाडी, सेलेवाडी, मुहम्मदाबाद, भोवाळी, सुरगांव (वाडीसह), टांकळी, दहीवाड (वाडीसह), सिरभावी, तनाळी, (गुंजेगांव), गायगव्हाण, गायगांव, खर्डी, तिसंगी, ——, वांकी, घरनिकी, गादेगांव खुर्द, हीं गांवें कारखान्यांचा तनखा देण्यासाठीं व नीट चालविण्यासाठीं मिंजलेशाह याच्याकडे तंबाकू व तांपवर्ग जकात वांबेरीज दिलेलीं आहेत. तरी तीं त्याच्या ताब्यांत द्यावीं आणि कारखान्यांच्या चलतीबाबत तो सांगेल त्याप्रमाणें करावें. हुजूरच्या परवानगीनें.

ले. २ सु. १०६० शाबान २४	४३	श. १५८२ वैशाख वद्य ११ इ. १६६० एप्रिल २५

[आरंभीं मुहम्मद इख्लासखानाचा फा. शि. व ५ ओळी फा. मज.*]

बजानेब देसमुकानी कर्याती कासेगाऊ पा। माण चिदानद के अज सुहूर सन सिनैन वा अलफ हुजरून वजारत माब खेराऊ ढोणेसी सरफराज करून कर्याती मजकूर इस्तकामत मराहामत फर्माऊन फर्मान अशरफ सादीर असे अता दर रसीदन मिसाल कर्यात मजकूर राऊ मशारनुलेचे मुतालिकासी काबीज करून देऊन त्याचे रजातलमधें असोन अपले दौलतखोही जाहीर करणे वा राऊ मशारनुले पादशाही मसलहतशीर असे थैसे करणे जे राऊ मशारनुलेसी पोखना खर्ची पोचे या बाबे ताकीद कुली जाणणे छ २४ माहे शाबान

ले. ३ सु. १०७३ रजब २२	४४	श. १५९४ कार्तिक वद्य ९ इ. १६७२ नोव्हेंबर ३

[याच्या चौरस शिक्क्यांत 'श्रीशिवसे। नानेतुर्मु। द्रा जयति प्र। तापरायस्य' असा आणि चौरस मोर्तबांत 'मोर्तब सुद' असा मजकूर*]

ई मशहूरल अनाम राजश्री गोदजी बिन देशमूख का। कासेगांऊ प्रती प्रतापराऊ

खनोबत शहूर सन सलास सबैन व अलफ मा। बकाजी नावडकर यांस दिवाणातूनै तरवार बारगीर होती ते तुम्ही हुनरवंदीने घेतली आहे म्हणून तरी सरकारीची तरवार तुम्हीं घ्यावयास काये निसबती आहे ते तुम्हांस हजम होईल कीं काये [येसा] तुम्हांस समज नाहीं या उपरी पत्र देखतांच सदरहू तरवार पाठउनू दीजे दिरंग केलियां दूरदराज लागेली आम्हांवरी बोल नाही येसें समजोन वर्तणूक करणे छ २२ रजब पा हुजूर [चौ. मो.*]

ले. ४ }
रबर २५ गुरु }

४५

{ श. १६०० ज्येष्ठ वद्य १२
{ इ. १६७८ जून ६

वलींदे मुशफक वली न्यायीमती[ति]मा साहेबजी अजी फरजद बाहादुरखान --तसलीम कुरनि[से] मेरसानद वाके ता।२५रोज पंचशबे दो पाहारा रोजी खुदा तालाने आमची खलासी केली आण हजरत पातशाहजींचे हुकुमामाफीक रोहिलाखान हगसी यास भेटोण आपले घरास आलो तमाम दोस्त व आजीज होते त्यास खुशहाली जाली तुम्हासही मुबारकी लिहुनू पा। असे पुढे हजरत पातशाहजीची मुलाजमत जालियावर जे हकीकत होईल ते लिहुनू पा। देउनू बहूत काये लिा छ २५ रबिलाखर [लं. व. शि.*] मुरत्तब शुद

ले. ५ }
सु. १०८० }

४६
[वा. शि.*]

{ श. १६०१-२
{ इ. १६७९-८०

वर्क जमा गैरमहसुल पैदास्त का। कासेगाऊ पा। माण दहीगाऊं सु।। समानीन आलफ बि।। कारकुनानी व देसमुखानी मा। सिवाजी राजे याचे लोक जाता कसबे मजकूरचे जगलामधे बरे तटू जबून जाहाला म्हणौन टाकून गेले होते ते पाटील माराने सदोस आणौन गुदरिले ते बा। मु।। पुजाजी सरखवास हुजूर यासी खडून दिल्हे तटू जबून १ येकून होनू ·॥· [अ. मो.*]

ले. ६ }
सु. १०८५ }

४७

{ श. १६०६-७
{ इ. १६८४-८५

वर्कु जमा हासिल जात्रा कार्ती क्षेत्र पढरपूर का। कासेगाऊ सु।। खमस समानीन अलफ बि।। कारकुना।नि व देशमुखानि का। मजकूर गलबलेकारिता कुली जात्रा अली नाही [जुज]वी जमा जाहले ते जमा केले जमा होनू ·।०।-

---

ले. ७ फ. ११०३ }
जिल्काद १८ }　　४८　　{ शं. १६१५ आषाढ वद्य ५
{ इ. १६९३ जुलै १२

झडती सादिलवार बजार अखाडी क्षेत्र पढरपूर पा कासेगाऊ सुहूर सन ११०३ इा छ ३ जिलकादी ता छ १८ माहे मा यो मुाा रोज १५ जमा रुजू पटी रुा १०२२ा। पैकी वजा रुजू दिवाण रुा ५००८ बाकी जमा श्री रुपये ५२२ा। मो पाचसे साडेबावीस रुपये रास

ले. ८ फ. १११० }
रखर १५ }　　४९　　{ श. १६२२ अ. आश्विन वद्य १
{ इ. १७०० सप्टेंबर १८

दाा बोा गोदजी व वाकोजी देसमूख पाा कासेगाऊ सुाा सन हजार १११० कारणे लेहून दिल्हा कबूलकतबा ऐसा जे साहेबी पाा मजकुरीची जेजयाची खिजमत करून पाा मजकुरास आलेसी आणि आपणास हुकूम फर्मावला जे जेजेयाचा मामला साल मजकुरीचा चुकऊन देणे त्यास आपण देह ४० चिलकुल मख्ता पाा मजकुरीचा कबूल केला असे मोकरा रुपये २००० दोनी हजार याची पाा मजकुरी पटी करून वसूल करून देऊ हा मुचलका सही [वा. फा. मो.*] [नि*] बोा निराजी नरसिंह देशपाडे

[पाठीवर*] तेरीख १५ रविलाखर

ले. ९ फ. १११५ }　　५०　　{ श. १६२७–२८
{ इ. १७०५–६

[मजकुराचे उजवीकडे '० ⌣ । सीदोजी । देसमूख' असा वा. शि.*]

दाा बोा सिदोजी व वाकोजी देसमूख व देसपाडे व मोकदमानी व मुजारियानी पाा इसलामपुरी सुाा सन १११५ लेहून दिधला मुचलका औसो जे साहेबी जजेयाची विले करून देण म्हणऊन हुकूम करून बैसविल होते औसियासी येक साल जजया बाा सन ४७ याची सिस्त करून साहेयापासी दिधली सन ४८ जजयाची हकीकत पाा मजकुरी कहत पेडोन किती येक फौतीफरारी होऊन गेली आसती बदल साहेबास अर्ज कला साहेबी नातवानी जाणून महकूफ राहविल असे पेस्तर खानेसुमारी करून याची विले करून देऊ हे मुचलका सही

[पानाचे कडेस*] निराजी नरसिंह दसपाडे पाा मजकूर सिदोजी व वाकोजी देसमूख

ले. १०

५१

श्री [नि*] राम

तीर्थस्वरूप राजश्री गोविंदराव मामा देसमूख पा कासेगाव वडिलांच सेवेसी

आपत्य संकराजी राजे घोरपड दंडवत विनंती उपरी हैदर नाइकाचे धामधुमेमुले गडबडून मुले माणसे काडणार म्हणोन ऐकिले होते त्यास येथे बातमी रोज उठोन येती जे कृष्णा नदी औलाकड येत नाही पैलीकडच आहे येसी बातमी येती तुम्हास तो तिकडील खबर तहकीक आसेल येसियासी येकायेकी जागा न सोडणे पुरती खबर आणोन कोणती तजवीजे करणे ती कर्ण यरकड आम्ही काये ल्याहवे सर्व भरवसा आपला आहे वारंवार ल्याहवे येसे नाही बहूत काये लिहिणे लोभ कीजे हे विनंति

बा। राजश्री विठोजी बाव व रा। रामराव यासी रामराम रुपा लोभ आसो देणे हे विनंति

बा। ताजा कलम रा। संताजी बाव तेथे तुम्हाजवल आहेत त्यांचा बंदोबस्त करून द्यावा आगर न जाला तरी निरोप तरी द्यावा हैईगई न करावी हे विनंति

---

३ पंढरपूर–विठ्ठल

[प्रस्तुतच्या नऊ कागदांच्या नकला पंढरपूर संशोधन मंडळाचे कार्यवाह श्री. शंकर रामचंद्र बडवे यांनीं मला दिल्या. मूळ कागद श्री. विश्वनाथ गोपाळ बडवे, श्री. बाबूराव बडवे (पाटील) व इतर बडवे मंडळी यांजकडून मिळवून व नकलले होते. नकलतांना यांत कांहीं ठिकाणीं हस्तदोष झाले आहेत असें वाटतें. पण मी नकला मूळ कागदांशीं रुजू घालूं न शकल्यानें ते येथें तसेच राहिले आहेत. कागदांचे आशय वास्तव आहेत असें दिसल्यावरून ते येथें प्रकाशित करीत आहे.*]

ले. १ श. १५९९ आषाढ शुद्ध १५ नंतर

५२

श. १५९९ आषाढ शुद्ध १५
इ. १६७७ जुलै ४

यादी सके १५९१ सौम्य सवछरे पुस सुध बीज तद्दिनी देवें स्थळ त्यागिले सकें १५९२ साधारण संछरी सिवाजी भोसल्याचे भेटीस गेलो सके १५९३ विरोधकृत संवछरी चिचोळी मजुरा पडिळी होती आम्ही परडियाकडे होतो सके १५९४ परिधावी संवछरी आशाढ सुध दसमसि देव बाहेर काढला काडून काडकुसंद्यात ठेविला आम्ही पूजेस सामोग्री आणाव्या गूळ[सारिया]स गेळो माघा ... याचे राऊत येऊन चिचौळीची गुरे व बैळ घेऊन गेळे मग देव तैसाच आस्छ्यादिला व पुढे भाद्रपद मासी त्रियक बहिरव चिचोळीस आणिळे त्यास दरुशेणास देव काढिळा सके १५९५

प्रमाथीनाम सवछर वैशाख सुध सप्तमीस चापभाऊ मिळोन चिचोलीस आले आपणे त्याच्या हावाला केले सकळानी आमीन कृष्णाजी वडवा ठेविला त्याच्या विद्‌माने आपआपले विभाग स्नात आले पुढे सके १५९७ राक्षस सवछर चइत्र वदी सप्तमीस देव रगोजीने चोरून नेला तो आशाड सुध दसमीस देव हाती दिघला त्यास पैके पडिले ते तस्पील निराळी आसे पुढे येकादसीपासून पाडिवापावेतो आमीन गणावाने राखोन दिघले तेही आवघियानी विभागप्रमाणे घेतेले पुढें भाद्रपद मासी भानजी वडवियाने रगोजीस मिलोन वाडा खाणोन देव काढून रगोजीपासी दिघला मग दीपवाळीकारणें भोसेकरानी व परडकरानी आमच्या दिमती केला तेथे पैके पडिले ते तस्पीळ आसे पुढे येकादसीपासून पाडियापावेतो पूजा केली तेहि जे काये आले ते चौघानी घेतले पुढे बीजेस बहादुरखानाचे कटक आले देव आस्छादिला मग येकादसीस सकरदास वकिल्याकारणे गुळसरियास आणिला त्यास आमीन गणावा ते जो काये पानसुपारी व पैके सर्वेच वाटून घेत गेले आणि वस्त्रेउचापती आवघियावरी तो हिसोब आसे सके १५९८ नल सवछरी आखाडी आस्टमीपासून पुनीव पावेतो चौघानी राखोन घेतले पाडिव्यापासोन आमीन सेखावा आस्टमीपावेतो तेही चौघानी घेतले तेथून आमीन रघावा वडवा महिने २ होता तो हिसोब त्यापासी आसे पुढे दीपवाळीस पादका माडिल्या देव आछादिला पुढे तेथून जे काये आले ते चौघे घेत गेले वस्त्रे व नाणे त्यात काही उचापती आसे सके १५९९ आशाडी पुनीवपावेतो तकसीमप्रमाणे घेतले पूर्णिमेस देवस्थलासी (अपूर्ण).

ले. २ रा. श. २० भाव वैशाख शुद्ध ९ सोम	५३ श्री	श. १६१६ वैशाख शुद्ध ९ इ. १६९४ एप्रिल २३

[आरंभीं व शेवटीं छत्रपति राजारामाचा शि. व मो. आणि मजकुराचे डावे अंगास प्रतिनिधि व प्रधान यांचे शि.*]

स्वस्ति श्रीराज्याभिषेक शके २० भावनाम संवत्सरे वैशाख शुद्ध नवमी इंदुवासरे क्षत्रिय कुलावतंस श्रीराजाराम छत्रपति याणी जिवाजी व सूर्याजी पाटील कुलकर्णी मौजे देगाऊ ता॥ मोहोळ यासी दिल्हे अभयपत्र ऐसा जे गोपाळ विठल वडवे क्षेत्र पंढरपूर याणे हुजूर येऊन विदीत केले की पंढरपूर क्षेत्री जे समई तांम्राचा गलचला होतो तेव्हा श्रीच्या मूर्ति क्षेत्रीहून काढून मौजे मजकुरी घेऊन जाऊन ठेवीत असतो अशास त्या गावास स्वामीचे लश्कराचा उपद्रव लागतो तरी स्वामीनी गांवच्या लोकास आभयपत्र सादर करून लश्कराचा उपसर्ग मौजे मजकुरास न लागे ते केले पाहिजे म्हणून त्यावरून तुम्हास हे अभयपत्र सादर केले आसे तरी मौजे मजकुरास पंढरपुराहून श्रीच्या मूर्ति वडवे आणून ठेवीत असताती तैशाया गलचल्याच्या प्रसंगी आणून ठेवितील तरी ठेऊ देत जाणे लश्कराच्या लोकास आज्ञापत्र सादर केले असे त्याचा

कांही उपसर्ग लागणार नाही तुम्ही मौजे मजकुरी सुखरूप आसणे आभय असे जाणिजे निदेश समक्ष

संमत मंत्री	रुजू संमत	रुजू
सुरू सूद बार	बार	बार

ले. ३ रा. श. २० भाव वैशाख शुद्ध ९ सोम	५४ श्री	श. १६१६ वैशाख शुद्ध ९ इ. १६९४ एप्रिल २३

[मजकुराचे डावे अंगास प्रधान व प्रतिनिधि यांचे शि.; शेवटीं छ. राजारामाचा मो.*]

स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके २० भावनाम संवत्सरे वैशाख शुद्ध नवमी इंदुवासरे क्षत्रिय कुलावतंस श्रीराजाराम छत्रपति यांणी राजेश्री सुभेदार व कारकून व ······ दिा लश्कर यासी आज्ञा केली ऐसी जे मौजे देगांव ताा मोहोळ येथे श्रीच्या मूर्ति पंढरपुराहून तांब्राच्या गलबल्यासमई आणून ठेविति आसता तिजसी यासी मौजे मजकुरी तुमचा आमदरफ्तीमुळे उपद्रव लागतो म्हणोन विदीत जाहले तरी श्रीच्या मूर्ति बडवे तेथे ठेवीत असाता तुम्हास उपसर्ग द्यावयास गरज काय याउपरी असे करीत नव जाणे मौजे मजकूर एक जरा उपसर्ग न देणे जाणिजे निदेश समक्ष

संमत मंत्री	रुजू संमत	रुजू
सुरू सूद बार	बार	बार

ले. ४ सु. १०९६ जिल्हेज २२	५५ श्रीरघुवीर	श. १६१७ आषाढ वद्य ९ इ. १६९५ जुलै २४

राजश्री सरचगजी कारकुनानी दिा पागा गोसावी यासी

छ आखंडित लक्ष्मी आलंकृत राजमान्य [मो. जा.*] श्रो संताजी घोरपडे सेनापति व नमस्कार सुा सीत तिसेन अलफ मौजे देगाव ताा मोहोळ येथे श्री......च्या मूर्ति पंढरपुराहून ताम्राच्या गलबल्यासमई आणून ठेवीत असता तियेसी आमदरफ्तीच्या मुळे मौजे मजकुरास तुमचा उपद्रो लागतो तरी आपले कुल लोकास ताकीद करून जरा आजार लागो न देणे मौजे मजकुरीची खंडणी करून ऐवज राजश्री...... देवाकडे देऊन गाव राजश्री गोपाळ विठल बडवे यांचे हवाली केले आहे असियास तुम्ही कोन्ही त्या गावासी खंडणी अगर घासदाणाचा उपद्रो न करणे मौजे मजकुरीचे विषी गोपाळ विटल बडवे हे येऊन तुम्हास सांगत जातील त्याचे पारपत्य करीत जाणे आसे न करिता मौजे मजकुरास कोन्ही आजार देईल म्हणवून त्याचा मुलाहिजा होणार नाही ऐसे बरे समजोन वर्तणूक करणे फिरोन बोभाट येऊ न देणे जाणिजे छ २२ जिल्हेज हे विनंती

लें. ५ श. १६१७ आश्विन शुद्ध ५ | ५६ | श. १६१७ आश्विन शुद्ध ५ इ. १६९५ आक्टोबर २

राजश्री सूर्याजी पाटील व रामाजी कुलकर्णी प्रगणे देगांव बुद्रुक प्रांत मोहोळ यांसी समस्त पांढर जमा होऊन लिहून दिधले जे धामधुमीमुळे श्रीच्या मूर्ति बडव्यानी तुमच्या गावास लश्करचा उपसर्ग न लागावा म्हणून आणिल्या आसिया समयास तुम्ही दिलान घेतेवेळी श्रीच्या मूर्ति आवघ्या पांढरीच्या असता तुम्ही काय निमित्त मुरती आणिल्या यास्तव आम्ही समस्त गांव आल्यावाचून मुरती ठेवण्यास आज्ञा देत नाहीं यावरून गोपाळ भट बडवे यानी तमाम गांव जमा करून सर्वास हकीगत बोलिले आवघे बुडकरी व ब्रह्मवृंद व शेटे व महाजन वाणी बकाल व तमाम गाव याणी विचार केला कीं देव बडवे याचा त्याणी पाहिजे तिकडे न्यावा त्याजवर गावानी दुराई होऊ नये असे म्हणे मग गोपाळभट बडवे म्हणाले तुम्ही पाटील कुलकर्णी यासी लिहून द्यावे मग सरवाचे विचार हे लिहून दिले मिति शके १६१७ आश्विन शुद्ध ५ बीकलम

आपाजी ताठे	वामनभट चिन तात्याभट	शामजी हरदास
सदाशिव हरि कोमटी	शेशंभट	नागू राहासापा
नागना शेट	हरभट चिन सदाशिव पुराणीक	आण्णाजी उद्धव
पांडोबा फाले	बाळकृष्ण विठल ताठे	भुजंगप्पा शेटे
मारुती न्हावी	गणूबाबा रामदाशी	गजानन आवसरी
दाजीबा लाड	गोपाळभट आराध्ये	मारुती गोपाळा
लखबा सुतार	सखाराम चिन राजबा सुतार	
जोधराम मारवाडी	दयालदास वैरागी	
गरमा जाधव	पांडुरंग हरि	
कासीनाथ नवी		

लें. ६ श. १६२१ कार्तिक शुद्ध १ | ५७ श्री | श. १६२१ कार्तिक शुद्ध १ इ. १६९९ आक्टोबर १३

राजश्री सूर्याजी पाटील मौजे देगाव प्रांत मोहोळ यासी

अवघे लिहून दिधले आम्ही लश्करचे धामधुमीमुळे श्रीच्या मुरती तुमचे घरी ठेवून सुसरुषा करून होतो पुढे धामधूम शांत जाहाल्यावर आम्ही श्रीस घेऊन चाललो त्यास तुम्ही बोलिला जे तुम्ही आम्हांस श्रीदेवास नेल्याचा कागद लिहून द्या असे बोलिल्यावरून हा कागद लिहून दिधला सही कार्तिक शुध पाडवा शके १६२१

स्वहस्त नारो गोविंद बडवे	प्रल्हाद शिवाजी बडवे
गोपाळ विठल बडवे	स्वतहा सदोबा बडवे
हस्ताक्षर नरहर रामाजी बडवे	सही तुळशिराम बडवे
हस्ताक्षर धोंडू नानाजी बडवे	

ले. ७ फ. ११२१ रमजान २१ श. १६३३ खर आश्विन वद्य ८	५८ श्रीपांडुरंगदेव	श. १६३३ आश्विन वद्य ८ इ. १७११ आक्टोबर २३

[आरंभीं व शेवटीं फा. शि. व मो.*]

कौलनामा समस्त बडवे क्षेत्र पंढरपूर प्रगणें कासेगांव सु॥ सन ११२१ कारणें कौलनामा ऐसा जे देशमूख व देशपांडे प्रगणें मजकूर हुजूर येऊन जाहीर केले जे श्रीस सिंव्हासनी बैसवावा मोहोच्छाव राहिला आहे जैसा सुदामद चालिले तेणेप्रमाणे चालविले पाहिजे म्हणोन अर्ज केला बराये अर्ज खातिरेस आणुनी तुम्हास कौल दिधला आसे तुम्ही देव सिंव्हासनी बैसवून मोहच्छाव करणें आपली खातिरजमा राखोनी जैसे सुदामद चालिले आहे तेणेप्रमाणे चालऊन कोणे बाबे शकआंदेशा न धरणें दरी बाब कौल असे

तेरीख २१ माहे रमजान शके १६३३ खरनाम संवत्सरे आश्विन वद्य ८

ले. ८ फ. ११२५ रमजान २५	५९ श्री	श. १६३७ भाद्रपद वद्य १२ इ. १७१५ सप्टेंबर १३

[आरंभीं व शेवटीं फा. शि. व मो.*]

कौलनामा समस्त बडवे क्षेत्र पंढरपूर सूर सन ११२५ दादे कौलनामा ऐसा जे तुम्ही हुजूर येऊन जाहीर केलेवरी श्रीदेवास सिंव्हासनी बैसवावयाची श्रीची आज्ञा आसे तरी सुदामतप्रमाणे देव देवळात बैसऊन देवाची शेवा करून सुखे आसणे कोणे बाबे शक न धरणे दरी बाब कौल आसे जानिजे ता॥ २५ रमजान

ले. ९ रा. श. ४३ दुर्मुख मार्गशीर्ष शुद्ध १२ गुरु	६०	श. १६३८ मार्गशीर्ष शुद्ध १२ इ. १७१६ नोव्हेंबर १५

[आरंभीं व शेवटीं छ. शाहूचा शि. व मो. आणि मजकुराचे डावे अंगास प्रतिनिधि व प्रधान यांचे शि.*]

स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ४३ दुर्मुख संवत्सरे मार्गशीर्ष शुद्ध द्वादशी गुरुवासरे क्षत्रियकुलावतंस श्री राजा शाहू छत्रपति स्वामी यांणी समस्त ब्राह्मण पुजारी बडवे व मोकदम शेटे माहाजन वाणी उदमी क्षेत्रवासीक क्षेत्र पंढरपूर यासी दिल्हे अभयपत्र ऐसे जे स्वामीची स्वारी या प्रांते जाली आहे क्षेत्रास उपसर्ग लागेल म्हणोन तुम्ही भये धरितां हें वर्तमान विदित जाले त्यावरून स्वामी कृपाळू होऊन हे अभयपत्र सादर केले असे तरी तुम्ही कोण्हीही भये न धरितां गांवावर राहाणें कोण्हेविसी उपसर्ग लागणार नाहीं अभय असे [नि*]लेखनालंकार

रूजू खाजगी मंत्री
सुरू सुद बार बार

---

४ संकीर्ण पत्रें

[या प्रकरणांत मी एकूण २३ लेख प्रकाशित करीत आहे. हे ज्यांनीं दिले त्यांचीं क्रमवार नांवें अशीं—१, १९ नळदुर्ग देशमुखांतर्फे श्रीमती यशोदाबाई चित्राव; २ मी स्वतः इ. १९४० मध्यें नकलून आणिला; ३ कै. नारायण माधव परशुरामी–मुंबई; ४, ५, ७, ८ खोपडे देशमुख–अंबाडें; ६ डॉ. सुनीतिकुमार चतर्जी–कलकत्ता; ९ श्री. गोपीनाथपंत पोतनीस–भोर; १० श्री. गंगाधर मुनीश्वर–कोल्हापूर; ११ श्री. वामन त्र्यंबक आपटे–जमखंडी (सारवाडांकडील पत्र), १३, २०, २१ श्री. बाबूराव रावजी देशमुख–नासिक; १२, १५ सरदार दि. ब. एस्. जे. देशमुख–अलमेले; १४ श्री. तुकाराम रामचंद्र ठाकूर–पुणें; १६–१८ श्री. फकीरजी फडतरे देशमुख–खटाव (उत्तर सातारा); २२ एलिएनेशन कचेरी–पुणें; २३ हें पत्र मला कुठें मिळालें तें आतां ध्यानांत येत नाहीं. हीं पत्रें अशीं विविध ठिकाणीं मिळाल्यानें व तीं स्वतंत्र मथळे देऊन छापणें लाभकारी नसल्यानें एकत्रित करून ' संकीर्ण ' या मथळ्याखालीं दिलीं आहेत. यांतील कांहीं लेख मला मिळून दीड तपही लोटलें आहे. यांपैकीं क्र. २० संबंधीं एक लेख मी इंडियन हिस्टॉरिकल रेकॉर्ड्स् कमिशनच्या दिल्ली अधिवेशनांत (इ. १९४८) वाचला होता.*]

ले. १ हि. ९७२ रवल २३	६१	श. १४८६ कार्तिक वद्य १० इ. १५६४ अक्टोबर २९

[आरंभीं ३१ ओ. फा. मज., त्याखालीं दोन शेरे व ७ शि*]

ार्द फुर्मान हुमेयुनू शरफे निफाद् याफ्त बजानिब मळिक सर्के खोज न्यमतुळ नैच गैचत व कारकुनानि हळ व इस्तकाबाळ किळे स्यहदुर्ग व मोकद्मानि व रेया व बराया कसबे व कर्याती व मुजाफती किळे मजकूर आ की मन्हमाति आळंमपंन्ह व आतिफते खोसरोना करुहनू सरदेसाई चैधरगी व देसाकुळकर्णीगी किळें मजकूर व मुजाफती त्यची चस्मे मुद्गळ बाबूजीसी मिरासी करउनू फर्माविळे आसे

किळे मजकूर

कसबे मजकूर	कसबे आणुदूर	कसबे मोरब
मौजे अचळेर	मौजे आळूर	मौजे जवळकोट
मौजे जोळद आस्टे	मौजे कधेर	मौजे हूविन सळगरा

बाजे देह्ये कर्याती बाळघाट वगैरहू

पाा आकुळकोट	पाा महिंधरी	पाा गुजोटी
तंपे पागरी व धरसीव	तंपे ढोकी	कसबे तेर
कसबे आपसिंगे	पाो अलंद	कसबे मणूर
	कसबे माहेवाल	मौजे अरलकरंजी

तरि तुम्हि मुद्गल बाबूजी मस्यरानुळे यासी देसाई चैधरी व देसाकुळकर्णि माहळत मजकुराचे यैसे जाणौउनू देसाई चैधरिगी व देसाकुळकर्णि मीरासी मुद्गळ बाबूजी मस्यरानुळे याचे आवळाद व आफुवाद याचे दुवाळ चंद्रे सूर्या आसे तव परियत्रि चाळविजे माहळाते मजकूर जफ्त करउनू दिजे विळायतिचे रयतिमाजे यासि कोणसी सिरजोरी व सरकसी करू ने दीजे देसई चैधरिगी व देसकुळकर्णिगीचे काइदा बरवे रीती हकहुर्मतीने चाळवीत जाणे विळायति मजकुरात् मस्यरानुळे याचे गैर इजुकुफे कांहीं काम व मोहीमाती व बिराडे व तकसीम व कलमे व मुनासिफू वगैरहू करू ने दीजे देसाई चैधरिगी व देशकुळकर्णेगीचे लाजिम व विस्वा व बाजे बाबहा मस्यरानुळे याचे आवळाद व आफुवाद दुवळ किजे देसाई चैधरगी व देसकुळकर्णेचे मोहिमाति मस्यरानुळे याही चाळविजे मस्यरानुळे याचे हुर्मत व काइदा बरवेपरि चाळविजे हरयेक मोकद्मासी व रयतमाने विळायति मजकुरा कुळासी ताकिदी करणे जे मस्यरानुळे यासी येउनु भेटितो विळायति या कुळ कैकुर्ता पेसजीचे व दरी वर्त्तीचें तमामू मस्यरानुळे यासी मारूम करिती याविसी बहु ताकिदी जाणिजे लाजिमे गाऊखेडी व पासोडी व विस्वा व मोहबाळि वरकडीळ दुवाळ किजे हे फुर्मान हुमेयुनीचे ताळिक लेहुनू घेउनू आसळी फुर्मान हुमेयून परतुनू दीजे बाा फुर्मान हुमेयून रवद

तेरीख २३ माहे रबिलैवळू इसने सबैन

पाा बिमोजीब रोख बसिके खाने आलिशहन केशवरखान वजिर हुकूमन

तेरीख २३ माहे रबिलौवळ इसने सबैन

सुरू   बार मुभकि

ले. २ } ६२ {

[वेरूळ (औरंगाबाद) येथील घृष्णेश्वराच्या देवळाच्या तटांत आंतल्या बाजूस पुढील तीन शिलालेख आहेत.*]

[१] सेवक येकोजि जैतोजि भोसळा

[२] दास माळोजि बाबाजि व विठोजि बाबाजी भोसळे

[३] सेवक आऊजि गोविंद हणवत्ये

ले. ३ सु. १०२३ } ६३ { श. १५४४ आश्विन वद्य ९
जिल्हेज २२ } [अ. फा. शि.*] { इ. १६२२ आक्टोबर १८

अज रखतखाने खुदायेवज माा सर्क माा अब्बर खुलीदयाम दौलतहू बजानेबू कारकुनानी ताा कोतुल बिदानद सुाा सलास इसरैन अलफ भुळो त्रिमल साो काा मजकूर हुजूर मारूम केले जे ताा माचे जोतीस व कुलकर्ण आपली मिरासी

सालाबाद चालवीत होतो माहाली देसमुखी हरकती करून आपले देसमुखीबराबरी आपले कुलकरण वाटुनू गैरमिरासी बोपाजि केऊदेऊ त्यास निमे दिधले आहे म्हणौउनू मा। केले तरी मिरासीदाराची मिरासी गैरमिरासियास देणे कायं दुरुस आहे आता बा। काजी हाकिम सरा सद्रहू अमल खातिरेस आणौउनू बर हक गहदम सालाबाद चालिले असेली तेणेप्रमाणे चालवणे निवी जिकीर न करणे ये बाबे पेसजी निवाडियाचे खुर्दखत सादर आहे ते तेणेप्रमाणे अमल करणे निवडिलिया अमलास हरकती करून मालुमातीचे खुर्दखत आणील त्यास मवसर पाहोनू गुन्हेगारी घेणे मफलीस असेली तरी पाचसे जेरबद मारणे दादनी काजी ताजद्दीन व अबदुल सतार [नि*] छ २२ माहे जिल्हेज [ब. मो.*]

ले. ४ सु. १०२८ जवल १८	६४	श. १५४९ पौष वद्य ५ इ. १६२८ जानेवारी १५

[आरंभी शि., १२ ओ. फा. मज. व खाली २ शि.*]

अज दिवाण रा। सा। बजानेबू कारकुनानी हाल व इस्तकबाल अमानत व अजहती मुकासाई ता। रोहिडा चिदानद सुा। समान हा। अलफ हेजीब नरसोजी व धर्मोजी देसमूख ता। उतरवली ता। मा। बंदगी हजरती मालूम केले जे ता। मजकुरीचे देसमुखास इसावती मोजे नाझिरे कुल बाब कुल कानू व गावगना हकलाजिमा व साहाणेसारी व इनाम सेते व वतीला मौजे नेरिया कुचथल सेत मौजे खानापूर सेत वडखल सेत उबर सेत उतरवली सेत बिरडी व देसकुलकर्णी ता। मा। यास इनामती व हकलाजिमा व सेटिया हकलाजिमा व इनामती गावगना मोकदम व बलुते व चौगले व पाडेवार या नफरास इनामती व हकलाजिमा सालाबाद कारकिर्द दर कारकिर्द भोगवटा तसरुफाती चालत आहे व खुा। मा। शा। मा। अबर सन तिसा अलफू आहे सन सबाकारणे हुजुरुनू हुकुमती रोखा छ······माहे······सादर आहे तेथे रजा जे ता। मा। देसमूख व देसकुलकर्णी व सेटिये माहाजन व गावगना मोकद्दम व बलुते इनामती व हकलाजिना खाताती थास हुजती गैरहुजती येकद्र जाबिता देणे बा। फर्मान व देणे वजिरानी येसा जाचिता हुजूर पाठविने जाब सादर होईल तेणेप्रमाणें अमल कीजे म्हणोन रजा त्यावरून माहाली कारकुनी इस्कील केली आहे जे तुम्ही आपला हेजीब हुजूर अलमपन्हाचे बंदगीस पाठउनू ताजा फर्मान घेउनू येणे बा। फर्मान दुमाले होईल म्हणौन इस्कील केली आहे तरी साहेबी नजर अनायेत फर्मान माहालास फर्मान सादर करावया रजा होये मालूम जाले बा। इशारती दिवाण आला बराये इलतमेस देविले ता। मा।चे देसमुखास इसावती मौजे नाझिरे कुल बाब कूल कानू व गावगना हकलाजिमा व साहाणेसारी व वतीला सेते सेत कुचथल मौजे नेरिया सेत वडखल मौजे खानापूर सेत उबर सेत बिरडी उतरवली व देसकुलकर्णी यास इनामती व हकलाजिमा व सेटियास इनामती हकलाजिमा व गावगन

मोकद्दम व चौगले व बलुते व पाडेवार या नफरास इनामती हकलाजिमा बा सालाबाद व बा खुा मा शा मा अवर दुमाले केले आहे तेणेप्रमाणे दुमाले कीजे बा भोगवटा तसरुफाती ता सन सबा इसनेन जेंसे चालिले आसेली तेणेप्रमाणे चालविजे दर हर साल फर्मानाचा उजूर न कीजे तालीक घेउनू असेली फर्मान फिराऊन दीजे मोर्तब [ब. मो*]

तेरीख १८ माहे जमादिलावल — रुजू

जमादिलोवल — रुजू सुरनिवीस

[पाठीवर*] पौो छ १७ माहे जमादिलाखर

ले. ५ हि. १०४७ जखर २९ सु १०३८ } ६५ { श. १५५९ मार्गशीर्ष शुद्ध १ इ. १६३७ नोव्हेंबर ७

मुहम्मद आदिलशाह—> रोहिडा किल्लयाचे कारकून

सध्या घ्यानास आलें कीं, नरसोजी खोपडे देसाई किले रोहिडा यानें कष्ट करण्यात कसूर केली नाहीं. बंडखोरांना शासन केलें. म्हणूम त्यास किले मजकूरच्या अमलांतील अंबाडें हें गांव सर्व बाबींसह इनाम दिलें आहे. तरी तें त्याच्या ताब्यांत द्यावें आणि वंशपरंपरेनें त्याजकडे चालवावें. याची नक्कल घेऊन असल परत द्यावें. सु. १०३८ हि. १०४७ जखर २९. हुजूरच्या परवानगीनें व वर्झारे हुकूमत इखलासखान याच्या माहितीनें.

ले. ६ सु. १०३९ रवल ३ } ६६ { श. १५६० अ. श्रावण शुद्ध ४ इ. १६३८ जुलै ५

महजर बतेरिख ३ माहे रबिलावल (!) बिहुजूर हजिर मजालसी पा...

राजश्री दादाजि कोनुदेऊ	बापूजी मुदगल हवालेदार
शुभेदार नामजाद किले	पा मजकूर
कोडाणा व पा पुणा	[वा. शि.*]
व महालानिहाये	बापूजी निगावान
[वा. शि.*] दादाजी	गोमाजी राजे मोकासाइ मौजे
कोन्देव………	म [अ. शि.*]
भानजी आऊजी	म्हाकोजी बिन तुक पाटेलू
मजमुदार पा मजा	शाबिरा मोकदम कसबे पुणा
मालोजी नरसिगराऊ	
व विठोजी सितोले देसमूख पा मजकूर	

अतसेटी सेटिया का पुणा
नाइकवाडी चाकरठाण
मऱ्हाठे

राऊतराऊ जाचक [कट्यारीचें चित्र*]
पदाजी मालेराऊ [कट्यारीचें चित्र*]
जनो कानडे [कट्यारीचें चित्र*]

सुा तिसा सलासैन अलफाकारणे महजर येसा जे गोमाजी राजे मुकासाइं मौजे पिंगोरी पा मजकूर हे विहुजूर मालूम केले जे मौजे मजकूर आपणासी मुकासा आहे तेथील मोकदमी चादजी सिंदा करितो तेणे गाव खराब पाडिले आहे व जे प्रज येते तीस रंजीस करुनू गाव लागो देत नाही व हरकती करुनू रासती कमाविस करू देत नाही गैरोविसी वर्तुणुकेने वर्ततो तरी त्यासि हुजुरू बोलाउनू सदरहू अमल मनासी आणौनू मौजे मजकुरीची सचणी लावणीची विले केली पाहिजे व चादजी मजकुराचे वडील भाऊ वाघोजी त्याचे फर्जंद व कान्होजी चिराजर वाघोजी यासि आणौनु मौजे मजकुरीची किर्दी मामुरी केली पाहिजे म्हणौनू मालूम केले

[वरील प्रमाणें तक्रार गोमाजी राजे यानें मांडली. त्यावर हाजीर मजालसीनें या प्रकरणाची चौकशी केली. वास्तविक चांदजी शिंदे हा वडील घरचा नसल्यामुळें मोकदमीवर चांदजीचा सर्वस्वी हक्क पोहोचत नाहीं, असें मालोजी व विठोजी शितोळे देशमुखांनीं सांगितलें. चांदजीनेंहि ही गोष्ट खरी असल्याचें व मोकदमीवर आपला वडील-कीचा हक्क नसल्याचें कबूल केलें. भिलोजी, कान्होजी व चांदजी या तिघांनीं मोकदमी वाटणीनें खावी असा निर्णय हाजीर मजालसीनें दिला.*]

ले. ७ सु. ११४० } जखर १२

६७
[फा. म.*]

{ श. १५६१ आश्विन शुद्ध ४
{ इ. १६३९ सप्टेंबर ३०

[कौलू] नामा अज दिवाण किले रोहिडा ताा केदारजी फर्जंद नरसोजी खोपडा देसाइ ताा (= तर्फ) उत्रोली किले मजकुरू सुहूर सन आर्बैन आलफ दादे कौलूनामा येसा जे ताा (= तर्फ) मजकुरीची देसगती तुवां करीत आसतां खंडोजी फर्जंद धर्मोजी खोपडा तुझा वारिसदार हुजूर येउनू उभा राहिला जे निमे तकसीम आपली आसे बरहक त्यांची व आपली मुनशफी करून निवाडा केला पाहिजे म्हणौउनू मालूम केले त्यावरून गावगाना पटेल व खोत दुतर्फ व बलुते व हकजवार येसे किले मजकुरीं मेलउनू बरहक मुनशफी करून तेणेप्रमाणे माहाजर करून दिधला असे तेणेप्रमाणे तुवां आपले इसारतीचे देह २ मौजे नाशिरें कदीम वा मौजे अंबाडिये हाली रुा[1] फर्मान व पालक सेतें व हकलवाजिमा वा गाऊखंडी गावगाना वा बाजे

---

१ या संक्षेपाबद्दल फार्सीत ' मर्हमत बर हुक्म ' असे शब्द आहेत.

बाा (= बरहुक्म) सालाबाद भोगवटा रुा साल गुद्स्तांप्रमाणे दुंचाला केले असे तेणेप्रमाणे घेउनू दिवाण नफराई करून देसगती नागर निशान वडीलपण चालउनू सुखे असिजे आपले बिराजरादेखील बाा (= बरहुक्म) माहाजरप्रमाणे हकलवाजिमा दुचाला केला असे तुसे मवसर हाल पाहून सिर्णी होनू १०८ नवद तुज करार के [ली असे] उसूल करून सुखे असिजे कौळू असे [ष. मो.*]

तेरीख १२ माहे जमादिलाखर

ले. ८ }
सु. १०४१ }

६८

{ श. १५६२–६३
{ इ. १६४०–४१

किले रोहिड्याच्या कचेरीकडून कोंडजी विठोजी सोपडे मौजे अंबार्डे इजाफत देसाई तपे उतरवली किले मजकूर यास शुहूर सन इहिदे अर्बैन अलफ यांत कौल देण्यात येतो कीं, हुजुरास माहीत झालें कीं, या पूर्वी जायणा पंडिताचे युद्धांत विठोजीच्या फिरंगाबाबत ... आतां माहीत झालें. म्हणून तुला हुजूर आणवून किल्ल्याचा दरवाजा करून दिला. नंतर तुझे बाबतींत केदारजी देसाई तपे मजकूर यानें विनंति केली कीं कोंडजी जुना चाकर आहे......लढाईत कोंडजी मजकूर फिरंग पाडाव झाला होता. स्वतःबरोबर उपर्युक्त पंडित तिकडून सुभेदार होऊन आला होता. नरसोजी नायक कोंडजी समोर फिरंग घेऊन [तो] उपर्युक्त पंडितास देऊन, दुसरें कांहींही न देतां......नफर मजकुराचे या पूर्वीचे गुन्हे माफ करून साहेबांनी नफर मजकुरास दरवाजावर नेमिलें होतें. पूर्वीच्या गुन्ह्याबद्दल १३० टांक (टक्के) घेऊन पूर्वीचे सर्व गुन्हे माफ केले आहेत. तूं स्वस्थचित्त होऊन उपर्युक्त गांवावर जाऊन ......असावें प्रत्येक बाबतींत तुझी योग्य ती व्यवस्था केली जाईल.

ले. ९ सु. १०४४ }
रखर १९ }

६९
तालीक

{ श. १५६५ आषाढ वद्य ५
{ इ. १६४३ जून २६

अज रख्तखाने खुदायेवंद खाने अलीशान खाने आजम रुस्तुमे जमा खुलिद्याम दौलतहू बजानेब कारकुनानि पाा वांई चिदानद सुा अर्बा आर्बैन अलफ खडोजी व लखमोजी देसाई तरफ उतरवली किले रोहिडा हुजूर येऊन माळूम केले जे आपला चुलत भाऊ नरसोजी त्यास निमे देसगती गाऊ १० वा निमे आपली देसगती गाऊ १० येसे सालाबाद कारकिर्दी दर कारकिर्दी भोगवटा चालिला आसता हाली हरकती करून चालो देत नाही त्यावरी आपण त्यासी वेव्हार केला त्यागे थली जमान नागोजी नाईक माडरे वा रायाजी नाईक माडरे वा सूर्याजी नाईक वेव्हेरीकर यासि जमान दिधले की थलास जाऊन निवाडा करावा आणि थलास येऊन निवाडा करीत नाही तरी साहेबी माहालीच्या कारकुनास खुर्दखत देविले पाहिजे की सदरहू जमानदारास ताकीद करून

नरसोजीस थलास पाठऊन आपला निवाडा होये म्हणोऊन मालूम केले तरी सदरहू जमानदार ठाणिया आणोऊन ताकीद करून नरसोजिसि थलास पाठऊन हर दो जण निवाडा करून घेतील आगर रोहिडाच्या कारकुनापासि पाठऊन देणे तेथे जमानती करून हर दोघा जणा निवाडा होईल मोर्तुब

तेरीख १९ माहे रबिलाखर

ले. १० सु. [१०]५८ जिल्काद १	७० माहालक्षुमी प्रसन्न	श. १५७९ श्रावण शुद्ध ३ इ. १६५७ ऑगस्ट २

०॥ई सौजनेसिंधु सिरोमाणि माहाराज राजमान्या राजाधिराज राजेश्री नारायेण भट व तमणभट मुनेस्वर श्री—— मोकाम का। कोल्हापूर गोसावी यासि प्रीतिपूर्वक नेमगोडा व लखमगौडा पटेल व सोनजी चौगुला व सबसेती सेटिया व केचसेटी माहाजन व राऊजी भास्कर व लिगोजी वेकटाद्रि कुलकर्णी व केदार दिड व पालजी बोद्रा व फिरगोजी वालगुडा व सदोबा मनजा व भिकणा दारणा व कोडसेटी व जायेसेटी कोला व माकसेटी सितलेकर व भद्णा ढोणा बकाल व शकराजी......व सरस्वती व दादाजी मुकसुदा व मुकद चाटे व चिकोबा कोडिवली व हरी वाडेकर व अताजी दादजी परडे सराफ व खुम सोनार व खुम कासार व मसलेटी मेहतर व कोडसेटी व माहादेऊ—अकणा तेली व नरसेटी मेहेतर व रगदेऊ पेठ येनापूर व खुम शाहपूर व येलसेटी व जुलाई पेठ चिदापूर व रवलसेटी पेठ पद्मपूर व लखमसेटी व येडवणाली पेठ इभरापूर व हणगो मेहतर पेठ हिरापूर व बकाल समस्त पेठ फतेपूर लखमपूर व बाजे खुन खुम मुजेरी व मोहतरफा व समस्त बलुतेयानि का। मजकूर सु॥ समान समतेन कारणें लिहून दिल्हें येसे जे श्री—देवासी नवेदबदल सादिलवारात होनु १०८० माहतकदम कारकिर्दी दर कारकिर्दी चालिले असें दरम्यानें खळेल होउनू राहिले याकरिता गावासी व आपणासी बहूत पीडा जाहाले मग देसक पा॥ म॥ व अमी समस्त गावलोक मिलोनू साहेबासी अरदास केले जे अमचे गावाचे देव यासी नवेद बहूत काल चालिले असे जेठाउनू नवे(मना जाहाले तेथून समस्त नगर व अमी पींडेवो साहेबी समस्ता पंचजगावरी नजर ठेउनू सालाबाद होनू १०८० नवेद चालतो तैसे चालवाव्या निरोपू देणे मग साहेबी खातिरेसी आणऊन खुर्दखत करून दिल्हे अता येथून सालाबादप्रमाणें सादिलवारात होनू १०८० वरगुन देउनू यासी जो कोणी हिलाहरकती करील तो गुरुद्रोही व मातद्रोही व श्री——देवाचे अन्यायी असे हे लिहिले पत्र बर्तीस बोली [नि*] मोर्तब सुद [नि*] तेरीख छ १ माहे जिलकाद [प.*] मुरत्तब शुद माहे जिलकादी

[पत्राच्या डाव्या बाजूकडील समासांत पुढील शेरे*]

[१] बा। त्रिंबक रमदेऊ हवाले सरदेसगती पा॥ कोल्हापूर [२] रवळोजी वा परमणा देसाई वा कळो रुद्र देसकुलकर्णी का॥ हवेली पा॥ मा॥ [३] नेमगोडा [का*]

नेमगोडा [नागर व तागडी यांचीं चित्रें*] [४] म्हाजन भाजी दयडघाऊ [शिवाय १ व २ या शेऱ्यांमध्यें वाटोळ्या फार्सी शिक्क्यांत*] मुकुंदराव आनंदराव आदिलशाही बन्दह दर्गाह इलाही [असा मजकूर*]

ले. ११ } ७१ {
हू

खान आलीशान सादतनिशान रफिअलकदर वलयुलंदमकान खान हुकूमतपनाह खानसाहेब सलामत

वाजियुल आज खैरआदेश [मो. जा.*] बाजद सलाम मोहबत आंजाम स हेबी आपुले द्वानामा मरसूल करु[नू] सरफराज फर्मावणें साहेब सलामत साहेबी मौजे बेनपूर शाहार हासनाबादचे पटेलयाबे खान अलीशान अजीजखान वा जसवंतराऊ यासी हुकूम फर्माविले जे पटेलास र—न देविजे म्हणऊन साहेबाचे हुकूम बरानिसबत सागून वाठविले साहेबाचे हुकूम सिरदादे कबूल केलो हुकूमखेरीज नाही साहेब सलामत आमचे आहवल साहेबास बेहतर रोशन असे जीनतमकानी स्वार जाहलेवरी साहेबाचे पनाह असे पाहून साहेबाचे हुकुमेवरी खिजमत कबूल करून राहिलो नाही तरी जीनतमकानी साहेब जे वख्त स्वार जाहले तेची वरून अम्हासी दुनियाचे वास्ता साडिले होते साहेबाचे करमनजर पाहून साहेबीच दिलासा दिले पटेलानी तरी हरामखोरी करून तीनी च्यार साल खलेल करून गला लुटिले वा गावावरी बाकि ठेविले हरामखोर पाहून हुजूर आणिलेवरी होन २००० देणे येते कतबा घेऊन येकजण हरामखोरास हजरत जीनतमकानीचे परवानगी गर्दन मरणेची घेतले होते करारतीचे उसूलबदल जमान देऊन ततबीर करित होते वा साहेबासही मालूम केले होते साहेबीही हुकूम दिले होते गावामधे साल मजकूरचे पैके होन १५०० व गला खंडी २०० तैसेची राहिले उसूल होणे तव साहेबी मौजे मजकूर दुसरेसी रवा खुदगी केले साल मजकूरचे गलाबा नकद व करारतीचे पैके तैसेच राहिले साहेब सलामत आमचे वा कबिलेचे आहवल साहेबास रोशन होते पैसे आम्हास काये दिले होते आम्हास च्यार गाऊ व कबिलेसी तीन गाऊ इतुकेवरी आनरोटी करून होते पैसे काये हरामखोरी केले होते जे साहेबी अवघा गाऊ काढिले खवासखानतागायेत खुदायेतालापासी तुम्हायाचे द्वा करीत होतो आमचे मुद्दा बरानिसबत साहेबास कबूल हे मरतबा आहासाविले साहेबाचे पनाह रकम नजर जाहलेवरी दुनियाचे काये तमा असे दुनियाचे तमा साहेबाचे करमवासते धरावे आता साहेबी हजरतसाहेबास लिहून रजा देविलेया साहेबास द्वा देऊन दुनियाचे होस साहेबाचे बरकतेनें जितुकें पाहणेचे पाहिले जाजती लिहिणे आदाजा म्हा दीगर अर्ज साहेब सलामत पटेलानी कतबे दिले ते येन जिनस आम्हापासी आसेति पैके उसूल करणें

पटेलानी पाठविले होते इतुकेमधे मोकासा खासुद्गी जाहले साहेची तरी बा कतबे आणवऊन आपुले सरकारास जमा करवणे साहेबाचे रजा जाहलेया कतबे पाठऊन देऊन साहेब आरीफ आसा दीगर साहेब सलामत साहेबाने मसलहत जाहलेवरी दोनी महिनेने आमचे गाऊ आम्हास मोकरर करणार तरी पटेलास बहूत मशकत करून धरून आणिले आसे यामधे येकजणास गर्दन मारणेचे असे दोघास जमान घेऊन पैकेचे सरंजाम करून सोडणेचे आसे गावास चौघ पटेल याकरिता दिवाण व रयेत रजीस धरून आणिलेवरी गावीचे तलब ताहसील राहिले नाही जरी साहेब मोकरर करणार असलेया बावे पटेलाचे सुटका जाहलेवरी गाव ... ... नाही तरी गावीचे पैके व करारतीचे पैके...साहेबाचे रजेसेरीज नाही.

[फा. सि*] हजरत मजालशाह

ले. १२ सु. १०७३ रसर ९

७१

[२ फा. शि.*]

श. १५९४ श्रावण शुद्ध १०
इ. १६७२ जुलै २४
रुजू निघावान

अज दिवाण ठाणा पा अलमला ताहा मोकदमानी मौजे बोबलेस्वर पा मा सुहूर सन सलास सबैन अलफ दरी विला खुर्दखत बनारीस २२ माहे रबिलोवल पो छ ९ माहे रबिलाखर रजा जे जगदेऊ देसाई पा मा यासी हुजूर बोलाऊन सरफराज करून इनाम मौजे बोचलेस्वर पा मा देसील माहसूल नख्तयाती वा जमी उा कुल बाब कुल कानू सेरीज इनाम अज रा मरहामत करून दिल्हे असे दुचाला कीजे तालीक लिहून घेऊन असल परतुन दीजे हर साला ताजा खुाचे उजूर न कीजे पा हुजूर रा इजतमाब हसनखान सरखेल हमचक म्हणऊन तरी बरहुकूम खुर्दखत मौजे मा इनाम देसाई पा मा यासी देसील माहसूल नख्तयाती वा जमी उा कुल बाब कुल कानू सेरीज इनाम दुचाला केले असे दुचाला कीजे तालीक लिहून घेऊन असल परतोन दीजे मोर्तब [प. मो.*]

तेरीख ९ माहे रबिलाखर

ले. १३ फ. १०८४

७२

श. १५९६–९७
इ. १६७४–७५

[आरंभीं उजव्या अंगास फा. शि. व त्या खालीं फार्सींत 'बर मजमून हिन्दवी अमल नमूदह नूई कुनन्द कह मूजब अनाच व खिनाब न शवन्द' असा मज.*]

संतजी देसमूख व मोकदम देहाये पा सिनर सर[कार*] सगमनेर सुा सन १०८४ मालूम दानद तुम्हास जमाबंदी करावयास बोलाविले होते आनी तगाफुली करून दफुलवख्त करून राहिले तरी मोकदम घेऊन सिताबू हजूर येणं मातल न

करणं दिगर गेहू निर्ले ८।॥• वोंवी कादुणं वालऊन दाने घेऊन येणं व चणे हिरवे ८।॥• करून घेऊन येन दिगर तहसील गनीमाची येक दाम न कीजे सिवाजीचे हरकारे व जासूस येथे आले होते वकीलही हुजूर आला आहे सुला जाला आहे खबर सर्त असे दिगर आणजी पोत्या मुजारा सोडिला की नाही हे खबर सिताबू पोहचावने दिगर सादिलवार... तहसील येक दाम न करणं जाहेर जालियां... होईल खबर सर्त असे मोर्तबू दिरग... यास लागेल तर अह्दी येईल [ख] बर सर्त कची असे वख्त तहसिलेचा आहे मो

ले. १४ } ७४ { श. १५९७
मोहूरम १ } { इ. १६७५ पूर्वी

[आठ बुरजी शिक्यांत*] ... शिवच । ...णी तत्पर । ...बकस्तु । ...मोरेश्वर

...तुम्ही राजश्री माहादाजी यमाजी वकी...यास पत्र पाठविले तें वर्तमान मानिले...कलावयास बजिनस पत्रच पाठऊन दिल्हे...तील अर्थ अक्षरशाहा स्वामीस विदित जाले सारांश गोष्टी नवाबजींनी हजरतीस अर्जदास्त व थोरले नवाबास अपले पत्र दिल्हे आहे(नाही?) अपण येत्न करीत आहे म्हणून लिहिले तरी.... भरवसा स्वामींनी मानिला अहे तुम्ही किमर्थ न... वार्वेत हाच हेत स्वामसि अहिर्निस .. आहे अणिखी काही नाही तुम्ही तेथें बहूत युक्तिबुधीने नवाब कार्यावरी येऊन हजरतीस अर्जदास्ती दे ते गोष्टी करणे म्हाणिजे तुमचा मजुरा होईल व तुमचे खर्चेचे बेगम...मानिलेस लिहिले आहे ते करितील जाणिजे छ १ मोहूरम [ष.*] मर्या । देयं रा । जते

ले. १५ } ७५ { श. १६०५-०६
सु. १०८४ } [डावे अंगास एकादशकोनी फा. शि.*] { इ. १६८३-८४

दं मोकदमलइमसाल जुबदतुलअमासिल वल येकरान लायेकुलमराहीम जगदेऊ गुरुसिदा देसाई पा आलमला माळूम बाद सुहूर सन आर्बा समानीन व आलफ दरी विला तुम्हा तर्फचे मजकूर मशुरुल अनाम क्रिस्णाजी गोविंद पंडित येही हुजरू सागितल त्यावरून माळूम जाहले तुम्ही या घराणेचे पिढीजादे मिरासदार असा बाजे मजकूर पंडित मशारनुले लिहिल असेती त्या बरनिसबत जबाब पाठऊन देणे यावरून सर्फराजी आसे [लं. व. मो.*]

ले. १६ सु. १०८७ } ७६ { श. १६०८ फाल्गुन वद्य ८
रखर २२ } [श्री] { इ. १६८७ फेब्रुवारी २५

राजश्री साबाजीराजे घाटिगे देसमूख काा मलवाडी गोसावी यासि

दााा बाा रखमाजी फडनर देसमूख व मलारी कासी देसकुलकर्णी पाा खटाऊ सुाा सबा सबा समानीन आलफ कारणे राजश्री [मो. जा.*] लेहून दिल्हे जमानकतबा येसा जे राजश्री नागोजी तुकदेऊ देसकुलकर्णी का नीबसोडे...व गाऊकुलकर्णी मौजे मुल...र व सिरसवडी तलचेचे गाऊ यासि जमान असो अर्जी सबब पंत मशारनुले राजश्री संभाजीराजे याकड चाकरी सुभा माहाये करीत होते त्यावरी नवाब रणमस्तखान यानी दौडी करून जुझात पाडाऊ करून मिरजस आणिले तेथून बहु[जू]र हजरत पातशा साहेबापासी पाठविले तेथे हजरतीन मेहरवान होऊन सरफराज केले मनसफ देऊन मिरजस पाठविले की मनसफेचा जमान घेऊन खिजमत घेणे त्यावरून...साहेबी जमान मागितला पत मशारनुलेनी तुम्हास दिवाणात जमान दिल्हो तुम्ही अपला कतबा देऊन हानी घेतले याबद्दल माा पतास अम्ही आडजमान जाहालो असो यानी अपली मनसफ करून पातशाही चाकरी करून असावे ये बाबे आपणे जमान असो पातशाही खिजमतेस असतील येक वख्ती खिजमतेस गैरहाजीर होऊन गेलया हजीर करावे हजीर करू न सको तरी... तालकातीचे जाब करावे हा जमान कतबा सही [मोर्तब*]

तेरीख २२ माहे रबिलाखर

गोही

सभाजी पटेल मौजे खेडेर
काा वाग़ी
सिदोजीराजे कोली बाा
नागोजीराजे देसमूख ताा म्हैसवड

निबाजी नाईक क...
गे पेठ रह्मितपूर
सताजी पोल

ले. १७ सु. १०९५ } ७७ { श. १६१६ माघ वद्य ६
जखर २० } श्रीशकर { इ. १६९५ फेब्रुवारी २६

[अ. वा. शि.*]

आज्ञापत्र समस्त सेनाधुरधर विश्वासनिधि राजमान्य राजश्री सताजी घोरपडे सेनापती जफ्ततन मुलूक ताा मोकदमानी देहये

ताा उवरज देहये सुमार ३० ताा तारगाऊ देहये सुमार २४

येकूण देहये चौपन पाा कऱ्हाड सुाा खमस तिसैन अलफ माा पिराजी बिन चौंडोजी यादव व पदाजी बिन अवजी यादव देसमूख देहये मजकूर याची देशमुखी इदलशाही काराकिर्दीस अनमानत केली होती त्यावर माहाराजे साहेबी मागो[न घेत]ली होती त्यास आजी ताा अनमानत होसी हली मानुले चर्जीस जाऊन राजश्री छेत्रपति

स्वामीस विनती केलियावर कृपाळू होऊन ताा मजकूरची देसमुखी त्याचे दुमाला केले असे यास सेरणी माथा ठेविली असे बिाा

चजीस राजश्री छेत्रपती स्वामींनी माथा ठेविली होन पादशाही २०००८.	राजश्री पंत अमात्य यानी सेरणी माथा ठेविली बेरीज रुपये ५०००८.

येणे प्रमाणे होन पादशाही दोन हजार व रुपये पाच हजार सेरणी माथा ठेऊन याची देसमुखी याचे दुमाला केली असे देहाये ५४ चौपन पैकी वजा गाऊ केले असे बिाा

मौजे चिमणगाऊ १   मौजे कडेगाऊ १   मौजे अहेरी १

येकूण गाऊ तीन बाकी देहये सुमार ५१ बिाा

ताा उंबरज		ताा तारगाऊ	
१ कसबा	किता देहये	१ कसबा	१ ...देस
१ हिंगनाले	१ वनपुरी डुग	१ अगापूर	: १ वरखुली
१ इंद्रोली	१ अतीत	१ कोडिये	१ नागझरी
१ सासपड	१ कविठे	१ खोडींद्	१ खराडे
१ चोरे	१ शाहपूर	१ पेरले	१ कालगाऊ
१ वडाली मिकेश्वर	१ नागठाणे	५	१ किरोली
१ वडिगाऊ सयेद	१ सिरगाऊ		१ वरने
१ कोरटी	१ सिरवडे		१ कासील
१ पाली	१ वराडे		१ कोपर्डी
१ वरली	१ हेलगाऊ		१ वाठार बु
१ तासवडी	१ फणगाऊ		१ आर्वी
१ येणेगाऊ	१ निगडी		१०
१२	१ किवले		
	१ रिसवड		सुभा कऱ्हाड
तर्जीज	१ अंतवडी		१ चऱ्हेगाऊ
२९ कि	१ वडाली निलेस्वर		१ पाचूंद
१५ कि	१ चिखली		१ वाघेरा
४ कि	१ सिवडी		३
३ कि	१७		
५१			

सुभा वाई

१ उडितरे	१ कलई
१ हडिमिडे	१ पाचवड
२	२

येकूण देहये येकावन दुमाला केले आहे येणेप्रमाणे राजश्री छेत्रपती स्वामीचीं सनद व राजश्री पंत अमात्य याचेही सनद आहे त्याप्रमाणें आम्हीही मानुलेचे दुमाळा केले असे तरी मा। हकलाजिमा इनाम इसाफत पूर्वापार अहे तेणेप्रा तुम्ही देऊन याचे अज्ञेत वर्तत जाणे या पत्राची तालीक लिहून घेऊन असल परतुन देणे हर साल नाज्या पत्राचा उजूर न करणे जाणिजे छ २० जमादिलाखर [मोर्तब*]

ले. १८ सु १०९५ रमजान १२ } ७८ श्री { श. १६१७ वैशाख शुद्ध १३ इ. १६९५ मे १७

[शि. व मो. ले. ४ प्रमाणें*]

दं मा। अनाम पिराजी यादव व पदाजी यादव देशमूख ता। उंबरज व तारगांव यासि रामचंद्र नीलकठ अमात्य सुहूर सन खमस तिसैन अलफ अज उरुही बा। जमाई देहाये ता। मजकरीची देशमुखी तुम्हास दिल्ही अहे अहे आणि सिर्णी तुमचे माथा ठेविली त्याची खिस्त साल मजकुरी तीन हजार रुपये येणे त्यापैकीं हुजरून कापड उदामियाचे गुजारतीने जामदारखाना खरीदी केले होते त्याचे देणीं त्यापैकी सदरहू येवजपैकी तुम्हाकडे वरात दिल्हे बि॥ रुपये

१००० बावाजी गुंड
५०० नारावा नाईक [जेस्ते ?]
२०० रामगिरी
३०० खडोजी रगारी
१०० गणावा नाईक नरगुदकर
१५० हरवा नाईक वाकडे
२५० हरिभट चिचवडकर

२५००

सदरहू अडीच हजार रुाये याची वरात देऊन पैकेच्या वसुलातीस भीक नाईक सेलका दिमती सभाजी पडवल पाठविला होता त्यास तुम्ही येवज पाठविला खेरीज बखेर... घा नफर मजकूर व मखदूम भाई चाकर दिमती मजकूर दुकिते रुपये

६०० किता बा। कागद छ ३ रमजान रसीदगी छ ९ रमजान
९४७ किता सेरीज बखेर

१५४७

पैकी वजा पाडा व बहुडा व पारखे कद... कृस्णाजी नाईक पोतदार बा। स्वारी मजकूर बा। छ ३ रमजान चलणी रुपये ८५ यासि पाडा दर ८०।० येकुण रुपये २॥~। बाकी रुपये

५९७।-। बा बरहुकूम वगैरे
९४७ बा सेरीज वगैरे

१५४४।-।
यांसि जमा पोता बा भ्यारी मजकूर बा जमा वर्क दुकिते रुपये
६०० छ ९ रमजान
५१५ सारे
८५ चलनी

६००
९४७ छ १ शाबान

१५४७
येकूण पधरासे सतेचालीस रुपये रास जमा जाले आरा हुजती सुद पंधरासे सवा चौतालीस रुपये दुवल ब्याल रास मजुरा असे जाणिजे छ १२ रमजान [नि*] निदेश समक्ष [मो*]

बार सुरु सूद बार

ले. १९ रा. श. ३९ नंदन पौष वद्य ३ मंद सु. [१११*] ३ जिल्हेज १६	७९ श्री	श. १६३४ पौष वद्य ३ इ. १७१३ जानेवारी ३

[आरंभीं दुसऱ्या शिव छत्रपतींचा अष्ट. आणि २ व ३ ओळींच्या डावे अंगास नीलकंठ मोरेश्वर प्रधान व परशुराम त्र्यंबक प्रतिनिधि यांचे अनुक्रमें व. व लं. व शि.*]

स्वस्ति श्रीराज्याभिषेक शक ३९ नंदन संवत्सरे पौष्य बहुल त्रितिया मंदवासर क्षत्रियेकुलावतंस श्रीराजा शिवछत्रपति याणि सौभाग्यवती द्वारकाबाई यासि दिल्हे इनामपत्र ऐसे जे तुम्ही राजश्री रामचंद्रपंत पंडीत आमत्य याची कन्या तुमचे लग्न राजश्री पुरुषोतमराव नरसिंह देशमुख पा नलदुर्ग यासी देऊन समारंभेकरून लग्नोत्सव केला सांप्रत तुम्हास साडीचोलीबद्दल नूतन इनाम कुल बाब कुल कानू जलतरुपाशाण निधिनिक्षेप पडिले पानसहीत सेरीज हक्‍दार व इनामदार करून मौजे उपले रामनाथाचे पा राताजन देह १ येक इनाम अज रा मऱ्हामत करून दिल्हा असे तरी तुम्ही मौजे मजकूर पूर्व मर्यादेप्रमाणें चतुःसीमा आपल्या स्वाधीन करून घेउनू इनाम तुम्ही मौजे तुमचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेने अनभऊन सुखरूप राहाणे स्वामी तुम्हास इनाम सुरक्षीत चालवितील जाणिजे [नि*] लेखनालंकार [' मर्या। देयं विरा। जने ' असा ष. मो*]

रुजू सुरुनिवीस
तेरीख १६ जिल्हेज सुा सलास

ले. २० जिल्काद ३ } ८० { श. १६४६ श्रावण शुद्ध ४
पौ छ १७ जिल्हेजी { इ. १७२४ जुलै १३

श्री

विनतीं उपर येथील श्वस्तक्षेम ता छ ३ जिलकाद जानोंन तुम्ही आपले क्षेम हर घडी लिहीत जाने यानतर बहूत दिवस जाले पत्र न पाठविलें सयबही कलो आला की नाजमाचे तगिरीतबदीरीमुलें येहतियात पत्राची केली असेल हें वर्तमान नाजमाचे आज शेनमास जाले की हर येक पत्री लिहीत गेलों आणि हालीही हर महिन्यांत दोन पत्रे पाठवीत गेलों पत्रें पावत्यात की नाही हे कांही कलत नाही घरचेही पत्र दोन मास जाले आले नाही येथील वर्तमान तर साचीकही लिा होते व हालीही लिा जाते की नवाब निजामनमुलूक नाखुश होऊन सिकारेची अज्ञा घेऊन मुरादेचादेकडे गडमुग्तेसरपरयेत गेले तेथून अर्जेदास्त केली की मालव्यामधे दोस महमदाने व गनिमाने शोकी बहूतसी केली आहे अज्ञा होईल तर जाऊन बंदोबस्त करून हे सनिध असताच सुबेदारी पातशाहाजायाचे नावे केली नियाबत मुबारजखांचे नावे मोकरर करून फर्मान खिलत पाठविले मग यांसही अज्ञापत्र पाठविले की मालवियाकडे जाने आनि मुफसदास तंबी करने तेच घडीस यानी कूच केला ते मजल दर मजल दोस महमदावर गेले तेथेही दारमदार करून उजेनीस गेले तेथून बेहुकूम नर्मदा उतरून पार गेले आनि मुबारजखांसी मुस्तेद्‌जंग जाले निमित्य यातराजी फर्मावेली जागीरा हिंदुस्तानात पचेवीस करोड दाम तेथें पनास लाख वसुली होत्यां त्या जप्त केल्या आनि पातशाहाजायास दिधल्या मनसब पातशाहाजायास वीस हजारी पधरा हजार स्वार मोकरर केला दिवान इनायेतुला मीर बकसी हमीदुदींखां वकील राजे किरपाराम तनबक्सी खानसामा बहुताद येसे खिलत जाले वजारतही पातशाहाजायाचे नावे मोकरर करावी इनायेतुलाखां नायेब मोकरर करावे तजवीज होती महमद गाजदींखां पिसर निजामन्मुलूक व बख्तमदखां यास बोलावून अज्ञा केली तुम्ही आपल्या बापाजवल जाने येही अर्ज केला कीं आमचे अवलादींमधे पितापुत्रासी सखे असते या नसते हे हजरतीस जाहीर आहे आम्ही नौकर आहो जे काम फर्मावाल ते बिलाउजूर करून बापासी आम्हासी समध नाही बाप करे बाप पावे बेटा करे बेटा पावे मसला महशूर आहे त्याजवरून व खातरदास्त कमरदींखांची अज्ञा घरास जावयाची दिधली मोहर व कलमदान बजिनस आनविले दसखत मना केले छ २ जिळकादी येतवारी कमरदीखास वजारत असालतनचा खिलत जाला तमाम मोगलिये मुनफीक पातशाहाचे जाले येकले नवाबास निराले करून टाकले आनि मुसेबकी जाले की कदाचित मुबारजखांस दखल न दिधले तर आपण खुद जाऊन जिवंत धरून आनून गुजरातची सुबेदारी सरबुलंदखांस दिधली खिलत जाला नायेब सुजायेत अली तेथील मुनैन जबरदस्त साहेब जमीयेत आहे त्यास फर्मावली फर्मान गेला अमल दखलही जाला हमीदखां बाहेर पडले सिपाहाने तलबेसाठी तंग केलें आहे फर्मान हमीदखांस तलब हुजूरचा गेला वकील तलाश नियाबतचा करितो परंतु होनार

नाहीं जौव जाला मालवा गिरधर बाहद्रास जाला खिलनफर्मान गेला अजिमुलाखांस कमरदीखांचे लिहिले गेले फर्मान तलब हजूरचा गेला मालकाचा दिवान नवाबाबराबर गेला म्हणोन अर्ज जाला दिवान हजुरून दुसरा जाला वाक्यात दखल आहे माडवगडास फुतुदुदी अलीखा नामे जाला सिरोज-भेलश्यास मीर अहमदखां नामे जाला ग्वालेर-नरवरेस खिजरखां जाले हजारी इजाफा जाला २०००० रुा मसाबा दिधला बहूत पेश आहेत खिजमतगारखां मुरची आहे महमतखांस पटनाची सुबेदारी जाली सरबुलंद-खांस ५ लाख रुा मसाबा नगद दिधला मुबारजखांसी लढाईस सीध जालेनिमित्य कर्नाटकवाल्यास फर्मान खिलत जवाहेर वकीलाची तसले बहुतसी केली तमाम बंदे पातशाहीस जो त्या येक माफीक मरातब त्यास फर्मान वरकड अललअमूम अहकाम तयार करून मुबारजखा जवल पाठविले आनि टिकेमधेही पाठविले वकिलाचे हवालेही केले येशांत पातशाहाजादा छ २६ सोवाली शांत जाला तेच घडीस सुबेदारी असालतन मुबारजखास फर्माविली आनि फर्मान तयार करून इनायेतुलाखाचे हवाले केला की पातशाहाजाद्याची खबर वाक्याची व असालतन सुबेदारीची खबर व फर्मान येके दिवसी पोहचे दक्षेनचें काम तमाम बंद आहे निजामन्मुलकाचा तजवीज नामजूरदी दिला जो जाऊन मुबारजखांची रिफाकत करील आनि त्याचे लिहिले जो आनील त्याची सनद मनसबेची जागीरीची खिद्मतेची जारी होईल जो रिफाकत न करील तो बेमनसब जागीरजप्त येसा हुकूम जाला आहे प्रसग येथील या प्रकारचा तेथील प्रसंग तुम्ही जाना काही लिहीत नाहीत जे कलावे तुमचे नावे पहिले हुकूम जाला तो आमचे नावे हवाला करीत होते तो आम्ही न घेतला दरखास्त फर्मानाची मरातब नोकरीचा म्हाना निमित्य केली तीनचार वेले अर्ज केला तेव्हा फर्मानाची अज्ञा जाली इरसाल्याची वजिराची मोहर जाली मोहर उजूला जाली आनि लाखोटा जाला हुकूम जाला की मुबारजखाजवल पाठवने की तो पावना करील तो फर्माण नियाबत फर्माविली आहे म्हनोन होता हाली फर्मान जाला तो असालतन सुबेदारी मुबारजखांस फर्माविली आहे रिफाकत करने म्हनोन लिा आहे नकल फर्मानाची बमोहर खांस आपाजीपंत हरकारे याचे हवाले खिजमतगारखाने केली आहे जैसी प्रसगानसार मसलहत देखाल तैसे करने लाजम तो आहे की रजा घेऊन फर्मानवाडीस येऊन घेने दाखल वाके करवने आनि अर्जदास्त करून पाठवने की फर्मान पोहचला बमोजीब हुकूम अमल करून प्रसग न देखाल तर गुप्तरूपें येने आनि अर्जदास्त करने येशा गडबडी-मधे दोन कामे केली सिताब राजगी घेतला माहावार शेषमाहा घेतला बिरादरीचे तजवीजनामे बमोहर नियाबत बहूत दिवस पडले होते ते पिजीरा करविले हाली अर्ज मोकरर तिसा इस्माची करविनो खिजमतगारखाने कबूल केले आहे दारोगे अर्ज मोकररांस परवानगी दिधली श्रीकृपेनें अर्ज मोकरर करून घेतों मोठाली कामें दोन राहिली सनद खिद्मत परवाने बाकी...न लिा मुबारजखांचें होत नाही जफरकराचे काम जाले परवाना बाकी वजीराची मोहरही जाली आज पधरा दिवस पेशकाराने

अटकाविला आहे श्रीकृपेने अर्ज मोकरर माफीक मुदा जाली कमीचा मोठा धोका होता अमा त्याच्या बापाचा मरातब अर्जीत दाखल केला होता सबब कमी न जाली पेशकाराचा मोकदमा विल्हे लाऊण परवाना घेऊन पाठवितो चिरजीव तुकाजी व फत्तेसीग व मालोजी वगैरे बिरादरजादे व बिरादरीची अर्ज मोकरर श्रीकृपेने माफीक-मुदा करून घेतो तुम्हांसाठी खिलत खासा व जीगा मुरसे घेतला अर्जीवर दसखत स्वाद होऊन आला अथपर मीर बकसीचे मोह्रनसी परवानगी खिलतखान्यात व जवाहिरखान्यात पोहचाऊन घेऊन जोडी अजूरदाराबरोबर पोहचाऊन तुम्हांसही लाजम आहे की जमाने-साजी करने तिकडे मुबारजखांकडेही सलूख ठेवने की आम्ही सर्वश्वे तुझे आहो त्याची रजावंदी राखने पातशाहाची मरजी कुली आहे राजेवैभव चिरजीव राखणें आहे तर बमोजीब हुकूम अमल करणे आनि इकडे हप्त्याबहप्त्या शुका नावठाव नाहीस आज्ञा तरीक हरीरी कागदावर बारीक अक्षेरे लेहोन पाठवीत जाने तुमची जुवामर्दी ज्याफिशानी येकनिस्टता सर्व छेत्रपतीस जाहीर केली तुमचे तर्फेने शुके लेहून तर्जुमे गुजरानले खिलाफ लिहा नाही अंधपुत्राबरोबर आहेन हे परश्चीन लेहोन दिधले सबब की येथे दोचौघा हरकाऱ्यानी लेहून दिधले की अमृतराव रफीक मोकरी निजामन्मुलुकाचा आहे याजकरिता धरबंद करने जरूर जाले निदानी येनवख्त काबू पाहून बमोजीब हुकूम अमलांत आनतील वाबस्त व ताळुके नजदीक खडकी आहे अगाऊ तिकडे गेलिया वाबस्तास तसदी पोहचावितील येथील तो जैसा प्रसग देखिला तैसी सपादनी केली आनि नमूद करून दाखविले तेथील प्रसग दूर अंदेसीने काल ल्याहावे ऐसा अर्थ नाहीं दूवेम मुबारजखांचे यांचे युधप्रसंग जालिया तेच घडीस शत दोन शत रुा सर्चून पत्र अथवा शुका जलद आम्हांजवल पावता करने की दाहावे दिवसी येथे खबर कले अगाऊ तुमचा अर्ज जालिया कुली मुजरा आहे मग हर कोनाचा जये हो जरी सलूकही जाला तरी लेहोन पाठवने हे कागद वाचून फाडून टाकने वोखरकर रामचंद्रभट शौचे ब्राह्मण विद्यावान व येथे चौ मुतसदी याचे घरी आश्रीत आहे ते हरघडी त्याचे-विषयी सांगतात तरी पत्रदर्शनी कृपा करून त्याची वृती तावाटिकाकराची रुसीभटास बोलावून हवाले करने भार्गवे भांडतात त्यास मना करने त्यास कागद जानता न जानता करून दिधला आहे जो फिरावून घेऊन फाडून टाकने आनि ब्राह्मनाच्या झगडियांत अवल तो न यावे ब्राह्मनावर पचाईत घ्यावी नाहक वृतीचा उछेद करने उतमान नाही हेविशई अहंकारास काम न फर्मावने हे न्यायेत कुली आपनावर आहे की येथे ज्यासी सदैव काम त्याज—बरवे सुरुखुरू होऊन आबरू होईल हे विनती नकल फर्मानाचीही या पत्रावर ... घेऊन पाठविली आहे खुद नबाब अर्ज करने लागतो जितके रुा त्याहाल तितके अर्ज करऊन हे वि

ले. २१ जिल्काद १५ ८१ श्री { श. १६४६ श्रावण वद्य १ / इ. १७२४ जुलै २५ }

विनंति उपर येथील स्वस्तक्षेम ता छ १५ जिलकाद जानौन तुम्ही आपले सामराजेवैभव लेखनार्थ आज्ञा केली पाहिजे यानंतर येथील वर्तमान छ ३ जिलकादी व छ १२ जिलकादी अजूरदार कासदाबराबर पत्रें पाठविली आहेत पावलिया सविस्तर वर्तमान विदित होईल सेवेचा श्वधर्म श्वामीकार्यी येकनिस्टता असावी ते येक तुमची आहे निमित्य श्रीकृपेने कितेक अरिस्टें निर्विघ्न केली श्वामी जोपरयेत तुम्हास जानत नव्हता तोंपरयेत त्याचे प्रतिनिधि त्याप्रती जे राहिले त्याची सेवा येकनिस्ट केली तेही श्वामप्रित्यिर्थच जाली परोक्ष अपरोक्ष स्वामीकार्येभागी दृढ असावें हा येक श्वधर्म तुमचाच देखिला आपणास सार्वभूम जे स्थली आहेत त्या स्थलास पाठविलिया आमचा धंदा इतकाच की तुम्हास जयने करावे ते श्रीकृपेनें येसें केलें कीं कोन्ही काही कोन्हेही प्रकारें सांगो श्वमुखे म्हनतात की त्या प्रांती तो येक सेवक कार्याचा व श्वामीकार्य दृढनिस्चये आहे बस हद होऊन चुकली राजपत्रासाठी व वस्त्रासाठी आर्जू होती जे मुरची होते ज्याजवर हक शाबूत केला होता त्यास किती वेले विनति केली परंतू तेही शब्द खर्चून श्रीमंडित न केले कार्येभाग येथें असताही न केला आनि येथून गेलियावर खलखलेखाले घातला आहे मनसुबाची सिपारस दरकार हे सविस्तर पूर्वी पत्री लिा आहे हाली श्रीकृपेने कामेंही करून घेतली माफिक मुद्रा खिताब राजगी व माहावार व चिरादरीची इस्मे तीस अर्ज मोकरर जालीदाखल आहे राहिली दोन कामे परवानः बाकी सनद खिदमत तेही तुमचें चलन जालिया होईल राजपत्रें तीन जाली येक मनसुबाजवल गेले तेही पावले असेल मये खिताब राजगी दुसरे छ ३ जिलकादी मये नकल रवाने केली पावतील हाली राजदूताबराबर राजपत्र व वस्त्रें व जीगा रवाना जाला तो नूतनाचे विदेमाने पोहचेल नकल राजपत्राची रा आपाजीपंत हरकारे यांचे सांभाली जाली ते पाठविली आहे जये प्राप्त जाली इजाफा हती सिरपाव घेऊन कीर्तिघोश येथें विशश आनी श्वामीसानिध्यें परमविश्वासुकामधे गनना होईल यावर कितेक मंडलीचे ग्रहस्त त्यांचे नावे राजपत्रें जाली ते राजश्रीनी तुम्हाजवल पाठविलीं प्रसगानसार आपले महत्व — भोगजेल तर उतम आहे येकचित करून घेतालिया राजपत्रें घ्याल उभयता येकचितें आहो जो पत्रें घेऊन येईल त्यास आजुरा ४ देवने चिंतांत संदेहे न आनावा हे विनाति शौच्यांची वृती तात्काल देवने हे विनंति

ले. २२ ८२ { श. / इ. }

अबदल अजीजखान बहादुर पंडित आजंम चिमणाजी दाम मोहबतहू

०॥ र्दे पंडित साहेब मेहरबान कदरदान फैजरसा [मो. जा.*] बादज इस्तियाक मुलाकात मजनून आंकी येथील हकीकती साबिक मुलकाची व संगाजा

ढमढेरे उदापुरास आलियाची मोहिबांस लिहिली आहे त्याचा जवाब ता हाल येऊन पोंहचला नांही आपणांस तों मोहिबांच्या येखलासावरी मद् नजर आहे व नवाब [मो. जा.*] हेही लौकरीच येथें येणार ते आलियावरी अलबते राऊ आजम [मो. जा.*] यांची व मोहिबांची भेटी होऊन तर्फेन येखलासें येखलास ज्यादा होईल त्यासी संगोजी ढमढेरे उदापुरीं राहिलियानें अगर तेथें काही दिवाल केलियाने त्यांचे खातिरेमधे येखलासांत नव दीगर गुजरेल याबदल मसलहत नांही हरगाह जे जागा नवाब वाला जेनांब [मो. जा.*] इहीं मिसमार केली आहे तेथें कोण्ही कांही दिवाल केलियाने हजुरीची बायेस बदनामी आहे तरी हे शर्त येखलास व दोस्तीची न होये याबदल व दूयेम राऊ आजम यांचा करारमदार नवाब गयासखांजीचे रूबरू जालां आहे की उदापुरी कोण्ही न राहावे अगर तेथें वाडा न बांधावा येसें मोकरर जाले असतां हाल आं की बेहतर आहे कीं संगोजी ढमढेरे तेथें न राहेती व नव दीगर वाडियाचें वगैरे काम न करीत ते करणे नांही तरी या मोकदमियावरून बायेस आजुर्दगी दरमियाने येऊन मुलकाचे आबादानीमधें बिकसुर व फुतुर होईल याबदल मोहिबीं येखलासावरी नजर देऊन लिहिलेमाफीक गौर केलियां तर्फेन येखलास राहोन ज्यामधे मुलकाची आबादानी राहे तें केलें पाहिजे ज्यादा काये लिहिणे मेहरबानी फर्माऊन प्यारमोहबत तरकी करीत जाणे [नि*] हे किताबत

ले. २३ पों मोहरम २९ } ८३ पों छ २९ मोहरम { श. १६८० आश्विन शुद्ध १ इ. १७५८ आक्टोबर ३

लसकरचे पत्र

श्रीमत महाराज साहेब जाहगाह इखुहदीखां साहेब मेहरबान सलमुलाहु ताला

दं मोहबत व मवदतदस्तगा [मो. जा.*] बादज शौक मुलाकात बेहजत अयात मसहूद याद अकी येथील खेरसला जाणोन मोहिबीं अपली खरियेत बहमेशा कलमीं करीत गेले पाहिजे दिगर किताबत पाठविली पाऊन हकीकत मालूम जाली सुरतेस पत्रें पाठविली होती त्याचा जाब आला तो कालचे रोजी रा माहादाजी-पंताची मानसे कांही सबदा घ्यावयास आली होती त्याजबरोबर अली नवाजखानाचे पत्र पाठविले अहे त्याजवरून सर्व कलो येईल त्यानी लिहिले अहे की मोहिबाकडील खानसामा येथे आला होता त्याजपासी कितेक मजकूर घरोबियाचा सांगोन पाठविला आहे त्यास तो मजकूर काये मोहिबास सांगितला असेल तो असो लिहिलियात कांही आला नाही त्यास जो विचार करणे तो दुरंदेसीवर नजर देऊन मोहिबी करावा होडी कामरेजची येक पाठवावी कीं लस्करास दाणा अणयाची तसदी होते त्याजवरून रा माधोरायास पत्र लिा अहे ते होडी पाठऊन देतील पत्र त्याजकडे रवाना करावे ज्यादा काये लिहिणे प्यार मोहबत असों दीजे हे किताबत दुसरे अहमदाबादेहूनही कासीद येका दो रोजात अलियावरी मोहिबास मुफसल कलमी करून हे किताबत

---

५ सोलापूर-देशमूख

[इ. १९५२ च्या डिसेंबरमध्यें कांहीं कामानिमित्त मी सोलापुरास गेलों असतां पूर्वीच्या सोलापूर मामल्याच्या वतनदार देशमूख घराण्याचे सध्याचे वंशज श्री. सिद्रामप्पा मलिकार्जुनप्पा देशमूख यांजकडील जुने कागदपत्र पाहण्याची संधि मला तेथील सुप्रसिद्ध नागरिक श्री. रा. ब. नागप्पा अबदुलपूरकर व सोलापूर नगरपालिकेंतील श्री. ग. पं कुळकर्णी यांच्या बहुमोल साह्यानें मिळाली. त्या वेळीं मी त्यांचे अदमासें ७५ रुमाल तपासले व त्यांतुन २००० वर फार्सी, फार्सी-मराठी व मराठी अशा तिन्ही प्रकारचे कागद जास्त अभ्यासासाठीं निवडले. पुन्हा मी इ. १९५३ च्या मार्चांत तेथें गेलों. त्या वेळीं श्री. रा. ब. नागप्पा अबदुलपूरकर, श्री ग. पं. कुलकर्णी, श्री. डॉ. भा. वा. मुळे यांचें साह्य आणि देशमुखांची उदारवृत्ति यामुळें मी निवडलेले कागद अभ्यासासाठीं व त्यांतील महत्त्वाचे प्रकाशित करण्यासाठीं मंडळांत घेऊन आलों.

गेल्या सहस्त्रकांत सोलापूर हळूंहळूं व थोडथोडें वाढत मोठें शहर बनत आलें आहे. त्यांतील सध्याची एक पेठ सोन्नलगे ही त्याचा सर्वांत जुना भाग असून प्रारंभीं नी एक छोटेखानी खेडें होतीं. मुसलमानपूर्वकालीन अनेक लेखांत या खेड्याचा निर्देश आहे. 'अभिनव श्रीशैल' या नांवानेंहि त्याचा उल्लेख आढळतो. सिद्धराम या लिंगायत संताच्या वास्तव्यानें व समाधीनें तें पुनीत झालें आहे. मुसलमानी राजवटींत या खेड्याचें रूपांतर कसब्यांत झालेलें आढळतें. सोळाव्या शतकांत त्याला सोन्नलापूर हें नांव प्राप्त झालेलें दिसतें व सतराव्या शतकांत त्याच्या जोडीला सोलापूर हें नांवही प्रचलित झालें. साधारणतः या शतकाच्या उत्तरार्धापासून मात्र सोलापूर म्हणूनच त्याचा उल्लेख आढळतो. त्या काळचे मुसलमान इतिहासकारही त्याचा उल्लेख सोलापूर असाच करतात. पण १६ व १७ या शतकांतील फार्सी कागदपत्रांत हर एक जागीं याचा संदलापूर असा निर्देश येतो. मुसलमानांचा हा अपभ्रंश बहुधा सहेतुक असावा. सोलापूर हें सोळा खेडीं मिळून बनलेलें आहे अशी एक दंतकथा असून कांहीं आधुनिक लेखांत त्या सोळा गांवांचीं नांवेंहि दिलेलीं आढळतात. पण प्राचीन लेखांत व कागदपत्रांत सोन्नलगे भागाचें केंद्रत्व, त्यांत क्रमशः झालेली वाढ व त्यास जोडलेले नवे नवे भाग यांची माहिती उपलब्ध झाल्यानें वरील प्रवाद निराधार असल्याचें प्रत्ययास येतें.

देशमुखांचे कागद तपासले तेव्हां त्यांत सुमारें ३५० फार्सी, २०० फार्सी-मराठी व उर्वरित मराठी असल्याचें दिसून आलें. यांचा पहिला विशेष हा कीं, यांच्या इतके विपुल, शिवपूर्वकालीन व सतराव्या शतकापूर्वीचे कागद अद्याप कोठेंहि मिळालेले नाहींत. केवळ नळदुर्गच्या देशमुखांकडे या कागदांइतकेच जुने कागद मिळण्याचा संभव आहे असें त्यांजकडील माझ्या हातीं आलेल्या कागदांवरून वाटतें. पण ते फार्सी आहेत. यांच्या इतके जुने मराठी कागद त्यांजकडे अद्याप मिळालेले नाहींत. यांतील

सर्वांत जुनें पत्र मराठी असून त्यानंतर फार्सी–मराठी व तदनंतर फार्सी असा कालानुक्रम लागतो. सर्वांत जुना मराठी कागद शुहूर ९२५ म्हणजे इ. १५२४–२५ चा आहे तर फार्सी–मराठी कागद शुहूर ९५९ म्हणजे इ. १५५८–५९ मधील सांपडला. फार्सीतील सर्वप्रथम कागद हिजरी ९७६ रबिलाखर ७ (इ. १५६८ सप्टेंबर २४) या तारखेचा आहे. यांपैकीं शेकडों कागद अस्सल म्हणजे शिक्कामोर्तबाचे आहेत, तसे कित्येक नकला आहेत. पण त्या नकलांचा विशेष हा कीं, जसा कागद शिवपूर्वकालीन तशी त्याची नकलही शिवपूर्वकालीनच आहे. यामुळें या कागदांतील अक्षरवटिका, लिपी, लेखनपद्धति, शब्दोच्चार, वाक्प्रचार, शब्दसंग्रह, वाक्यरचना इत्यादि सर्वच गोष्टी अभ्यसनीय आहेत. यांवर पांचपन्नास पानांचा निबंध सहज होऊं शकेल. भौगोलिक दृष्ट्या हे कागद सोलापूर मामल्याच्या सर्व भागासंबंधीं आहेत. पूर्वी सोलापूर मामल्याचा विस्तार उत्तरेस तुळजापूर (३० मैल), ईशान्येस नळदुर्ग (२८ मैल), पूर्वेस अक्कलकोट (२४ मैल) व त्याहीपुढें, दक्षिणेस शंभर मैलांवरील सगर व पश्चिमेकडे सुमारें ४०–४५ मैलांवरील कासेगाव येथवर होता. केवळ प्रकाराच्या दृष्टीनेंच पाहिलें तर फर्मानें (बादशाही हुकूम), खुर्दखतें (श्रेष्ठ अधिकाऱ्यांचे हुकूम), मिसली (तिसऱ्या व चवथ्या वर्गाच्या अधिकाऱ्यांचे हुकूम), महजर (ग्रामस्थांचे निकाल), निरनिराळ्या तऱ्हेच्या याद्या, खासगी व निमसरकारी पत्रव्यवहार, पावत्या, हिशेबी कागद, अर्ज्या, तकरारी, कैफियती, इत्यादी अनेक प्रकारचें वैविध्य या कागदपत्रांत आहे.

मुसलमान इतिहासकारांच्या लिखाणावरून वाचकांची समजूत होते कीं, महाराष्ट्रांतील मुसलमानी राजवटीच्या उत्तरार्धांत व विशेषतः बहमनी राज्याचे पांच तुकडे झाले तेव्हांपासून सोलापूर गांव निजामशाही व आदिलशाही सुलतानांच्या कायम भांडणाचें मूळ बनलें होतें. फिरिश्त्याच्या 'गुलशन–इ–इब्राहीमी' व तबातबाईच्या 'बुर्हान–इ–मासिर' या ग्रंथांत या वादाचे क्रमवार अनेक उल्लेख आहेत. पण या बाबतींत आश्चर्याची गोष्ट अशी कीं, हे कागद सोलापूर गांव व मामला यासंबंधीं असूनहि यांपैकीं फारच थोड्या कागदांत या वादाचे उल्लेख आढळतात. हे बहुतेक सर्व कागद आदिलशाही सुलतानांचे आहेत.

सोलापूर मामल्यामध्यें समाविष्ट असलेल्या कानडी मुलखांतहि मराठी ही लेखबोध भाषा म्हणून मान्यता पावली होती हें या पत्रांचाबतचें आणखी एक लक्षांत ठेवण्यासारखें वैशिष्ट्य आहे. ह्या कागदांचे मालक देशमूख हे लिंगायत असून, त्यांची मातृभाषा कानडी दिसते. पण इ. १५२४ पासून उपलब्ध असलेल्या या कागदपत्रांत एकही कानडी भाषेंतील व थोड्याशा महत्वाचा असा कागद आढळून आला नाही. देशमुखांच्या ह्या संग्रहांत संस्कृत हस्तलिखितांबरोबर कांहीं कानडी हस्तलिखितेंहि आढळलीं. पण कानडी पत्रांचा अभाव मात्र चटकन ध्यानांत येतो. क्वचित् सोळाव्या

शतकांतील अत्यंत दुर्मिळ, मराठी भाषेंतील व मोडी लिपींत लिहिलेल्या निवाडपत्रावर कांहीं शेरे मात्र कानडीमध्यें आढळले. कानडी प्रदेशांत केव्हां केव्हां फार्सी-कानडी द्वैभाषिक आदिलशाही फर्मानें आढळतात. पण प्रस्तुत कागदांत अशा प्रकारचें एकही फर्मान नाहीं. यावरून एकच अनुमान निघतें तें हें कीं, सोलापूर मामल्यांतील सर्व सामान्य लोकांनीं आपली मातृभाषा कोणतीही असली तरी रोजच्या व्यवहाराची भाषा मराठी असें साडेचारशें वर्षांपूर्वींच मान्य केलें होतें.

या कागदांत एक दोन वंशवृक्ष आढळले त्यांवरून देशमूख घराण्याच्या मागील वीस पिढ्यांच्या पुरुषांचीं नांवें समजतात तीं अशीं:— १ नर (इ. १४५०), २ चेन (इ. १४७५), ३ हिरोबा (इ. १५००), ४ येल (इ. १५२५), ५ मेग (मेंग इ. १५५०), ६ चेन (इ. १५७५), ७ मेग (मेंग इ. १६००), ८ नर (इ.१६२५), ९ हिरोजी (इ. १६५०), १० अपाजी (इ. १६७५), ११ हिरोजी (इ. १७००), १२ देव (इ. १७२५), १३ हिरोजी (इ. १७५०), १४ सिद्ध (इ. १७७५), १५ हिरोजी (१८००), १६ सिद्ध (इ. १८२५), १७ शिवलिंग (इ. १८५०), १८ सिद्ध (इ. १८७५), १९ मल्लिकार्जुन (इ. १९००), २० सिद्रामप्पा (इ. १९२५).

वर दर्शविल्याप्रमाणें एक पिढी पंचवीस वर्षांची मानिली तर या घराण्याच्या मूळ पुरुषाचा काळ इ. १४५०–७५ हा येतो. वंशवृक्षांतील उल्लेखांना समकालीन कागदपत्रांचा उपोद्बलक पुरावा मिळत नाहीं ही एक सामान्य वस्तुस्थिति या घराण्याबाबतहि अनुभवास येते. मिळालेल्या कागदपत्रांत मला असें दिसून आलें आहे कीं येलिसेटीचा मुलगा मेगिसेटी (क्र. ५) ह्या एकाचीच हयात इ. १५२५ ते १५८२ पर्यंत होती. तसेंच नरसेटी (क्र. ८) नंतर हिरोजी (११) येतो. क्र. १२ व १३ या पुरुषांचा उल्लेख कोठेंच आढळत नाहीं. कारण हिरोजी (क्र. ११) नंतर लगेच सिद्धाप्पा (क्र. १४) झालेला दिसतो. ह्या दोन उदाहरणांवरून हें स्पष्ट होतें कीं, उपलब्ध समकालीन कागदपत्रांच्या आधारानें इतर घराण्यांच्या वंशवृक्षांची पुनर्रचना करणें जसें आवश्यक असतें तसें देशमुखांच्या वंशवृक्षाचेंहि कागदपत्रांच्या पुराव्यानें शुद्धीकरण करणें अपरिहार्य आहे.

हे सर्व फार्सी, फार्सी–मराठी व मराठी कागद पुनः पुनः तपासून व त्यांतील प्रकाशनायोग्य कागद बाजूस काढून त्यांच्या नकला करणें, त्यांच्या कालांचीं रूपांतरें करणें आणि इतर आवश्यक ते संस्कार करून त्यांस मुद्रणायोग्य करणें हीं कामें अजूनहि संपलेलीं नाहींत. तथापि वरवर चाळून जुने किंवा आशयाच्या दृष्टीनें बरे वाटले असे अदमासें १०० फार्सी–मराठी व मराठी कागद नकलले. एकदां मनांत आलें कीं, इसवी १५०० ते १६०० या कालांतील सर्वच कागद येथें प्रकाशित करावे. पण तसें करतों तर ते सर्व कागद येथें मिळालेल्या पृष्ठांच्या अवकाशांत प्रकाशित झाले

नसते आणि नंतरचे पण बरे असे कागद मागें राहिले असते. म्हणून तो विचार सोडून इ. १५०० ते १७०० या काळांतील व नकलेल्यांपैकीं निवडक येथें छापले आहेत.

कोणत्याहि देशमुख घराण्यांतील कागदपत्र तपासले तर त्यांत सामान्यतः राजकारणी माहितीचे कागद अवश्य सांपडतात. पण या घराण्यांत इतके कागद मिळूनहि त्यांत राजकीय माहितीचे कागद अल्पच आहेत. पण राजकारण हें समाजजीवनाचें केवळ एक अंग आहे. त्यास पाहिजे तर प्रमुख म्हणा, पण समाजजीवनाचीं आणखी कित्येक अंगें असून त्यांतील कांहीं या कागदांत चांगलीं प्रतिबिंबित झालीं आहेत. या दृष्टीनें या कागदांकडे पहावयाचें आहे. या कागदांसंबंधीं एक लेख मी इंडियन हिस्ट्री कॉंग्रेसच्या वाल्टेर अधिवेशनांत (इ. १९५३) व दुसरा त्याच सालच्या व तेथेंच भरलेल्या न्यूमिसमॅटिक सोसायटीच्या अधिवेशनांत वाचला होता. ते त्यांच्या इतिवृत्तांत प्रकाशित झाले आहेत.*]

ले. १ सु. ९२५ —१७	८४ [वा. फा. शि*]	श. १४४६–४७ इ. १५२४–२५

ता। मेगसेटी बिन येलसेटी देसाई कातीहाये मा। सोलापूर चिदानद हर्ची सुा सन खमस अशरीन तिसा मैया हातरोखा देखताच हुजूर येणे येक घडी उजूर न करणे सैद बडा माहलदार यासी होनू १८ मसाला दाजे मोर्तबू

तेरीख १७ माहे

ले. २ शं. १४५२(४) विरोधकृत (नंदन) भाद्रपदशुद्ध ४ सोम हि. ९३९	८५	श. १४५४ भाद्रपद शुद्ध ३,४ इ. १५३२ सप्टेंबर २

[आरंभीं १६ ओ. फा. मज.*]

शालिवान सके १४५२ विरुद्कृत नाम सवछरे भाद्रपद सुधा चर्तुर्थी वार सोमवार [त] दिनी निवाडा जाला पत्र लिहिले

कारकिर्दी सर्जाखान व लोहारखान मदउमर[हू] हुजूर बाय पाटील मोकदम मुख्य करून समस्त मौजे सुरतगाव सा। माडीं मामले सोलापूर पाटील मोकदम समस्त मुख्य करून मौजे पि[पले] खुर्द तपे काटी या दोहीं गावास सिवेचा…होता मग दोघे उभे वर्ग हाजीर होऊन हा[जितीचे] कतबे घेऊन थैन जिनस अगीस राजी जाइ[ले] हक-जवार मिलविले नाबे बिा

मा। इस्माइल बंद्वी माहालदार रख्तखान	कारकून
खाा सा	सिक्सेटी पटे…
मेगसेटी देसाई कर्यातीहाये सा। माडीं	मोजे सागवी पाटील तपे…
पाटो पाटील मो। मौजे कासेगाऊ	मालपाटील क… व रामसेटी

अय पाटील अजहाती चेलाजी देहेसाई ता काटी
रामसेटी काा कुभारी
हरी पाटील मौजे तादुलवाडी
पुडलीक पाटील मौजे भामेवाडी तपे मोहल
मौजे देव कुर…पाटील व तुक…
याह पाटील पाटील मौजे जरूम तपे…

या विद्‌माने मौजे सुरतगावकर पाडेवारास नाइकास अरणी दिल्ही नाग नाईक पाडेवार मौं[जे पि]पले खुर्द याने साउली केली दिवस दोनी [मौजे] पिपले बुा त्याच्या हवाला होता तिसरे [दिवसी] कारकून व हकजवार मिलऊन हात पाहिले तो सुरतगावकर अरणीस लागला होता हात जलाला [मौ]जे पिपले खुर्द यानी हद्‌महदुदीने चालि… मौजे कोर कुभारीचे तिकटणे रद करून …वीचे तिकटेहून दक्षणे मुखे हिदाणे बिाा

धोंडे गुड पाच १
सासनाचा धोंडा ४
दुसरे निशान फूट व
तलियाखालता पलस २
पिल वेलाची जाली ५

तेथून तिकटणे मौजे पिपले बुा येणेप्रमाणे हदुदीने मौजे पिपले खुर्दकास पत्र [लिहून] दिधले अता हद्‌महदुदीने माहजरप्रमाणे राहावे यासि कोण्ही न राहवे तो दिवा[ण] चा गुन्हेगार व गोताचा अन्याई या[सी] साक्ष कारकून व हकजवारी दसकत गो[ही] पत्र सही

[पाठीवर*] मेगसेटी…स मौजे पिपले खु[र्द] मौजे सुरतगाव पा…सिमेचा निवाडा सन ९३९

ले. ३ सु. ९३४ जिल्काद ६ [अखेर साल]

८६

श्री

शा. १४५६ ज्येष्ठ शुद्ध ६
इ. १५३४ मे १९

हाजीर मज्यालसी कसबे माढडी
राजेश्री लखमाजी बसवरस
हुदेदार
गोदजी चौधरी
सही
मालो पटेल मोकद्‌म
[नांगराचें चित्र*]
रेवसेटी मोकद्‌म
मौजे बार्नागाऊ
[नांगराचें चित्र*]

राजमुद्रा
नागोजी देऊजी
निविसिदा
बिकलम नरहरी विठल
देसकुलकरणी
कोडो मेहतरी
मालियानी
येमाजी पटेल मोकद्‌म
मौजे तरडगाऊ
[नांगराचें चित्र*]

या विद्दमाने माहामेरू श्रीभरमाजी मुसगौडा मौजे [मो. जा.*] हाली वस्ती कसबे मजकूर यासी प्रती मेगीसेटी बिन येलीसेटी देसाई सा। मजकूर मामिले सोनलापूर सुहूर सन आर्बा सलासीन व तिसा मैया कारणें लिहुनी दिल्हे कागद ऐसा जे तुमची बेटीसी अम्ही करून घेतले अम्हासी तुम्ही दिधले असे अम्हा तुम्ही सोइरिकी जाली तुम्ही बोलिले की अपणासी सेत जागा नाही अपणासी सेत जागा देणे म्हणऊन मागितिले तरी अमचे सेत वजन ८८ व तुमचे हवाला केले असे वा अमचे वाडियामधे जैसे तुम्ही घर बाधून आहेती तेचि घरामधे असिजे तुम्हासी मानासी मानेल तोवरी सेत घरामधे आसिजे सेत करिता जेड जालिया अमचे सेत अमचे हवाला करणे जितुके टाकील तितुके करणे तुम्हासी अम्ही बाहीर घालणारा नाही हे अपले इमान सही छ ६ माहे जिलकाद

ले. ४ सु. ९५९ }
हि ९६६ रवल १२ }

८७

[२ फा. शि. व मज.*]

{ श. १४८० पौष शुद्ध १३
{ इ. १५५८ डिसेंबर २३

अज रख्तखाने खुा। खा। सर्जाखा खुा। दौलतहू बिजानिबू मझन कमाल ठाणदार व कारकुनानी बाजे कर्याती मामले सोनलापूर बिदानद सुा। तिसा खमसैन व तिसा मैया जमीन किर्दी चावर येक दर सवाद मौजे मुरती समत बालेघाट मामले मजकूर दाा। इनाम बदल तैनाती छयत्री बो मेगसेटी देसाई दिधले असे बहू महसुलेसी दुवाला कीजे [फा.*] मुरत्तब शुद तेरीख १२ रबिलोवलू सीत सितैन

ले. ५ सु. ९६० }
मोहरम १० }

८८

{ श. १४८१ आश्विन शुद्ध ११
{ इ. १५५९ ऑक्टोबर १२

मोकदमिल इमिसाल नरसासेटी बिन मेगसेटी देसाई सा। मारडी मामले सोनलापूर बिदानद हर्ची सुहूर सन सितैन व तिसा मेया तुम्ही समत मजकुराचे रयेतीचे दिलासियाबद्दल मौजे सावरगाऊ तपे काटी तेथे पाठिविले तरी तुम्हासी जाऊन बैसून १०॥१२ रोज जाहाले तुम्ही काही दिलासा केले अहे की तैसेची बैसले अहे हे कलता नाही अता ताकीद रोखा देखता त्याचे मुदा काये अहे ते लिहून पाठवणे त्यासारिखे सरजामी होईल तुम्ही लौकरी निघा करून येणे वा नादणाजाचे मोकदम हुदेदाराचे पेसजी लिहिले होत जे बहूत रजीस करितो त्यास दूर कर्णे म्हणून तरी त्या हुदेदारास दूर करून जाणिजे [नि*] मोर्तबू सूद

तरीख १० माहे मोहरम

ले. ६ सु. ९६३ } ८९ { श. १४८४ अ. श्रावण वद्य १२
जिल्काद २५ } तालीक { इ. १५६२ जुलै २७

दं अज रख्तखाने अजम जैतखान नेब गैबत माा विजापूर कनड नामजाद किले रामदुर्ग दाम दौलतहू बजानेब ठाणदार व कारकुनानी हाल इस्तकबाल ताा मारडी कर्यानी मामले सोलापूर विदानद हर्ची अज सुहूर सन सलास सितैन तिसा मया कारणे दरी विला मेगीसेटी बिन येलीसेटी देसाई ताहाये मामले मजकूर हुजूर दरगाहास जाहीर केले हुजुरून हुकूमत ताकीद फर्मान हुमायून सादर दर सवाद देसाईगिरिचे वर्तना व हकलवाजिमा पुस्त दर पुस्त चालिले असे हाली गैरमोईन म्हणून वर्तनास दखलगिरी होऊ देत नाही तरी हाली देसाई मजकुराचे मोइनेबदल विलायेतीचे पटेलास हुजूर आणून पुस्त दर पुस्त भोगवटा खातिरेसी आणून हाली वर्तना व हकलवाजिमा रयत खुर्सानुदीने मोईन करून देणे म्हणून फर्मान हुमायून सादर जाले बाा फर्मान हुमायून विलायेतीचे मोकदमास हुजूर बोलाऊन मोकदमाचे इतपाखी पेसजीचे भोगवटा खातिरेसी आणून मोईन करून दिल्हे असे षिाा देहाये जैल

कसबे मजकूर नख्त	मौजे नादणिगी	मौजे कारचे
होनू १०८·	होनू ५८· गला खडी १	होनू ३ गला ·।।।·
मौजे पडसाली	मौजे दारफल	मौजे तादोलवाडी
होनू ४।। गला खडी १	होनू ४।। गला १	होनू ३ गला ·।।।·
मौजे गुलवची	मौजे भोगाऊ	मौजे केगाऊ
होनू २ गला ·।। २ ।।	होनू २ गला ·।।।·	होनू २ गला ·।।·
मौजे तरडगाऊ	मौजे रालेरासी	मौजे टाकलगाऊ
होनू २ गला ·।।·	होन १।। गला ·१२।।	होन १।। गला ·१२।।
मौजे देव कुरवली	मौजे सुरतगावी	मौजे हिपरगे
होन ३ गला ·।।।२।।	होन ३ गला ·।।।·	होन २ गला ·।।·
मौजे वडजी	मौजे वरलेगाऊ	मौजे खडकी
होन २ गला ·।।·	होनू २ गला ·।।·	होन २।। गला ·।।·
मौजे धोत्री	मौजे मालउचरे	मौजे सागवी
होन ३ गला ·।।।·	होन २ गला ·।।·	होन २।। गला ·।।·
मौजे खलगाऊ	मौजे खुनेस्वर	मौजे सिवणी
होन २।। गला ·।।·	होन ३ गला ·।।।·	होन ३ गला ·।।।·
मौजे सारोले	विरवडे	मौजे पोफली
होन २ गला ·।।।·	होनू ३ गला ·।।।·	होन ४।। गला ५८·

येकून बेरीज नख्त होनू ८१ गला कैली खडी १७।। याखेरीज अवले सालाचा[द]-प्रमाणे धीऊ व नमद व फसकी व पलगी जुलाई दर मागास रुके ·।।· प्रमाणे व याजे

भोगवटा कुल याचे दुवाला रयेत खुसी[नु]दीने केले असे मोईनप्रमाणे घेऊ देणे याचे इकलवाजिमा वर्तनियास तुम्ही दसलगिरी न करणे दरी बाब ताकीद असे तालीक लिहून घेऊन असल खुर्दखत परतून दीजे मोर्तब सूध

छ २५ जिलकाद

ले. ७ सु. ९७२
जवल २५

९०

श. १४९३ आश्विन वद्य १२
इ. १५७१ ऑक्टोबर १५

[आरंभीं फा. शि., ४८ ओ. फा. मज. व फा. शि*]

दर बादिगी आज दिवाण मामिले सोनलापूर साहेबाचे सादरेसी [याखालीं फा. शि.*]

दगा बोगा रामणा हिरेहचू वा मेगीसेटी पटेल देसाई वा सखरोजी चौधरी वा बैदिरणा पटेल वा इसरो पटेल वा सिदो पटेल वा मलिसेटी मौसरेया पटेल वा आदिसेटी सेटिया वा सेटी होटिगिया वा खडू तोंतरिया वा तमाणा वा मलिसेटी कलिके वा खेलो पटेल वा मठू कलदेऊ वा सेटी राचू वा चुकीसेटी वा जाचीसेटी वा रामीसेटी थोबडिया वा तुकीसेटी सिघारे वा समस्त कसबे मजकूर सुहूर सन इसने सबैन तिसा मैया कारणे लिहून दिले कतबा ऐसा जे साहेबी हुजूर बोलाउनी रजा फर्माविले जे कसा मजकूर भागस्थल आहे वा सौदाबदल खरासदार हुजूर इरसाल केले आहे तरी भागस्थलींचे वा कौल कोठारीचे वा सौदा वा मानमाणतुकी वा मानेकारीपणा वा हकनका काये आहे तो लिहून देणे म्हणउनी रजा फर्माविले तरी अवुले गावीचे हकीकत हकनका बितपसील

वडिला बधूसी लग्न व मेजवानी मजालेसी जालिया आधी पाने संदल देवे तेथुनी थोरले पटेल देसाईसी देवे वा त्यामागे विलेवार पाने संदल घेवे १

रायेत आगर गिरामियाचे घरीं आदमीसी खुदाई जाली तरी तेथे देसाई जाउनी देकार करुनी मुरादा उठवाव्या मुरादा गाडिते जांगा काइदेकारीसी देकार देवे १

कौल कोठारेसी केली तरी कालींचे देकार केले तरी थोरले पटेल हाती होताच काठी घेऊन रासीवारी बोढाव्या तितुके पटेलानी देकार देवे १

सौदा देसाई बडे पटेल यासी माफ आसे वरकडा पटेलासी निसबती नाही १

लग्न जालिया गिराम आगर रायेत त्याचे घरासी जाउनी मजालसी करून बैसुनू दुरडीचे वाटी थोरले पटेल देसाई घेवे व देकार माडवेमधे करून हत झाडुनी घरासी जावे १

कडबी पालणुकी वा पालमारे वा फर्मायेसी बेटी बीगारी थोरले पटेलासी माफ आसे १

पाने तसरीफ आपले विलेवार घेवे १

फसकी वा पलगी थोरले पटेलासी आसे वरकडासी निसबती नाही १

लग्नासी गिरामाचे घरीचे देवी जेवाव्यासी नेव्या १

येकून कौदकास ९ येणेप्रमाण पाढरीचे काइदे आहेती बडे पटेल देसाई खेरीज कोणासी काही मानेकारीपणा नाही जौसे आम्ही दाहाजण कुणिबी तौसे सर घरे वेठी बीगारी देउनी असावे हाली पानेग्राचे फर्माविले तरी देसाईचे पदरीमधे घालणे देसाई आपणासी देतील यासी कामापेस असलिया दिवाणाचे गुन्हेगारी हे कतबा सही छ २५ माहे जमादिलौवल

सही सही

[नांगराचीं सहा व तागडीचें एक अशीं चिन्हें*] बिकलम रामाणा बसवरसु

ले. ८ सु. ९८५ } ९१ { श. १५०६ फाल्गुन वद्य ८
हि. ९९३ रबर २१ } { इ. १५८५ मार्च १३

[आरंभीं जावितखानाचा द्वादशदली फा. शि. व 'बहुजूर खान अअजम जावितखान नायब गैचत मुआमिला सन्दलापूर' हा फा. मज.*]

दं नरसेटी पटेल देसाई व बहिरण पटेल मा सोंनलापूर गोसावी यासी रामणा पटेल सा। बिजापूर व तुको पटेल सा। कुंभारी व सिदो पटेल सा। देगाऊ व रामण मोसन्य सा। परियेंडा का। मजकूर सु॥ सन खमस समनीन व तिसा मेया कारणे लिहून दिल्हे कागद येसे हजरती निजमस्याहीचे चिलगरी विजापुरासी जाता मामले मजकुरी उतरले होते तधी महलीचे लोकासी तश्रीफ दिल्हे ते महली साहेब सदर गोसावी वाटून देतां तुम्हसी कयाचे दिल्हे अपणासी काये देणे म्हणौन सदर बोलुनू पुसिले तरी अम्ही बोलिळो जे पासोडी चालले अहे म्हणौनू त्यावरी अपणासी पासोडी देतां अपण घेतले नही पेस्तर का। मजकुरीचे गांवगुतीकारणे कुणबी व आपण बाहिरी गेळो होतो समजउनू गवासी अणिले यावरी अपण चौघासी सद्रा होउनू कबये दिल्हे ते वेळे तुम्ही किले स्यहदुर्गी होतेसी पुढे तेथुनू अलेयावरी सदरा हुजूर अम्हसी हटकिले जे तुम्हासि कबाये चालिले नही तुम्ही कैसे कयाचे घेतले म्हणौनू तरी अम्हसी कबये द्यन्या कारण नही पेस्तर अपण कबयेचे गौस्टीसी बोलाव्या समधू नही जैसे सळाबाद अपणासी पासोडिया चालिले अहे तैसे घेउनू अपुले कारबार चाळउनू सुखे असोन जरी याविसी काही हरकती व फितवा करूं तरी गोताचे अन्यायी दिवणीचे गुन्होगार हे कगद सही छ २१ माहे रबिलाखर सलास तिसैन

गोही

चेकटराऊ [शि.*] तुकोजी नईक [शि.*]
खंडनईक [शि.*] मनापराऊ
चिकू नईक [शि.*] अतो गोतरस
पुरषोजी जगदेराऊ [शि.*]

तमण जोसि माा सोनळापूर
माळोचा बीन कान्होचा वैद्य
सिद्णा चिन कामणा मेहतर लोहर
सोनसेटी चिन परमसेटी
वा सिद्राण कलिके
सिद्धण हवू बिन उगण हवू
तइफे कुभार मेहतर
संगणा कल्याणी
राघोसेटी सिद्रमा चिन मलसेटी
[कुंभाराच्या चाकाचें चित्र*]
नानजी चिन लखमण मेहतर हजाम
[न्हाव्याच्या आरशाचीं दोन चित्रें*]

दावण जोसी चिन येल
जोइसी वास्तव्य सोनलापुरू
मलकंणा वा दरगंणा सुतार
दादू मेहतर वा होनू चिन
जाचा मेहतर धोबी
मकण चिन देन चण
होनजी चिन मलसेटी
मेहतर सिंपी
नरसेटी चिन लखमण ढवण
सिवसेटी मेहतर सोनार
कालसेटी मेहतर कासार

[मजकुराच्या डाव्या अंगास पुढील नांवें*]

सरनोबत [शि.*] रामजी गंगारस निशबन [शि*] नागोजी सोगजी सबनीस नरो कानीस संगो गोदजी पारसीनीस [नांगराचीं चार चित्रें*]

ले. ९ मु. ९८८ }
हि. ९९६ साबान २६ }

९२

{ श. १५१० आषाढ वद्य १३
{ इ. १५८८ जुलै ११

माहजर बतेरीख २६ माहे साबान सीत तिसैन चिा काजी नूरदी हाकिम सरा व खाा जाबितखन नेब गैबन व कारकुनानी व सरगुरो व नायेकवाडियानि व देसाइयानि व सेटियानि व मोकदमनी व मर्लिमानानी मामले सोनलपूर सुा सन समन समनीन व तिसा मेया करणे केले माहजर ऐसे जे आदसेटी सेटिया पेठ येदिलापूर व त्याच लेकू तुकसेटी लस्कर मनसुरखराबरी नदी भिवरा उतर मौजे टाकली धुलखेडासी गेले होते तेथे नदी भरून जात होते सौदगरानि हतीचे छावे लस्करबराबरी नेत होते त्यामधे २ छावे इलती हानपाये व गळा भुजोन उठोणी अले होते ते छावे आदसेटी व तुकसेटी मजकुरे हुरासी पैके देउनू विकत घेउनू माा मजकुरसी येउनू खाा जाबितखन नेब गैबनासी बोलिले जे अपण बकल उदिमी असो हे छावे तुम्ही विकत घेणे म्हणौनू त्यावरी खान मस्यारनिले बोलिले जे हे छावे इलती हतपये वा गळ सुजले असती व लागर होउनू उठोणी अले असती ते छावे मरतील अपण नेघो म्हणौनू त्यावरी अणिकी दीस ४ सी येक छाव हानपाय गळा सुजले होते ते इलती छावा घेउनू अदसेटी व त्याच लेकू तुकसेटी बराबरी बहिरण पटेल व त्याचे लेकू सिदजी ऐसे घेउनू खान मस्यारनिलेचे पाये धरून आदसेटीने बोलिले जे हे छावा अपण तव रकबन

खुशनुदीने विकीत असो हे छावा तुम्ही घेइजे म्हणौनू त्यवरी खन मस्यारनिले हे छव इलती नेघो म्हणौन परतोन टाकून बोलिले जे तुझे घरासी कारकून व नयेकवाडियासी पाठउनू तुझे मनसी अलेया छावेचे मोल करून पैके देउनू छाव त्याहती दीजे ते अम्हसी अणून देतील पर अम्ही तुमचे हती नेघो म्हणौन त्यावरी तो छावा परतोनू घेउनू गेले त्यावरी अणीक दीस ४।५ सी मागुते अद्सेटीचे घरासी बहिरण पटेल व सिद्जी चिन बहिरण पटेल जउनू येक धाकुटा छाव इलती गळा व हतपाये सुजले होते त्यासी होन २० सि मोल करून अद्सेटी व त्याच लेकू तुकसेटी व बहिरण पटेल व त्याच लेकू तुकसेटी सिद्जी यैसे येउनू खन मस्यरनिलेसी बोलिले जे हे छावा होन २० सी अपुले तव रकबत खुशनुदीने देतो हे छाव घेइजे म्हणौन तरी खान मस्यरनिले ते छाव इलती म्हणौन ने घेतीच मग अद्सेटीने जेहली करून पाये धरिले जे हर हिले हे छावा घेइजे म्हणौन मग जरूर ते धाकुटा छाव इलतीसी होन २० अद्सेटीसी देउनू छावा खरीद करून घेतले दुसरे दिसी बाहिरी अद्सेटीच लेकू तुकसेटी बोलिल [अपूर्ण*]

ले. १० सु. ९९५ } ९३ { श. १५१७ चैत्र शुद्ध १३
हि. १००३ रजब १२ } [१६ चुर्जी फा. शि.*] { इ. १५९५ मार्च १३

ॾ अज रख्तखाने खुदायेवद खाने अजम आकुसखाने खुलिद्याम दौलतहू ता। मळसेटी गौंडा कसबे सगर वस्तादाबाद मामले मजकूर दाम तावेदहू बिदानद की हर्ची मुा। खमस तिसैन व तिसा मेया तुम्ही अर्दास छ ४ माहे रजब सलास अलफू रवाना केली ते हुजूर छ १० माहे हाल पैवस्ता होउनू येक बायेक मालूम जाहाले रायेणा वसेटी बाहीर पडोनू हरकती करीत असे येक थली उभा राहून निवाडा करी यैसी ततबीर करा-विया माहालासी खुर्दखत सादिर कराविया रजा फर्माविले पाहिजे म्हणौउनू लिहिले तरी ये बाबे सैद सेख लाउदी दादू सरसमतासी खुर्दखत सादिर केले असे परी हे मिरासीचे काम विलायेती हकजबार तुम्हासी जाणते त्यासी जाणत असेळ तुम्ही आठपधरा दिवस मशाखती करून हर ततबिरीने तो कोणे गावी असेल त्यासी चितैन पाळती लाउनू तेथीलच देसाई गौडे यापासी नेउनू त्याचे आंगी लाउनू निवाडा कराविचासी येक थळ नेमू केला जाईल परी उगेची गावामधे वैसलो असोनू तो येके थली उभा राहून निवाडा करीळ हे गलत आहे निवाडा करून घेतलिया तुम्ही निसूर गौडिकी कराळ आणि विलायेतीही किर्दीमामुरी होईल तुम्ही बहुते रीती लिहिले की साहेबी अपणासी गौडिकी मन्हामती करून सरफराज केले म्हणौउनू तरी अम्ही तुज सरफराज केलियासी तुम्ही रायेणाचे मुनसफीसी येके थली उभे राहून निवाडा केलिया का।। मजकुराची रयेत सुखी असेल किर्दीमामुरी होईल म्हाणिजे अमची थोर नफराई केली यैसे होईळ नु हलालखोर आहेसी अमचे नफराईसी व विळायेतीचे मामुरीस तकसीर न करणे तमाम विलायेतीस तरत-

पटींची सिरती जाहाली आहे तुम्ही तख्तपटी पोख्ता सिरती करून देउनू हुजूर रसद येस्यामधे पाठविले म्हणिजे थोर नफाई असे बाा खुाा

तेरीख १२ माहे रजब सळास व अळफू [नि.*] बार सुरनिवीस

ले. ११ सु. १०१५ }
हि. १०२३ शव्वाल १० }

९४

{ श. १५३६ कार्तिक शुद्ध १२
{ इ. १६१४ नोव्हेंबर ३

[२ फा. शि. व ८ ओ. फा. मज.*]

कौलनामा अज दिवाण किले शाहदुर्ग ताा देसाई व मोकदमानि व सेटे माहाजनानि मामले सोनलापूर अज पूजा स्रिरी सरस्वाती सुाा सन खमस असर अलफ जात्रा खडेराऊ चपे छेटी किले मजकूर सालाबाद येउनू जात्रा मामूर करीत होतेती तैसेची साल मजकुरासी येउनू जात्रा मामूर करणे तुमचे मान मानणूक सालाबाद परमाणे पालणूक करून काही अदेसा न करिता येइजे मो

तेरीख १० माहे शौवाल सन सलास असरनि अल[फ]

ले. १२ सु. १०१८ }
जखर ६ [अखेर साल] }

९५

[२ फा. शि.*]

{ श. १५४० ज्येष्ठ शुद्ध ८
{ इ. १६१८ मे २१

अज रख्तखाने खुाा माा सर्क माा अंबर खुाा दौलतहू ता देसमूख व पाटेळ व चौधरी व देसकुलकर्णी माा सोनळापूर चिदानद सुाा समान अशर अलफ दाा छ १७ माहे जमादिलवल राा छ २६ माहे मिनहू मजमून सेरीकरास माहली रजा दिधली जे हुर्ला सचणीचा वख्त असे प्रजालोकास तकवादिलदारी देउनू किर्दीस वाकिब होणे आफतसालकरिता कितीयेक प्रजा सुकाला देसास गेले त्याचा मुदा घेउनू कौलू बोल देउनू अगगे सालापासुनू मेहू बहमुराद होईल किर्दीचे बाबे तकसीर न कीजे म्हणौनू रजा फर्माविली तरी बरसात नव्हता याकरिता रयेतीचा हाल कांहि नाही पेस्तर मामुरीवरी नजर देउनू कौलू ये रीती देणे रयेती कवीहाल हेउनू अपलाले गावासी येउनू किर्दीमामुरी करितील म्हणौनू बोलताती तरी कौलू मन्हमती केला पाहिजे म्हणौनू ताावार लिहिले तरी तमाम अमल कारकुनास दखल कीजे ते मनास अणौनू सरजामी देहतील ननर चाचेन विल्हे न लगेल ते हुजूर लिहितील हुजुरून विले लागेल [मो.*]

तेरीख ६ जमादिलाखर माहे जमादिलाखर

बार सुदू सुरू सुदू

ले. १३ सु. १०२०
रजब १ [अखेर साल]

९६
[फा. मज.*]

शा. १५४२ ज्येष्ठ शुद्ध २
इ. १६२० मे २३

ई कौळनामा अज दिवाण कोट मामले सोलापूर हवाले सीदी अबर ळतीफ हवालदार ता मोकदमानी देहाये मामले मजकूर सुा आसरैन अळफ दादे कौलनामा यैसा जे तुम्ही गावाह करुनू गेलेती यावरी तुमचा मकसुदू घेता तुम्ही मकसुदूनामा लेहोनू इरसाळ केला तेथे मजमू बितपा

इमारतीस चुना गहदम दिघला नाही हाली जो चुना घेतला तो घेतला बाकी राहिला आहे त्याचा तागादा लाविला आहे तरी याची तसवीस न लावणे म्हणौनू लिहिले तरी चुना तहसील जाला तो जाला बाकी राहिला असेली याची तसवीस न लगे मोर्तब सुदू

आडया(पा)ळीचा माहार आपल्या सुखे रायेली तरी राबणूक घेणे राबेना त्याचा हक आपणासी न मागणे आडया(पा)ळीचा हक म्हणौनू वराता केल्या आहेती त्या दुरी करणे म्हणौनू लिहिले तरी ये बाबे हुजुरू लेहोनू जवाब आणौनू तुमचा खातीर तसले करून ये बाबे काही मुलाहिजा न कीजे मोर्तब सुदू

कडबा जे गावी वाटा असेली तेथे वाटा घेणे जे गावी बाबा कडबा दर खडीस हर दो हिसा रुके ८९ नवू जे असेती ते घेणे दरी वखत दर खडीस कटाली ३५ देणे म्हणौनु देसमुखापासुनू कतबा घेतला आहे तो दुरी करणे बरहुकूम कानू सदरहूप्रमाणे कमावीस करणे म्हणौनू तरी कडबा सालाबादप्रमाणे घेउनू देसमुखा-पासुनू कतबा घेतला आहे तो रद असे कानूप्रमाणे देणे मोर्तब सुदू

मदरूप व अहिरवाडी येथील माप कोट मजकुरीच्या मापाहुनू जब्र अहे तपसीळ

कोटासी फर्मासी काराकिर्दी अली हजरती जैसी देत होतो तैसी घेणे ज्याजती फर्मासी केली आहे ते माफ करणे म्हणौनू लिहिले तरी फर्मासी कार-किर्दी अली हजरती जैसी दिधली असेली तेणेप्रमाणे घेउनू जाजतीची तसवीस न लगे मोर्तब सुदू

बेगारी ज्या गावी रावतो त्याचा हक दुमाले करणे जे गावी राबत नसेली त्याचा हक जमा करुनू घेणे म्हणौनू लिहिले तरी जो नफर राबत असेली त्याचा हक दुमाले होईल राबत नसेली त्याचा हक जमा होईळ मोर्तब सुदू

तगटाचा गळा अबारखाना माप घेताती ते रहारास उतरीने घेणे म्हणौनू तरी माप रहारास घेउनू गावगना कटबाण जाले आहे ते दिवाण सर्केयाने जाले आहे याकरिता रयेती ळोक दिलगीर जाले आहेती व केलाची रसम दिवाण लाजिमे दिवा[णा]सी देउनू प्रजेचे लाजिमे प्रजास देउनू बराबरी वाटुनू देत होतो राजासी व प्रजासी लाजिमे नाहीत तरी नफर तुसकी काहाडुनू बराबरी वाटुनू घेत होतो दरी वख्त लाजिमे नेदिता दिवाणास कुडो ॥१ व प्रजसी कुडो ।४ प्रमाणे केल करुनू नेले हे दिधले नव

जाये पेसजी कारकिर्दी अली हजरती जैसी केले करीत होतो तैसी केले करणे म्हणौनू तरी कैलाची सिस्त कारकिर्दी मार्जा सिस्त जाली होती तेणेप्रमाणे हालीही केल होत होती आता तुम्ही सद्रहूप्रमाणे लिहिले तरी जैसी कारकिर्दी अली हजरती जैसी केले जाली असतीळ तेणेप्रमाणे केले होतीळ मोर्तब सुदू

तीळ व अलसीची जकाती कानूमध्ये भिडाविली असे प्रजभागास जकाती नाही हाली द्र सडीस प्रताप मागुताती दिधली नव जाये म्हणौनू तरी जैसे कारकिर्दी अली हजरती चालिळे असेली तेणेप्रमाणे कमावीस होईळ नवी जिकीर नव्हे मोर्तब सुदू

अली हजरतीचे वेले मुकासाइचापैकी देह ६ ता।

हिरज	तिन्हे
होनवल	तेलगौ
डोणगौ	कविठे

सद्रहू गावीचे मुकासाई जुलूम करुनू तुप मापी घेत असेती विलायेतीस कानू वजन असे आता तैसे दिधले नव जाये कानूबरहुकम घेणे म्हणौनू तरी या सद्रहू गावाखेरीज वरकडा गावी मापी तुप नसेली तरी बरहुकूम कानू घेउनू नवे जिकीर न करुनू जाणिजे मोर्तब सुदू

मौजे देगौ पेसजी भागस्थल होता अनवटाची खोती होती मार्जी मुकासाई दिवाण लाजिमे याचे दुमाले करून रकम करुनू दिधली होती हाली भागस्थलाचे कटबाण जाले आहे त्याखाळे अवघे लाजिमे आले आहेती साळ गुा मदरूप द्र कुडवास पाइली ऽऽ१ व अहिरवाडी द्र मणे ऽऽ।। येणेप्रमाणे दोही समताची मापे जबर आहेती समत मजकुरीच्या गावीचा गला सद्रहूप्रमाणे तफवात देणे म्हणौनू देसमुखापासुनू कतबा घेतला अहे व सद्रहू तफवात देसील माप घेतळे अहे ते अपळेचेन न देवे अचारखानाचे माप तुलाधार पेस्तर घेत जाणे तफवात जो घेतला असेली तो मजुरा देणे म्हणौनू तरी सद्रहू समताची माप जबर आहे तेणेप्रमाण घेतले पाहिजे म्हणौनू देसमुखाचा कतबा घेऊनू हुजुरू खबर लिहिली आहे हाली तुम्ही म्हणता जे सद्रहू तपवात आपळेने दिधला नव जाये म्हणौनू तरी ये बाबे पेसजी हुजुरू लिहिले आहे हाली बगर रजा अमळ करिता न ये ये बाबे हुजुरू ळेहोनू जबाब आणौनू तुमचा खातीर तसळे करुनू ये बाबे तुम्ही काही मुलाहिजा न कीजे मोर्तब सुदू

माजी मुकासाई कोण्ही कोण्ही पडला सेते करीत होते त्याचे नख्त मजुरा देत होते व कितेयेका गावी मजुरा देत नव्हे त्याबदळ नख्तेयातीपैकी सेडी मोकली करीत होते म्हणौनू तरी ये बाबे नवी जिकीर नव्हे तुम्ही काही सक न कीजे माजी मुकासाई जेणेप्रमाणे घेत होते तेणचप्रमाणे हाली अमल होईल मौजे देगौ येथीळ कटबाणाचा तह करिता माकदम कटबाण कबूल न करितीच कतबा दिधला जे भागस्थला राजी असे सेराणा धरिला तरी द्र सेर प्रताप घेणे चावरुनू सेराणा होनू २७८ सतावीस

अनवट म्हणौनू होनू २३० जुलूम करुनू घेतले आता साल मो होनू ३७० वरात केली असे त्याबद्दल प्रजा बेदिल जालेया आहेती माफ करणे म्हणौनू तरी साल मा। आवटावरी वरात तरी जाली नाही कास्पटवरुनू लिहिले अता कटबाणामधे सदरहूचा लाजिमा आला असेली तरी तसवीस नेदू काही सक न कीजे मोर्तब सुदू

पेसजी मोहतर्फे लोकास महिने माळ घेत होते हाली कडाकारूक मागताती म्हणौनू मोहतर्फी लोके रजीस होताती माफ करणे म्हणौनू तरी कडा कारुक कानू [तु*] म्ही लेहोनू दिधली अहे तेणे-प्रमाणे कमावीस होत होती हाली तुम्ही सदरहूप्रमाणे लिहिले तरी कारकिर्दी अली हजरती जैसी कमावीस जाली असेली तणेप्रमाणे घेउनू नवी जिकीर नव्हे मोर्तब सुदू

कपास साळाबाद पासेरीचे माप वजन करुनू घेत असेती त्याणेप्रमाणे घेणे म्हणौनू तरी सालाबादप्रमाणे माप घेउनू कपास केली लिहिला अहे आता तुम्ही येसे लिहिले तरी सलाबादप्रमाणे घेउनू मार्तब

अवराचा कडबा कोटास कधी चाल-विला नाही म्हणौनू तरी कडबा कोटास अणऊ ना जाणिजे मोर्तब सुदू

मौजे देगौ येथे धणगराची दोडी चैथे भावी येकी दोडी घातली आहे त्यास सालाबाद प्रताप व रुके नव देताती अता जाजती मागताती ते दिधले नव घेतला तो मजुरा देणे म्हणौनू लिहिले तरी सदरहू अमळ हुजुरू लिहिला आहे हाली तुम्ही सदरहूप्रमाणे लिहिले तरी ये बाबेही लिहुनू ये अर्जे लेहोनू जवाब आणौनू तुमच्या मुदेयासारिखे सरजामी होईळ काही मुलाहिजा ने कीजे मोर्तब सुदू

जिराती लोकास कडा कारुक माग-ताती तो नेदवे म्हणौनू तरी जैसे कारकिर्दी अली हजरती चालिले असेली तेणेप्रमाणे चालउनू नवी जिकीर ने करू

सेतामधे.भुडकी करुनू मोट लाउनू मला केला तरी कटबाण असे ते घेणे भुडकी त्यास नाही त्यापासी न मागणे म्हणौनू तरी सदरहूप्रमाणे अमल होईळ बर हुकूम कौल अमळ होईळ कौलप्रमाणे घेउनू मोर्तब सुदू

बागाच्या मसाहातीदारास व केलाच्या केलादारास रोजमरा रयेती निसबती देविताती तो नेदवे म्हणौनू तरी रोजमरा रयेती निसबती नेदऊ नवी जिकीर ने करू मोर्तब सुदू

बलुतेयास रानसेणवणी कानमधे अहे त्यासेरीज कधी काही दिधले नाही ते नेघणे म्हणौनू तरी बरहुकूम कानू घेउनू जाजती तसवीस ने लऊ मोर्तब सुदू

तुवाडेयाच्या प्रजा व तुटक उटक प्रजा गवाळ जाळेया असतीळ त्याची सेते दुसरे प्रजेसी कौलाने लाविलेया नख्त नुकसान जे होईळ ते नख्तयातीमधे मजुरा देणे म्हणौनू तरी बरवे रीती प्रज-गत मनास अणौनू गेले प्रजेचे सेत दुसरे प्रजेस कौले लाविलेयाने नुकसान होईळ ते मजुरा होईळ मोर्तब सुदू

मोकदम व चेगळे याचे हकलाजिमे व कडबे सालाबाद चालिले असेली तेणे-प्रमाणे चालवणे म्हणौनू तरी सालाबाद-प्रमाणे चालउनू मोर्तब सुदू

आवटियास खडीस पाइली ८८२ देणे म्हणौनू खुर्दखत सादर केले असे ते ने-द्वे म्हणौनू तरी सालाबाद नसेली तरी नेदऊ नवी जिकीर न करू मोर्तब सुदू

तगटाचा गला बाकी राहिलो असेली तो खरीफाचे हगामी घेणे म्हणौनू तरी गला खडी १०८ दाहावरी जे गावी बाकी खेरीज कलदूस असेली तो गला खरिफाचे हगामी घेउनू सदरहूहून जो जाजती असेली तो हाली मुदती फुरसतीने देणे मोर्तब सुदू

जाथे म्हणौनू तरी सालाबादप्रमाणे घेउनू नवी जिकीर नव्हे मोर्तब सुदू

साल मजकुरी भागस्थल कमावीस करणे नागरटी व पडी कौलप्रमाणे घालावे गहू व चणेचे बीज व दरचस्ताची मजुरी सालाबादप्रमाणे घालणे म्हणौनू तरी सालाबादप्रमाणे सदरहू कमावीस करुनू मोर्तब सुदू

कुलकरणी याचा हक कुलकरणी यास देवणे म्हणौनू तरी कुलकरणी याचा हक कुळकरणी यास देउनू मोर्तब सुदू

नख्तयाती व बाजे नख्त व बाकी जे राहिली असेली ते साल मजकुरी खरीफाचे हगामी घेणे म्हणौनू तरी सदरहू-प्रमाणे कौल असे मोर्तब सुदू

सदरहूप्रमाणे कौल असे सुखे बेसक होउनू येइजे कोण्हे बाबे ताळूक आदेसा न कीजे सुखे किर्दी मामुरी कीजे सदरहूप्रमाणे कौल पाळूनू जाणिजे मोर्तब सुदू [प. मो.*] मुरत्तब शुद तेरीख १ माहे रजब रजब

ले. १४ सु. १०२१ रमजान ३०	९७ [फा. शि.*]	श. १५४२ भाद्रपद शुद्ध २ इ. १६२० ऑगस्ट १९

अज दिवाण मामले सदलापूर ता हिरोजी पटेल देसमुख मामले मजकूर चिदानद सु॥ सन इहिदे असरीन व अलफ तुम्ही हुजुरू येउनू माळूम केले जे अपणासी वा अदिसेटी बिन मलकणा सेटिया पेठ येदलापूर मामले मजकूरसी गणेसाचे मानाबदल गरगशा होता कारकिर्दी निजामशाहाचे वेळे आपले या सेटिया मजकुराचे मुनासिफी होउनू माहजर जाहले बा॥ माहजर अपण गणेसाचे मान पैहिले घेतो हाली अदिसेटी सेटिया पेठ मजकूर बोलतो जे ते माहजर लटिके असे म्हणौन त्यावरी अदिसेटी सेटिया मजकुरासी हुजुरू बोलाउनू तफवास करिता सेटिया मजकूर बोलिला जे ते वेळे मुनासिफी जाहले नाही माहजर लटिके असे म्हणौन यावरी हर दो जणौसी कतबे घेउनू माहजरमधे जो कोण्ही गोहदार लिहिले होते त्यासी हुजुरू बोलाउनू तफवास करिता गोहदारी बोलिले जे निजामशाहचे वेळे देसमुखाचे वा सेटियाचे मुनासिफी होउनू माहजार जाहला असे ते खरे असे म्हणौन बोलिले अना बा॥ माहजर हुजुरू अहावाल

लिहून हुजत अणवावे तरी खा ममलकत नदारी [मो.जा.*] कपलवलचे मोहीमसीर असेती ते सेही सलामत येताची निघा करून तवपरियेतर तुम्ही वा आदिल्टी पेठ मजकूर हर दो जण अपले दुकानी गणेस न बैसणे पेस्तर तुमचे माहजर बा। निघा होईल ये बाबे कही अदेशा न कीजे मो छ ३० रमजा ताजा इशरत अदिसेटी सेटिया मजकुरासी तफवास केले पैहिले तुझे मान अहे येसे कोण्ही गोही असे की कये यावरी अदिसेटी मजकूर बोलिला जे कोण्ही गोही नाही म्हणौन यावरी तुम्हासी दा। सदरहू मिसेल सादिर केले असे [षट्‌कोनी मो.*]

ले. १५ सु. १०२१ जिल्काद १	९८	श. १५४२ आश्विन शुद्ध ३ इ. १६२० सप्टेंबर १८

यादि मार्डीचे पाडेवाराची बुनियादी तरी अवल मिरासी पाडेवाराची पाडेवार करीत येत असता दिवाणाने पेठेमधे बुरूज वाडा उठविले तेथे भाडे उभारना येसे जाले तेथे माहाराची नवरा-नवरी अघरे मागू लागली मग हे खबरी माहारासी मालूम होऊन आपत्येण पळून गेली गावी कोणी नाही येसे जाले मग देसोरी बाहीर उतरले होते त्यास बोलाऊन दिवाणाने दिवाणकाम लाविले व गावगुतीचे राहाटी चालवू लागलेवरी कितीयेक दिवसा पाडेवार अपली मिरासी म्हणऊन...आले त्यानी मागासी दुन्हाई दिधली येसे गरगशा लागले असता येक रोज मागानी माहा[रा]स वीख देऊन मारिलेवरी उरले पाडेवार देसधडी होऊन गेलेवरी कितेक वरिसा पाडेवारानी मिरासीची वास्ता धरून मीर पोखरदीनास मोकासा होता ते वरुती आले तो गाव शाहादुर्गाखाले चालत होत रखमाजी हेजिबास दिधला होता तो हेजीब विजापुरी मोकाम होता ते वरुती माथे नाईक व मल नाईक व लख नाईक व जख नाईक येसे चौघे जण येऊन मागुती मागास दुन्हाई दिधले त्यावरी कारकुनानी जमान घेतले बि॥

मागास जमान	पाडेवा[रा]स जमान
१ नादणजेचे पाडेवार	१ बोरामणीचा ईसर नाईक
१ ताबुलवाडीचे पाडेवार	१ कुमटेचे चाम नाईक

येसे जमान घेऊन ठाणे किले शाहादुर्गास पाठविलेवरी ठाणेमधे हर दो जणाजवली ठाणे जमान मागितील तरी ठाणे जमान दिधले बि॥

पाडेवारास जमान	मागास जमान
१ आलादी नाईक बुरहानपूरकर	सिद राऊत बिन परम राऊत
१ सिव नाईक जलकोटकर	बोरामणी १
१ अणदुरणकर अकुशराऊ	

येसे ठाणे जमान घेऊन अदीधरकखाणास चीलपत्र देऊन पाडेवारामधे मल नाईक व माग येक येसे दोघे जणास अदबखाना ठेऊन वरकड मागा-माहारास

कल्याणास पाठविलेवरी तेथे माग खोटे जाले व माहार खरे होउनू कागद घेऊन शाहादुर्गास आले तो मल नाइकास व मागास अदबखाना ठेविले होते तो माहार मकूल होउनू मरत होता तो माहारास घेऊन हारजितींचे कागदसमवत का॥ मार्डीस अलेवरी तो पाडेवार मयत जाले दुसरे रोजी समस्त सभानाईक बोलून कागद पाहिले ते कागद देतो म्हणून लपविलेवरी कागद नेदीत म्हणून माहार फिर्यादीस हुजूर विजापुरास जाउनू ताकीद घेऊन आला त्यावरी परमणा मुतालीक व खडो येमाजी यैसे गाव बैसून समुदे कथली ताडून माग माहार बराबरी करून ठेविले ते माहाजर करून दिल्हे यैसे चालत येत असता परम नाईक व अणीक दोघे पाडेवार नाटेकारीपण करीत होते येक रोजी मागानी त्या तिघा जणास तोडिलेवरी दुकला म्हणून भेऊन मागुती दुकली करिता भोंई सोडून गेले त्यावरी माग करीत येत आहेती पुढे मलि[क] राहानाने राहानपूर तुसधिले माहाजर जाले ते वख्ती सुा इहिदे असरीन अलफ छ १ माहे जिलकाद

ले. १६ सु. १०२१ रसर २०	९९ तालीक	श. १५४२ फाल्गुन वद्य ७ इ. १६२१ मार्च ४

[आरंभीं फार्सीत 'वल खलील' असे शब्द*]

आज दिवाण रा॥ खास वजानेब खान अजम आलमखान खकानी नामजाद व हवालदार व कारकुनानी व कमाविसदारानी हाल व इस्तकबाल कसबा व कर्यातीहाये मामिले सोनलापूर बिदानद हर्ची सु सन इहिदे आशरीन अलफ } मैया { बाा॥ येलीसेटी बिन मेगीसेटी देसाई कर्यातीहाये साा मारडी हुजूर येऊन माळुम केले जे जकायेती चौत्रा पतकहाये कमाबीश का॥ मजकुरी होत असे आपणास कदीमल अयाम सनद बरीदशहापासून दर गोणी भूस बरीदी ४॥ व विदल दर रास बरीदी ४१ प्रमाणे चालत आले आहे त्यावरी पादशाही तसरुफत कोट काबीज जालेवरी दर अमल आगा जरीफनमुल्क हवालदार धरून साल गुदस्तापावतो चालत आले आहे हाली साल मजकुरी खान मशारनुइले नामजाद आहेती यासि जकायेतविरी तनखा जाले आहे त्याचे कमाविसदार अपले विस्वायासी हरकती केली आहे ताजा सनद हासिल जालिया अपला विस्वा चालऊन देतील या बाबे उमेद्वार असो म्हणौन मालूम केले बराये माळुमाती खातिरेसी आणून दौलतखोही आबादानीवरी नजर देऊन पेसजी दर अमल बरीदशाहा बरहुकूम भोगवटा सालाबादप्रमाणे मोकरर हाली करून दिल्हे असे: भूस दर गोणी रास शाही ४१ व विदल दर रास ४१॥' प्रमाणे शाही चालऊन दीजे उजूर न कीजे तालीक लिहून घेऊन असल सनद परतुन देसाई मजकुरास परतुन दीजे मोर्तबू

तेरीख २० माहे रबिलाखर

ले. १७ सु. १०५५ } १०० { श. १५७६ श्रावण शुद्ध ११
रमजान १० } { इ. १६५४ जुलै १५

[कागदाच्या डोक्यावर व ३–५ ओळींच्या डाव्या अंगास अफजलखानाचे प्रायः एकाच फार्सी मजकुराचे दोन वाटोळे शिक्के. डोक्यावरील शिक्का दुवलयी. आंतल्या वलयांत 'अफजलखान मुहम्मदशाही' आणि बाहेरच्या वलयांत क्रमानें 'गर अर्ज कुनद सिपहूर अअला फजल फुजला व फजल अफजल अज्ञ हा मुल्की बजाए तसबीह आवाज्ञ आयद अफजल अफजल' असा मजकूर. दुसऱ्या डाव्या अंगच्या शिक्क्यांत 'अफजलखान मुहम्मदशाही' हा मजकूर नाहीं. शिक्क्याखालीं व उजवे बाजूस ११ ओळी फार्सी मजकूर*]

अज रख्तखाने खुदायेवद खान अलीशान खा। अफजलखान माहमदशाही खुलिद्याम दौलतहू ता। लिगीसेटी मोकदम व आदिकासेटी कारणी व येमाजी पटेल व लखणा अरवतवकल का। अफजलपूर उ। महिंदिरी बिदानद सु। सन खमस खमसैन अलफ आरीजा पाठविले ते पावोनू मजमून खातिरेसी आली अपला व कसबा व गावगानाचे येसे कितेक अहावाल ता। लिहिले त्यावरून येक बयेक माळूम जाहले तुवा हलालनमकी मोकदम आहेत तुज वाजिब आहे की करडी कमावीस जाली अगर कारकुनापासुनू गैर जाले तरी तुवा हुजूर येउनू कदम पाहुनू अपला व कसबाचा वा विलायेतीचा येसे अहावाळ सागुनू सरफराज होउनू जावे येसे न करिता येन सचणी-मामुरीचा वख्ती रयेतास बा। घेउनू पर मुकासाइयाचे गावामधे जाउनू बैसोनू पेरणियाचा खोलया करणे काये माना आहे तुवा आम्हासी खूब समजला असौनू येसे कम अखलीचे फैल करणे मुनासीब नाही येसे कचे अखलेने तुम्ही खुबी व खैरत नाही आता तुवा दर हर बाब अपला खातिर जमा करुनू रयेता तुजपासी जे कोण असतील त्या समवेत हुजूर स्वार होउनू येणे येथे आलियावरी तुम्ते जबानीने येक बयेक तमाम हकीकत खातिरसी आगुनू त्यासारिखे सरंजाम फर्माउनू सरफराज करुनू माहलासी यिदा करुनू हुजूर आलियावरी तुम्ही खुबी व खैरत आहे कारकुनाचे तरफेने गैर अमल जाली असलिया त्याच्या मुलाहिजा व शरमखुरी अम्हासी काये आहे सर जोर तबियेत फर्माउनू की दुसरा कारकून कोणी माहलामधे गैर चलंत न करीत येसे करुनू रयेत अमचे पोंगडे आहेती येसे जाणतो जरी याचे अजार व तसवीस नव्हेल हक हिसाबी जो अमल असेल तोच होईल ये बाबे तुज कौल आहे खातिर जमा करून दर हाल स्वार होउनू हुजूर येणे अगर बरे वाटेल तरी माहलासी जाउनू सचणी मामुरीचे विले देखणे जे वख्ती खुसीने येईल ते वख्ती येउनू कदम पहणे येसे न करिता बाहीर बैसुन राहिलिया त्यामधे तुम्ही खैरत नाही जेथे असतील व जेथे जासील तेथुनू खोदुनू काढुनू जो आसिरा देउनू ठेउनू घेईल त्यास जनोबासमेत काटुनू घाणियांत घालुनू पिलोन हे

तुम्ही येकीन व तहकीक जाणणे [नि*] मोर्तबू [ब. शि.*] सतम चिलसैर व अज्जफर
[एक न लागता शेरा*] रुजू सुरुनिवीस
तरीख १० रमजान रुजू

ले. १८ फ. १०८६ } १०१ { श. १५९८–९९
इ. १६७६–७७

नवाब येलिचखान साहेबाचे धर्मगददास

कबज बाा आबाजी वलद जोगोजी मोकदम देसमूख काा अहीरवाडी सरकार सोलापूर सुाा सन हजार १०८६ लिहून दिल्हे कबज येसा जे चिलणा मसालची वस्ती मौजे बोरामणी पाा सोलापूर त्याची बेटी लस्कराचे लोकानी नेली होती ते [मो. जा.*] चौकीमधे येलिचपुरी सापडली ते नवाबसाहेबी मेहरबानगी फर्माऊन सोलापुराचे विलायेतीची छोकरी म्हणून दिवाण [मो. जा.*] यासी लिहिले की छोकरी पाठविली अहे हे देशमूख–देसपाडेचे ताबीन करून कबज पाठवणे त्यावरून दिवाणसाहेबी तफवास घेता छोकरीचा बाप चिलणा मयेत जाला होता छोकरीची माये व भाई पाा अहीरवाडी विलायेतीचे चिचोलीस होती त्याबदल साहेबी अपणास बोलाऊन अपले ताबीन केले ते छोकरी दिवाण धर्मगददास साहेबाचे मारूफ अपणास पावली छोकरीचे मायेचे ताबीन करून देउनू हा कबज सही

ले. १९ वि. १७३४ } १०२ { श. १५९९ श्रावण वद्य ५
भाद्रपद वद्य ५ मंगळ } { इ. १६७७ ऑगस्ट ७

[पहिल्या ओळीचे उजवीकडे*] सहः ॥ ॥

मया हैदरी यासी सोडविले त्याचे फारिखत

[बालबोधींत*] फारषत बाो रणछोडदास नोकर रावतमलजी छोकरा १ षरीद रुपईय ८ कू ले जाता थ सोलापूरका वारस पेदा हुअ रुपय ८ हमरी तई दीय छोकरा छोड लीय अन छोकरेस् दावा नही ऐन छोकरेका दाव करे तो ऊनका जवब अप करु लखत सही

सवत १७३४ भद्वा वदी ५ मगलवर

ले. २० हि. १०८९ } १०३ { श. १६०० माघ शुद्ध १
जिल्काद २९ } { इ. १६७९ जानेवारी ३

मोकदमानी मौजे एर्हली पाा मोहल सुाा सन १०८९ मालीम दानद पाा सोलापुरावरी हिरोजी देसमुखाचे नाव घेउनू हिरियेणा दंद करितो तरी तो नफरास कैद कराव्यासी घोडी पाठविली आहेती तरी तो नफर दंदी असे त्यास अमचे लोक आणिता तुम्ही मुजाहीम न होणे मोर्तबू

तेरीख २९ जिलकाद

ले. २१ फ. १०९० रजब २१	१०४ [फा. शि.*]	श. १६०२ श्रावण वद्य ८ इ. १६८० ऑगस्ट ७

खा पत्र बाा राजेश्री हिरोजी देसमूख किले सोलापूर यासी कलसपा वाा मेलसेटी सो कलाढोण हाली काा मजकूर सुाा सन हजार १०९० कारणे लिहुनू दिल्हे विकरीत पत्र येसा जे आपले लेक देया वरिखे ९ णऊ रंग सावले तुम्हासी फरोख्त करुनू दिल्हे किंमती होनू १८ येक अपणे घेतल असे पेस्तर दावा करणेसी अपणासी अपले वेरिसदारासी निसबती नाही हे लिहुनू दिल्हे खरीदपत्र सही छ २१ माहे रजबू

गोही

चिाा तिमाजी रखमाजी देसपांडे
पत्राप्राा साक्ष
कृीष्णा मोकदम मौजे बाले
सेफन मोकदम मौजे वलसंग
बदले सर्दी हजारी कोटिला
[डावे अंगास*] कळसपा

बाा रंगो आपाजी देशपाडे
देऊजी मोकदम मौजे कविठे
लखमेशर हकसरिया नवकर
निाा मोहुलकर

ले. २२ श. १६८० बहुधान्य आषाढ शुद्ध १ गुरु	१०५ श्रीरामप्रसनः	श. १६८० आषाढ शुद्ध १ इ. १७५८ जुलै ६

फ. ११६७ सवाल २९

सोलापूर कोट निर्माण जाहला ह्या शालिवान सक १२३९ अनंद सवछंर भाद्रपद मास अस्टमी बुध[वा*]री अरंभ केला त्यामधे बेदरची पाछाई त्याचे खोजाने बांधिला हसन गंगूची पाछाई

येलीकडे इसीफ अदलशाने पांच मण सोने देऊन सोलापूर व पुजापूर घेतले याचे किलेदार १३

१०।३।७ कामिलखान १	३।५।९ दौलत गिलिरी
६।१।२ तुमरूद मामदी २	४।१।२८ सैदखान
६।१।८ बजीतखान ३	१।३।२ शाहा मीर बेग
४।३।७ खोजा इमराईम ४	४।५।३ मीर माहमद
३।०।१२ कामिलखान ५	०।२।१९ अबदुल यली ताजादार
४।२।७ कासिम लई ६	१३।६।१
३।४।३ अली हक ७	३९।४।१८
२।१।५ विजलीखान	५२।१०।१९ तेरीज
३९।४।१८(२१)	

अबदुल अलीखान ताजदाराने मण पाच सोने घेऊन निजामशाहासी कोट दिल्हे त्याचे किलेदार १

वास्याखान १ पुरवणी निजामशाही

१०।१।२१	१।१।० नसरखान
४५।१।२१	०।०।२२ अलोटखान
	५।५।९ अदम पोलादखान
५५।३।१२	६।१।२२ शमशादी पोलादखान
	२।१।२ अलीखान
	५।३।८ शाहा मीरखान
	५।३।८ मराठा बाबाजी जाधव
	५।१।७ अमनखान
	०।७।७ बुन्हानखान त्याने खुभानपुरु पेठ वसविले
	२।९।२० पीर माहमद जाबितखान
	४।७।१६ शमशारखान
	४।४।१० वलीखान
	१।१।१० करीमशाह
	४५।१।२१

तेथून इभराईम यदलशाहाने फितवा करून मागून घेतला त्याचे किलेदार २

१।७।५ रेहान धुमसू चित्याखान

५।३।११ तौकल पोलादखान बुरती जुजून पडला मृत्य जाहला

त्यावरी लिंगोजी धर्मराऊ कोट खाली करून वदलशाहसी दिल्हा

१।७।१० अगा जमशद सीदी यतीफ
मुद्रूक

तेथून } तेथून } इभराईम येदलशाहसी सलाने दिल्हा

०।३।२१ मिर्जाखान ४।२।२२ दस्तूरखान

तेथून बहुधान्य नाम संवछरी मलिक अंबरे वेढा घालून लक्ष घोडा मेलऊन दक्षण भागी मुद्रूक मैदान लाऊन खुलतानढवा करून कौल देऊन घेतले त्याचे काा

०।६।२५ सीदी याकूब
१।१।८।३ सीदी राहान
०।४।२ माहलदारखान

याउपरी सीदी राहानाने बहुधान्य नाम सवंछर स्रावण मासे शुध चतुर्थीसी वजिरासी मेलऊन घेऊन सल्हा करून घेतले त्याचे किलेदार

०। ७।१८ मलिक सदल
०। ९। ७ अबदुल नबी
०। ६। ३ सुरूरखान
०। ३। २ मलिक रहान
०।१०।२८ अमदशाह

०। ८। ९ माहमद सादात
०।११। ४ मलिक शाबाज
०। ४।१५ सीदी मिरा
०। ७।२८ आह्मद सादात
०। ६।२० सैद अशरफ

६। ३।१४

०। ८।२६ हसन रूमेखान
०।१०।२५ माहमद कासिम
०। ९। ८ सैद अशरफ
१। ३।२१ मिर्झा इसीफ
३। ११ ४ ———
१।१०। ० माहमद जाबितखान
२।१०।२५ हसन रूमीखान
१। १।२८ त्याचे लेक महमद रूमीखान
०। ८।१३ अफजलखान
१। १। ० माहमद रूमीखान
४। ४।१६ मिरा अबदुल कादिर सन्याद-खान सूबे कयली माहल बांधविला

१८।५०।१६

याउपरी दिलीचे पादशाहाचे उमराऊ सुभा दिलेलखान याने जानतरायासी सादेसी लाऊन घेतला अशाड अधिक मास रात्री घटिका ७ पले ३० ये समई इलिचखान प्रवेस जाहले शक १५९३ माघ वदी १ रात्री घटिका २ खोजा बरखुर प्रवेस सन १०७६

३।६।१३ इलिचखान १
१।९। १ बरखुरदार खोजा २
२।७।२८ गजफरखान ३
०।८।२४ मागता येलिचखान ४
१२ महिदीखान
१३ मिर्जा महिर्दी
१४ तकीखान
१५ औयाखान
१६ सैफदीखान
१८ अबसखान
१९ नजमीखा
२० मुरादखा

५ माहराजा मनोहरदास गौड
६ सैद सेरखान
७ केसरासिंग
८ कहकुवईतखान
९ सैद अनावर
१० जैन अलावदीन
११ सैद दरगाई
१७ मोईनखान कोटातून मरून गेला साह महिने कोट खाली

२१ मीर शरीफखान

२२ राजा बहिरीसाल

२३ मागती शेरफखा

२४ मीर अमद

२५ फजल अलीखा

२६ शाह मीरखा

२७ सलीकिदींखा

सलीकिदींखा किलेदार यान श्रीमत पेशव्यास द्रव्ये रुा २५००० हजार घेऊन किला दिल्हा सके १६८० बहुधान्ये नाम संवछरे अशाढ मासे शुध प्रतिपदा गुरवार नक्षेत्र पुशे घटिका १८ सन ११६७ फसली छ २९ सेवल त दिने क्रिपणसिग बैस श्रीमताचे तर्फेन येऊन प्रवेशे जाहले

---

६ पंढरपूर-विठ्ठल

[याच खंडांत 'पंढरपूर-विठ्ठल' प्रकरणांत कांहीं कागद मुद्रित केल्यानंतर अचानक पंढरपुरास जाण्याचा योग आला असतां तेथील संशोधन मंडळाचे चिटणीस श्री. शंकर रामचंद्र बडवे यांनीं आठ कागद माझे हवाला केले. तपासून पहातां त्यांत सहा कागद नवे निघाले. पैकीं तीन येथें प्रकाशित करतों व उरलेल्यांचा टीपांत निर्देश करतों. काले गांवाविषयींचे कागद श्री. विश्वनाथ वासुदेव बडवे आणि मंटूर विषयींचे कागद श्री. रामचंद्र गोपाळ बडवे यांजकडे मिळालेले आहेत.*]

ले. १ सु. १०३२ जखर १८ (?)	१०६ विठलदेऊ पंढरपुरू	श. १५५३ पौष वद्य ४ इ. १६३२ जानेवारी १

[आरंभीं डाव्या बाजूस समासांत चौ. फा. शि. 'सन्दोजी बिन आवजी घोरपदे...' असा मज.*]

ई अज रख्तखाने मशुरुल आनाम राजेश्री संडोजी राजे घोरपडे दामदौलतहू तां हुदेदारानी व मोकदमानी मौजे कालिये पां कराहाड बिदानद सुा इसने सळासीन आलफ मौजे मजकुरू जमीन येक चावर १८ दर सवाद दर वजे राजेश्री [मो. जा.*] ताळूक विठलभट बडिवे बाा फर्मान दोा माहासूल व नख्तयाती व बाजे उजाहाती भट मजकुराचे दुबाला केले आसे बाा भोगवटा तसुफात पहून दुबाला कीजे हर साला खुर्दखताचे उजुरू न कीजे तालीक लिहून घेउनू असल परतून दीजे [मो.*]

तेरीख १८ (?) माहे जमादिलाखर मौ मौजे सिरटे

ले. २ सु. ११९५ } शावान ५ }

१०७
श्री

{ श. १६३६ श्रावण शुद्ध ६
{ इ. १७१४ ऑगस्ट ५

राजश्री केदारजी सुर्येवंसी गो॥ श्रीपाडुरंग

दं अखंडित लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य [मो. जा.*] श्रो रामचंद्र नीलकंठ आसीर्वाद सुहूर सन समस अशर मया अलफ श्री [मो. जा.*] स्वामींच्या नैवेद्यास मौजे मटूर संमत हवेली मामले मुद्गल हा गाव दिल्हा अहे येविशीं अलाहिदा देशमुखांच्या नावें पत्र सादर अहे तरी तेथील ऐवज राजश्री प्रल्हाद बडिवे याजपासिं पावे ते गोस्ट करणें श्रीच्या कार्यास अंतर न करणें [नि*] छ ५ शावान बहूत काये लि [लं. व. शि.*] हिणें [लं. व. मो.*]

ले. ३ सु. ११६६ } फ. ११७५ जखर १९ }

१०८
श्री

{ श. १६८७ मार्गशीर्ष वद्य ६
{ इ. १७६५ डिसेंबर ३

पांडुरगा

अज स्वारी राजेश्री खंडेराव बलाल सुभेदार पा सागोले ता मोकदमानी मौजे मंगेवाडी पा मजकूर सु॥ सीत सितैन मया व अलफ सन ११७५ श्री [मो. जा.*] चे नेवेद्याकरिता सेत मौजे मजकुरी जमीन चावर ·।· पाव देविले आसे तरी वो॥ राजश्री रघुनाथ विठल बडवे वास्तव्य क्षेत्र श्रीपंढरी यास मौजे मजकुरी पावभर जमीन बिघ तीस सेत चतु:सीमा करून देऊन चालवण प्रतिवर्षी सरकारचे पत्राचा उजूर न करणे या पत्राची नकल घेऊन आसल पत्र मशारनिलेपासी भोगवट्यास देणे जाणिजे छ १९ माहे [नि*] जमादिलाखर मोर्तब सूद [वा. मो.*]

प्रस्तुत खंडांतील पत्रांचा कालानुक्रम

जाड खिळ्यांचा तपशील मूळ पत्रांत आहे. अकालयुक्त पत्रें मूळ पुस्तकांत कालयुक्त पत्रांच्या पुढें ज्या क्रमानें छापलीं त्याच क्रमानें दिलीं आहेत. कांहीं पत्रांच्या कालांत सुधारणा केल्या आहेत.

८४	सु. ९२५—१७	१४४६–४७	१५२४–२५
८५	श. १४५२ (४) विरोधकृत् (नंदन) सोम हि. ९३९	१४५४ भाद्रपद शुद्ध ३,४	१५३२ सप्टेंबर २
८६	सु. ९३४ जिल्काद ६ [अखेर साल*]	१४५६ ज्येष्ठ शुद्ध ६	१५३४ मे १९
८७	सु. ९५९, हि. ९६६ रवल १२	१४८० पौष शुद्ध १३	१५५८ डिसेंबर २३
८८	सु. ९६० मोहरम १०	१४८१ आश्विन शुद्ध ११	१५५९ ऑक्टोबर १२
८९	सु. ९६३ जिल्काद २५	१४८४ अ. श्रावण वद्य १२	१५६२ जुलै २७
६१	हि. ९७२ रवल २३	१४८६ कार्तिक वद्य १०	१५६४ ऑक्टोबर २९
९०	सु. ९७२ जबल २५	१४९३ आश्विन वद्य १२	१५७१ ऑक्टोबर १५
६२		१५००	१५७८
९१	सु.९८१ हि.९९३ रखर २१	१५०६ फाल्गुन वद्य ८	१५८५ मार्च १३
९२	सु. ९८८ हि. ९९६ शाबान २६	१५१० आषाढ वद्य १३	१५८८ जुलै ११
९३	सु. ९९५ हि. १००३ रजब १२	१५१७ चैत्र शुद्ध ११	१५९५ मार्च १३
१	सु. १००९ जखर १४	१५३० भाद्रपद वद्य १	१६०८ सप्टेंबर १५
९४	सु. १०१५, हि. १०२३ शव्वाल १०	१५३६ कार्तिक शुद्ध १२	१६१४ नोव्हेंबर ३
९५	सु. १०१८ जखर ६ [अखेर साल*]	१५४० ज्येष्ठ शुद्ध ८	१६१८ मे २१
९६	सु. १०२० रजब १ [अखेर साल*]	१५४२ ज्येष्ठ शुद्ध २	१६२० मे २३
९७	सु. १०२१ रमजान ३०	१५४२ भाद्रपद शुद्ध २	१६२० ऑगस्ट १९
९८	सु. १०२१ जिल्काद १	१५४२ आश्विन शुद्ध ३	१६२० सप्टेंबर १८
९९	सु. १०२१ रखर २०	१५४२ फाल्गुन वद्य ७	१६२१ मार्च ४
६३	सु. १०२३ जिल्हेज २२	१५४४ आश्विन वद्य ९	१६२२ ऑक्टोबर १८
६४	सु. १०२८ जवल १८	१५४९ पौष वद्य ५	१६२८ जानेवारी १५
१०६	सु. १०३२ जखर १८?	१५५३ पौष वद्य ४	१६३२ जानेवारी १
६५	सु. १०३८ हि. १०४७ जखर २९	१५५९ मार्गशीर्ष शुद्ध १	१६३७ नोव्हेंबर ७

६६	सु. १०३९ रवल ३	१५६० अ. श्रावण शुद्ध ४	१६३८ जुलै ५
६७	सु. १०४० जखर १२	१५६१ आश्विन शुद्ध ४	१६३९ सप्टेंबर ३०
८६	सु. १०४१	१५६२–६३	१६४०–४१
६९	सु. १०४४ रखर १९	१५६५ आषाढ वद्य ५	१६४३ जून २६
१००	सु. १०५५ रमजान १०	१५७६ श्रावण शुद्ध ११	१६५४ जुलै १५
२	शाबान २२	१५७८ पूर्वी	१६५६ पूर्वी
७०	सु.[१०]५८जिल्काद १	१५७९ श्रावण शुद्ध ३	१६५७ ऑगस्ट २
७१			
४२	सु. १०५९ हि. १०६९ जिल्हेज २	१५८० भाद्रपद शुद्ध ४	१६५८ ऑगस्ट २२
३	सु. १०५९ रजब ११ (१२)	१५८१ विकारी चैत्र शुद्ध १३ शनि	१६५९ मार्च २६
४३	सु. १०६० शाबान २४	१५८२ वैशाख वद्य ११	१६६० एप्रिल २५
७२	सु. १०७३ रखर ९	१५९४ श्रावण शुद्ध १०	१६७२ जुलै २४
४४	सु. १०७३ रजब २२	१५९४ कार्तिक वद्य ९	१६७२ नोव्हेंबर ३
७३	फ. १०८४	१५९६–९७	१६७४–७५
७४	मोहरम १	१५९७ पूर्वी	१६७५ पूर्वी
१०१	फ. १०८६	१५९८–९९	१६७६–७७
५२	श. १५९९	१५९९ आषाढ शुद्ध १५	१६७७ जुलै ४ नंतर
१०२	वि. १७३४ भाद्रपद वद्य ५ मंगळ	१५९९ श्रावण वद्य ५	१६७७ ऑगस्ट ७
४५	रखर २५ गुरु	१६०० ज्येष्ठ वद्य १२	१६७८ जून ६
१०३	हि.१०८९ जिल्काद२९	१६०० माघ शुद्ध १	१६७९ जानेवारी ३
४६	सु. १०८०	१६०१–२	१६७९–८०
१०४	फ. १०९० रजब २१	१६०२ श्रावण वद्य ८	१६८० ऑगस्ट ७
७५	सु. १०८४	१६०५–६	१६८३–८४
४७	सु. १०८५	१६०६ कार्तिक शुद्ध ११	१६८४ नोव्हेंबर ७ नंतर
७६	सु. १०८७ रखर २२	१६०८ फाल्गुन वद्य ८	१६८७ फेब्रुवारी २५
४	सु. १०९२ रवल ७	१६१३ मार्गशीर्ष शुद्ध ७	१६९१ नोव्हेंबर १८
४८	फ. ११०३ जिल्काद१८	१६१५ आषाढ वद्य ५	१६९३ जुलै १२
५३	रा. श. २० भाव सोम	१६१६ वैशाख शुद्ध ९	१६९४ एप्रिल २३
५४	”	”	”
७७	सु. १०९५ जखर २०	१६१६ माघ वद्य ६	१६९५ फेब्रुवारी २६
७८	सु. १०९५ रमजान १२	१६१७ वैशाख शुद्ध १३	१६९५ मे १७
५५	सु. १०९६ जिल्हेज २२	१६१७ आषाढ वद्य ९	१६९५ जुलै २४
५६	श. १६१७ आश्विन शुद्ध ५	१६१७ आश्विन शुद्ध ५	१६९५ ऑक्टोबर २
५	आलमगीरी जु. ४१ रवल १७	१६१९ आश्विन वद्य ७	१६९७ सप्टेंबर २३

६	सु. १०९८ रजब १६	१६१९ माघ वद्य ३	१६९८ जानेवारी १९
७	फ. ११०८ सफर २१	१६२० श्रावण वद्य ७	१६९८ ऑगस्ट १८
८	सु. १०९९ शाबान १५	१६२० माघ वद्य २	१६९९ फेब्रुवारी ६
५७	श. १६२१ कार्तिक शुद्ध १	१६२१ कार्तिक शुद्ध १	१६९९ ऑक्टोबर १३
४९	फ. १११० रखर १५	१६२२ अ. आश्विन वद्य १	१७०० सप्टेंबर १८
९	फ. ११११ रवल १	१६२३ श्रावण शुद्ध २	१७०१ जुलै २६
१०	आलमगीरी जु. ४'५ फ. ११११ शाबान २६	१६२३ पौष वद्य १२	१७०२ जानेवारी १४
११	आलमगीरी जु. ४'५ फ. ११११ शाबान २७	१६२३ पौष वद्य १३	१७०२ जानेवारी १५
१२	आलमगीरी जु. ४९ फ. १११४ सफर २७	१६२७ ज्येष्ठ वद्य १४	१७०५ जून ९
५०	फ. १११५	१६२७–२८	१७०५–६
१४	सु. ११०६ शव्वाल २५	१६२७ माघ वद्य १२	१७०६ जानेवारी ३०
१५	सु. ११०६ जिल्काद ९	१६२७ फाल्गुन शुद्ध ११	१७०६ फेब्रुवारी १२
१६	सु. ११०६ जिल्काद ९	१६२७ फाल्गुन शुद्ध ११	१७०६ फेब्रुवारी १२
१७	फ. १११६ शाबान १०	१६२८ कार्तिक शुद्ध १२	१७०६ नोव्हेंबर ६
१३	रबिलावल १७	१६२९ ज्येष्ठ वद्य ३	१७०७ जून ७
१८	सु. ११०८ रवल १७	१६२९ ज्येष्ठ वद्य ३	१७०७ जून ७
१९	पौ रवल ४		
२०	पौ रखर २०		
२१	जखर ५		
२२	पौ जखर २२		
२३	रजब २६		
२४			
५८	फ. ११२१ रमजान २१	१६३३ खर आश्विन वद्य ८	१७११ ऑक्टोबर २३
७९	रा. श. ३९ नंदन मंद सु. [१११]३ जिल्हेज १६	१६३४ पौष वद्य ३	१७१३ जानेवारी ३
१०७	सु. १११५ शाबान ५	१६३६ श्रावण शुद्ध ६	१७१४ ऑगस्ट ५
५९	फ. ११२५ रमजान २५	१६३७ भाद्रपद वद्य १२	१७१५ सप्टेंबर १३
६०	रा. श. ४३ दुर्मुख गुरु	१६३८ मार्गशीर्ष शुद्ध १२	१७१६ नोव्हेंबर १५
२५	सु. १११९ रमजान २१	१६४० श्रावण वद्य ८	१७१८ ऑगस्ट ८
८०	जिल्काद ३	१६४६ श्रावण शुद्ध ४	१७२४ जुलै १३
८१	जिल्काद १५	१६४६ श्रावण वद्य १	१७२४ जुलै २५
८२			
८३	पौ मोहरम २९	१६८० आश्विन शुद्ध १	१७५८ ऑक्टोबर ३
२६	रखर ८ शनि	१६६० श्रावण शुद्ध १०	१७३८ जुलै १५

२७	जखर १७ गुरु	१६६० अ. आश्विन वद्य ४	१७३८ सप्टेंबर २१
२८	रखर १	१६७६ माघ शुद्ध २	१७५५ जानेवारी १४
१०५	श. १६८० बहुधान्य गुरु फ. ११६७ शव्वाल २९	१६८० आषाढ शुद्ध १	१७५८ जुलै ६
२९	चैत्र शुद्ध १०	१६८१ चैत्र शुद्ध १०	१७५९ एप्रिल ७
३०		१६८१ पौष शुद्ध ६	१७५९ डिसेंबर २५ सुमार
३१	अधिक [श्रावण] शुद्ध २	१६८२ अ. श्रावण शुद्ध २	१७६० जुलै १४
३४	मोहरम २९	१६८४ भाद्रपद शुद्ध १	१७६२ ऑगस्ट २०
३३	जवल २०	१६८४ मार्गशीर्ष वद्य ७	१७६२ डिसेंबर ७
३२		१६८४ अखेर	१७६३ आरंभ
३५		१६८५ १ ली तिमाही	१७६३ २ री तिमाही
१०८	सु. ११६६ फ. ११७५ जखर १२	१६८७ मार्गशीर्ष वद्य ६	१७६५ डिसेंबर ३
३६	वैशाख वद्य १३ नंतर	१६९० वैशाख वद्य १३	१७६८ मे १४
३७	चैत्र शुद्ध ३	१६९७ चैत्र शुद्ध ३	१७७५ एप्रिल ३
३८	मार्गशीर्ष वद्य १		
५१		१७००	१७७८
३९	सु. ११९७ जवल ७	१७१८ कार्तिक शुद्ध ८	१७९६ नोव्हेंबर ८
४०	सु. ११९८ सवाल १४	१७२० चैत्र वद्य २	१७९८ एप्रिल २
४१	मोहरम २४ मंद		

पत्रांवरील टीपा

१

या पत्रांत आलेले अधिकारी हैबतखान व अता मलिक नायब गैबत यांजविषयीं अधिक माहितीसाठीं पहा शिचसा. ६ पृ. ६५, ११९, १२१.

२

हें फर्मान फाटलेल्या स्थितींत मिळालें. विशेषतः यांतील सालाचा निर्देश फाटला आहे. पण मुहम्मद आदिलशाहाचा शिक्का व आज्ञांकित अफजलखान यामुळें हें फर्मान श. १५७८ कार्तिक वद्य १३ (या दिवशीं मुहम्मद आदिलशाह मेला) पूर्वींचें ठरतें. यांत आलेलें मुहम्मदनूर म्हणजे मासूर असें मीं पूर्वी प्रतिपादलें आहे (शिचसा ६ पृ. १०६ टीप ५९). पण ज्या लेखाच्या आधारानें मीं तें प्रतिपादन केलें तो लेख आतां माझ्या ध्यानांत येत नाहीं. हें फर्मान पंत राजाज्ञांकडे कसें आलें तें नीट समजत नाहीं. शक १५७१ ते ८१ अफजलखान वाईचा सुभेदार होता. त्या वेळीं हें फर्मान त्याजकडे वाईस आलें असावें किंवा त्यास आलेलीं कांहीं फर्मानें त्यानें वाईस ठेविलीं असावीं. त्याची किंवा वाईच्या विजापुरी ठाण्याची वाताहत झाल्यावर हें फर्मान पंत राजाज्ञांच्या दप्तरांत आलें असावें.

शि. च. सा. सं. ११–६

३

या कागदांत आलेला वाई परगण्याचा हवालदार कृष्णाजी भास्कर हाच शिवाजी-अफजल भेटीच्या वेळीं अफजलखानाबरोबर होता आणि अफजलवधानंतर यानें शिवाजीवर हात टाकल्यामुळें शिवाजीनें यास ठार केलें (शिचसा ६ पृ. ६७, १२१).

८

क्षेत्र माहुली हें गांव तेथील ब्राह्मणांस अग्रहार असल्याची माहिती जुनीच आहे. पण या पत्रांत आपण तें गांव अग्रहार करून दिल्याचें रामचंद्रपंत अमात्य सांगत आहे. हें विधान नवें आहे.

९–११

इतर अनेक महाराष्ट्रीयांप्रमाणें सूर्याजी पिसाळ रायगड घेण्याच्या कामीं मुघलांच्या उपयोगी पडला तरी त्याचें (देशपांड्यांसह) व मुघलांचें नीट बनत नव्हतें असें दिसतें. ले. ९ मध्यें ते पादशाही (मुघली) काम आस्थेनें करीत असल्याची तरफदारी केलेली दिसते, तर ले. १० मध्यें पादशाही काम नीट करण्याविषयीं त्यांस धमकी दिलेली आढळते; येवढेंच नव्हे तर मंदन(वंदन)गडाच्या पायथ्याशीं त्यांजवर जें संकट बहुधा त्यांच्या याच वृत्तीमुळें गुदरलें त्याची त्यास आठवणही करून दिलेली आहे. ले. ११ मध्यें तीच धमकी एकट्या देशपांड्यांना आहे.

१३

या पत्रांत रबिलावल १७ येवढाच कालनिर्देश आहे. पण आशय व पाठ या दोन्ही दृष्टींनीं हें पत्र ले. १८ शीं मिळतें जुळतें असल्यानें ले. १८ चा काल या पत्रास देण्यास हरकत नाहीं.

१४, १५

दोन्ही पत्रें एकाच विषयाचीं व एकच ग्राहक असलेलीं आहेत. कल्याणगड म्हणजे नांदगिरि. हा सातारा रोड स्टेशनच्या पूर्वेस एक मैलावर आहे. भदरगा शब्दाचें शुद्ध रूप बद्र्कह व मूळ अर्थ पहारेकरी. त्यावरून बनलेला मार्गाचें संरक्षण करण्यासाठीं शेकडा एक प्रमाणें घेतलेला कर असा त्याचा अर्थ विल्सनच्या ग्लॉसरीमध्यें दिला आहे. रामचंद्र पंडितानें वाई गांव खाजगी खर्चासाठीं मुकासा म्हणून लावून घेतलेला दिसतो.

२६, २७

हीं दोन्ही पत्रें शाहू छत्रपतीच्या मिरज स्वारींत घुमट, तासगांव व अथणी हीं ठाणीं घेण्याविषयीं आहेत. रा. ब. सरदेसाई यांनीं आपल्या रियासतीच्या नवीन आवृत्तीच्या बाजीराव पेशवा या भागांत ही स्वारी ३७६ ते ३८२ अशा सहा पृष्ठांत वर्णिली आहे. तें करतांना या स्वारीचे कागद पेशवे दप्तर ११,१७, २२ व ३० या खंडांत ठिकठिकाणीं विखुरल्याचें नमूद करून तींसाठीं ११।३५-५४, १७।३८-९६, २२।३७६-३८८ असे ९२ लेख पहावे म्हणून सुचविलें आहे. यांतील पुष्कळांच्या

तारखा प्रत्यंतर पुराव्यानें दुरुस्त कराव्या लागतील असेंही त्यांनीं सांगून टाकलें आहे. पण या स्वारीचें वर्णन करतांना त्यांनीं मात्र पेद् खंड ११।२८,३१,३४, ४२,४६–४८ येवढे ७ च लेख वापरले आहेत. म्हणजे स्वतः त्यांनीं पहावयास न सांगितलेल्यांपैकीं तीन आणि पहावयास सांगितलेल्या ९२ लेखांपैकीं चार वापरले व ८८ सोडून दिले. मला स्वतःस रा. ब. सरदेसाई यांनीं सांगितलेल्या व न सांगितलेल्यांपैकीं पेद् ११ ले. ४–८, ३५–३९, ४१–४३, ४५–५२, ५४, पेद् १७ ले. ७२, ७४, ७७–७९, ८२, ८३, पेद् २२ ले. ३८२, ३८५ आणि पेद् ३० ले. २१७, २२१ २६८ असे ३४ लेखच काय ते या स्वारीचें वर्णन करण्यास विशेष उपयोगी पडतील असें आढळलें आहे. हे लेखहि यांतील ११।४–८ अशा पांच पत्रांच्या तारखा ८ वर्षांनीं पुढें ढकलल्याखेरीज, ११।३५–३७, ४१ व १७।७२ अशा पांच पत्रांच्या तारखा एक वर्षानें पुढें नेल्याशिवाय, ११।५०–५२, ५४, १७।८३ अशा पांच पत्रांच्या तारखा एक वर्षानें मागें ओढल्याविना आणि बाकी उरल्यांपैकीं ११ लेखांच्या तारखांत कांहींना कांहीं बदल केला नाहीं तर, अर्थात् ३४ पैकीं २६ लेखांच्या तारखांमध्यें आवश्यक फेरफार न केल्यास ही स्वारी तपशीलवार लिहितांच येणार नाहीं. याशिवाय राजवाडे खंड १६ व २, भारतवर्ष–पंतप्रधान यांची दुसरी शकावली, शाहू रोजनिशी, इतिहाससंग्रह–पेशवे दप्तरांतील सनदापत्रांतील माहिती, काव्येतिहाससंग्रह ऐतिहासिक लेख, पत्रें, यादी वगैरे आणि बॉम्बे गॅझेटियर खंड २४ कोल्हापूर या ठिकाणीं या विषयास उपयुक्त अशी माहिती आली आहे. रा. ब. सरदेसाई यांनीं उपर्युक्त भागांत शाहू व कोल्हापूरचा संभाजी या दोघांनीं मिळून घुमट (शिरोळ–कोल्हापूर) हस्तगत केल्याचा काल, बहुधा भारतवर्ष शकावली (पृ. ८) व काव्येतिहाससंग्रह पत्र ९ यांच्या आधारानें, इ. १७३० असा दिला असून तदनुरोधानें पेद् ११।८ चा काल इ. १७३० आक्टोबर ८ असा ठरविला आहे. पण एक तर इ. १७३१ मध्यें शाहू–संभाजी तह होईपर्यंत हे दोघे कधींही विरोधी भूमिका सोडून एकत्र आले नव्हते. शिवाय प्रस्तुत ले. २७ हें पत्र निश्चयानें इसवी १७३८ मध्यें पडत असून त्यांत घुमट हस्तगत करण्याच्या घटनेचा निर्देश आहे. तेव्हां ले. २६ व पेद् ११।८ या दोन पत्रांतील कालांचे तपशील इ. १७३० व १७३८ या दोन्ही सालांशीं जुळत असले तरी दोन्ही पत्रें इ. १७३८ मध्येंच घातलीं पाहिजेत. म्हणून घुमट घेतल्याची तारीख श. १६६० श्रावण शुद्ध ६, इ. १७३८ जुलै ११ ही येते. राजवाडे १६।८६ या पत्राची तारीख सु. ११३९ रवल २५ (श. १६६० आषाढ वद्य १२, इ. १७३८ जुलै २) ही असून यांत चिमणाजी नारायण सचिवानें कानद्खोऱ्याच्या देशमुखांस पंचवीस लोक घेऊन तासगांवच्या मसलतीस जाण्यासाठीं सिंहगडावर येण्याविषयीं लिहिलें आहे. राजवाडे खंड २ पृ. ८० व भारतवर्ष शकावली पृ. १५ यावर श्रीमंतांनीं (१ ल्या बाजीरावानें) तासगांव घेतल्याची खबर सु. ११३९ रजब १८ (श. १६६० आश्विन वद्य ५, इ. १७३८ आक्टोबर २१) रोजीं पुण्यास

आली आणि नाना (बाळाजी बाजीराव) व बाबा पुरंदरे हे त्या वेळीं बाजीरावाबरोबर होते असें सांगितलें असून पेद २२।३८५ मध्यें हीच बातमी पुण्यास आश्विन वद्य ६ (आक्टोबर २२) रोजीं म्हणजे एक दिवस उशीरानें आल्याचें नमूद आहे. तेव्हां आश्विनाच्या मध्यास तासगांव पडलें असावें. ले. २७ ची तारीख जखर १७ गुरु (श. १६६० अधिक आश्विन वद्य ४, इ. १७३८ सप्टेंबर २१) ही असल्यामुळें यांत तासगांव हस्तगत होण्याच्या बेतांत आल्याची बातमी असावी हें साहजीक आहे. या पत्रांत शाहूनें प्रतिनिधि व रघूजी भोसले यांनीं अथणी घ्यावी असें आज्ञापिलें होतें म्हणून नमूद आहे. त्याप्रमाणें प्रतिनिधीनें अथणी राजशक ६५ कार्तिक शुद्ध ८ बुधवार (इ. १७३८ नोव्हेंबर ८) रोजीं घेतली (इतिहाससंग्रह, पेशवे दप्तरांतील सनदापत्रांतील माहिती पृ. २९, विषय ३९). या पत्रानें पहिला बाजीराव, रघूजी भोसले व प्रतिनिधि यांमधील स्पर्धेवर कांहीं प्रकाश पडत आहे.

२८

बाळाजी बाजीराव पेशवे रोजनिशी भाग २ पृ. २५४ वर बाबापेचा मुक्काम इ. १७५५ मधील संपूर्ण रखर महिना तेर्दाळच्या आसपास कृष्णातीरीं असल्याचें दाखविलें आहे. येथें रखर १ ला तोच मुक्काम दिला आहे. शिंदेशाही इतिहासाचीं साधनें खं. ३ ले. २९४ मध्यें रखर १९ ला यैनापूर कृष्णातीर असा मुक्काम दिला आहे. शिंदसा ३।२९४ प्रमाणें या लेखांतहि श्रीमंत गंगातीरीं जाण्याचा संभव निर्दिष्ट आहे. तेव्हां पत्राचा काल निश्चित आहे.

२९

मी ऐतिहासिक संकीर्ण साहित्य ३ (२८१–२८५), ऐतिहासिक पत्रें यादी वगैरे लेख ले. १७९ (९६) इत्यादींच्या साह्यानें या पत्राची तारीख ठरविली आहे.

३२

या पत्रांत जानोजी भोसले दोन महिन्यांनीं साताऱ्यास येणार अशी बातमी आहे. तीप्रमाणें तो आला असल्याची नेमकी तारीख कळेल तर याची तारीख ठरेल. जानोजी इ. १७६३ च्या फेब्रुवारी अखेर साताऱ्याच्या रोखानें येणार अशी वदंता होती (खरे १।१८३). तेव्हां हें पत्र इ. १७६२ च्या अखेरी अखेरीचें असण्याचा संभव आहे. पण या पत्रांत त्या सालीं महाराष्ट्रांत चालू असलेल्या धामधुमीची कांहींच वार्ता नाहीं. तेव्हां हें पत्र या वेळचें नसण्याचाही संभव आहे. यांतील माहिती अगदींच मोघम असल्यानें तारीख ठरविणें कठीण आहे.

३३, ३४

हीं दोन्ही पत्रें इ. १७६२ मधील असावीं असें मला वाटतें. पण निश्चय नसल्यामुळें यांत महिना व तारीख यांचे निर्देश असूनही यांचीं तेथें रूपांतरें दिलेलीं नाहींत. येथें देतों. हीं पत्रें या सालांत बसतात कीं नाहीं तें इतरांनींहि जुळवून पहाण्यास हरकत नाहीं.

३३ जवल २०। श. १६८४ मार्गशीर्ष वद्य ७। इ. १७६२ डिसेंबर ७

३४ मोहरम २९। श. १६८४ भाद्रपद शुद्ध ११। इ. १७६२ ऑगस्ट २०

३५

इ. १७६३ मार्च ते जुलै या महिन्यांत गमाजीपंत मुतालिकाच्या पुणें ते कऱ्हाड या भागांत पेशव्यांविरुद्ध हालचाली चालू आहेत. तेव्हां या कालांतील हें पत्र असलें पाहिजे.

३६

राघोबादादानें सु. ११६८ जिल्काद १ (श. १६९० वैशाख शुद्ध ३, इ. १७६८ एप्रिल १९) रोजीं अमृतराव भुसकुटे यास दत्तक घेतलें (रा. ४।१७५). पुढें शुद्ध दशमीस (एप्रिल २६) या पत्राप्रमाणें मुंज केली (खरे ३।७६८ प्रमाणें व्रतबंध राहिला). हें समजल्यावर दादाचा समाचार घ्यावा म्हणून वैशाख वद्य त्रयोदशीला (मे १४) माधवरावानें गारपिरावर डेरे दिले आणि ज्येष्ठ शुद्ध षष्ठीच्या पहाटे (मे २२) तो स्वतः डेरेदाखल झाला (खरे ३।७७०). तेव्हां या पत्रांतील माहिती ठीक आहे असें दिसतें.

४३

या वेळीं रविराव ढोणे विजापूरकरांतर्फे शिवाजीविरुद्ध पन्हाळ्याची मसलत चालू होती तींत बहुधा सामिल झालेला असावा. बजाजी निंबाळकर, बहुधा त्याची बायको सावित्रीबाई व मुलगा महादजी यांनीं सु. १०७६ रमजान १० (श. १५९७ मार्गशीर्ष शुद्ध ११, इ. १६७५ नोव्हेंबर १८) रोजीं एक कर्जखत लिहून दिलें आहे. त्यावर रविराव ढोणेची साक्ष आहे. ढोणे जातीनें धनगर आहेत (शिपसासं ले. १७९७).

४४

या पत्रांत प्रतापरावाचा एक नवा शिक्का आढळला. जुना शिक्का 'श्री शिवसेनाधिपमुद्रा जयति सुभद्रा प्रतापरायस्य' असा आहे (शिवाजी निबंधावली भाग १, पृ.९४).

४५

यांत आलेला बहादुरखान हा औरंगजेबाचा दक्षिणेंतील सुभेदार. यानें कासेगांव देशपांड्यांचा एक पूर्वज तिमाजी यास हें पत्र लिहिलें आहे. बहादुरखानावर सरकारी वसूल कागदोंपत्रीं कमी दाखविणें हा व इतर कित्येक आरोप ठेवून त्यास औरंगजेबानें दक्षिणेंतून परत बोलाविलें व बडतर्फ करून त्याची मालमत्ता जप्त केली. या पत्राप्रमाणें तो कैदेंतही पडला होतासें दिसतें. पण पुढें औरंगजेबानें त्यास गुन्ह्यांची क्षमा केली व पूर्वपद दिलें. तें केव्हां मिळालें याविषयीं वाद आहे. मासिर-इ-आलमगीरीमध्यें याची तारीख हि. १०८९ रबर ११ (इ. १६६८ मे २२) अशी आहे (फार्सी प्रत पृ. १६८, इंग्रजी भाषांतर पृ. १०४, हिंदी भाषांतर २।७७). पण येथें तर सुटकेची तारीख त्याच्या स्वतःच्या पत्रांतच रबर २५ (जून ६) अशी आहे. तेव्हां प्रत्यक्ष पूर्वपद नंतर मिळालें असेल. असें वाटतें कीं, पूर्वपद देण्याचा बादशाही हुकूम रबर ११ ला झाला. पण प्रत्यक्ष बंधमोक्ष रबर २५ ला झाला.

४७, ४८

अस्थिर राजकीय वातावरणाचा पंढरपूरच्या यात्रेवर कसा परिणाम होई हें या दोन पत्रांवरून चांगलें समजून येतें. पूर्वीं आषाढीपेक्षां कार्तिकी यात्रा मोठी भरे. पण सु. १०८५ सालीं गडबडीमुळें यात्रा जमली नाहीं. तेव्हां यात्रेचें उत्पन्न एक धरण, एक पल-बेल-ब्याल व एक वीस झालें. तीन रुपये = एक होन समजल्यास वरील रकमेचें रूपांतर ८१२ + ८१॥ + ८।॥' मिळून ८१३। आणे असें होईल. उलट इ. १६९३ मध्यें आषाढी उत्पन्न १०२२॥ रुपये झालें होतें.

६१

हा एक फार जुना म्हणजे पहिल्या अली आदिलशाहाच्या कारकिर्दीतील फर्मान आहे. याचा फार्सी पाठ जागोजाग फाटल्यामुळें केवळ मराठी पाठच छापला आहे. या काळीं मोडी लिपींत ऱ्हस्व व दीर्घ असे दोन्ही प्रकारचे इ व उ वर्णास जोडीत. पुढें इ व उ अनुक्रमें केवळ दीर्घ व ऱ्हस्व राहिले. यांतील वर्णांच्या बाराखड्याही अभ्यसनीय आहेत.

६३

या पत्रांत निर्धन गुन्हेगारास पांचशे जेरबंद मारण्याची शिक्षा फर्माविली आहे. हीच शिक्षा सुनाविल्याचें आणखीही एका पत्रांत आहे.

७०

या पत्राचा आशय स्पष्ट आहे. मला वाईट वाटतें तें येवढ्यासाठीं कीं, नैवेद्याचे दहा होन बंद केले सरकारी अधिकाऱ्यानें आणि त्यामुळें देवीकडून त्रास होऊं लागला गावकऱ्यांना. म्हणजे वड्याचें तेल निघत होतें वांग्यावर. ज्या अधिकाऱ्यानें देवीचे वार्षिक दहा होन बंद केले त्यास देवीनें कां बरें शिक्षा केली नाहीं !

७८

३२ ब्याल = १६ दुवल = १ होन असें कोष्टक असल्याचें मी एका लेखांत दाखविलें आहे (भा. इ. सं. मंडळ त्रैमासिक वर्ष १६, पृ. ५०). येथील निर्देशावरून रुपयाच्या सोळाव्या भागास आणा म्हणण्याऐवजीं दुवल आणि अर्ध्या आण्यास ब्याल म्हटलें आहे, असें समजल्याशिवाय १५४४।-। + ३॥=। या रकमांची बेरीज १५४७ रुपये होणार नाहीं. अर्थात् येथें दोन अंत्य उभ्या रेघा (ब्याल) म्हणजे एक उपांत्य आडवी रेघ (दुवल) आणि चार उपांत्य आडव्या रेघा म्हणजे एक आद्य उभी रेघ (पाव रुपाया–पावला) समजावयाचें आहे. आणा, ढब्बू पैसा, पै, इत्यादि शब्द भारतांत व महाराष्ट्रांत केव्हां प्रचारांत आले हा प्रश्नच आहे. हॉब्सन जॉब्सन-मध्यें आण्याचा इ. १७०८ मध्यें मिळालेला बंगालमधील इंग्लिश आर्थिक व्यवहारांतील निर्देश दिला आहे. पण येथील उल्लेखावरून दिसतें कीं, दक्षिणेंतील औरंगजेबी जमान्यांत रुपयाच्या सोळाव्या व बत्तिसाव्या हिश्शांस दुवल व ब्याल हीं होनांशसंबद्ध नांवेंच प्रचालित होतीं. येथील शब्दयोजना पाहिली म्हणजे मी न्यूमिस्मॅटिक सोसायटीच्या जर्नलमध्यें

(खंड १३, अंक १) शिवाजीच्या सुवर्णनाण्यांविषयीं लिहिलेल्या एका लेखांत योजिलेल्या शब्दयोजनेच्या अचूकपणाविषयीं शंका येते. तेथें मंडळांत असलेल्या चिंचवडकर देव दप्तरामधल्या, इ. १६८० ते १७०७ चा काळांतील व कै. रु. वा. पुरंदरे यांनीं दाखविलेल्या, एका कागदांतलें शिवराई होनांचें रुपयांत केलेलें रूपांतर दिलें आहे तें असें– १२६०९०≈ [=*] शिवराई [होन*] ३८९८॥ दर ३०≈।– ...... मी ३०≈।– या रकमेंतील आंकड्यापुढील तीन आडव्या रेघांस तीन आणे, पुढील उभ्या रेघेस एक ढब्बू आणि अंत्य आडव्या रेघेस एक पैसा अशीं नांवें दिलीं आहेत. रुपयाचें आणा, ढब्बू व पैसा यांशीं जें नातें तेंच होनाचें दुवल, पल (ब्याल) व वीस यांशीं असल्यामुळें वरील रेघांना या दोन नामगणांपैकीं कोणतींहि नांवें अनुक्रमानें दिलीं तरी ठिशीव जुळणारच. पण औरंगजेबाच्या दक्षिणेंतील कारकिर्दींत रुपयाच्या सोळाव्या, बत्तिसाव्या व चौसष्टाव्या अंशांस कोणतीं नांवें प्रचलित होतीं हा मुद्दा असून त्याचें प्रस्तुत कागदाच्या आधारानें मिळणारें उत्तर दुसरा नामगण सातारा जिल्ह्यांत प्रचलित होता हें आहे.

८०, ८१

हीं पत्रें सिन्नरच्या देशमुख घराण्यापैकीं एक पूर्वज कुंवर बहादुर याविषयीं आहेत. हा केव्हां कामगिरीवर दाखल झाला हें समजत नाहीं. पण इ. १७३० पर्यंत तो निजाम पहिला आसफजाह याच्या पक्षांत किंवा अधिक ठीक बोलावयाचें तर मराठ्यांच्या विरुद्ध पक्षांत होता (पेद १०।४०, ४६). त्या वर्षीं पहिल्या बाजीरावानें त्यास पोषाक पाठविला होता (पेद २२।५१) तरीही तो इ. १७३१ एप्रिल १ रोजीं झालेल्या डभईच्या लढाईंत बाजीरावाविरुद्ध लढला. पण जखमी झाल्यावर पळून गेला (पेद १२।४६, ब्रह्मेंद्रस्वामी चरित्र लेखांक २६). यानंतर मात्र तो हळूहळू पेशव्यांच्या बाजूस वळत गेला आणि इ. १७३६ मे ३ रोजीं मेला तेव्हां तो सामान्यतः पेशवे पक्षांत होता असें म्हणावयास हरकत नाहीं (पेद १२।५०,३।१८७,१०।१८,३०।१६५, २२।३२२). निजाम पहिला आसफजाह दिल्लीच्या बादशाहावर रुसून, एका परीनें त्यास न विचारतां, दक्षिणेंत येण्याच्या हेतूनें, दिल्लीच्या बाहेर पडला असतां काय काय घडलें तें या पत्रांत (क्र. ८०) विस्तारानें वर्णिलें आहे. निजाम दक्षिणेंत आल्यावर त्याची व दक्षिणेचा मुघली सुभेदार मुबारिजखान याची इ. १७२४ सप्टेंबर ३० रोजीं वऱ्हाडांत साखरखेडलें येथें लढाई झाली व तींत पुढें तो मारला गेला आणि निजाम दक्षिणेचा सुभेदार बनला. हें सर्व प्रकरण जाणून बुजून गैरसमजानें झालें. याविषयीं अधिक माहितीसाठीं पहा लेटर मुघल्स खंड २, पृ. १३७ व पुढें. पण तेथें न आलेली अशीहि माहिती या दोन पत्रांत आहे. दुसऱ्या पत्रांत (क्र. ८१) पहिल्या पत्राच्या तारखेचा निर्देशही आहे.

८२

हें पत्र चिमाजी आप्पास लिहिलें असल्यानें याचा काल इ. १७४१ पूर्वीचा

आहे हें निश्चित. यांत बाजीरावाच्या भेटीचा निर्देश असल्यानें पत्र इ. १७४० मे पूर्वीचें ठरेल. उदापूर जुन्नर तालुक्यांत ओतूर पोस्टाखालीं आहे. या पत्रांत आलेल्या अब्दुल अझीझखानाचें चरित्र मासिरुल उमरामध्यें दिलें आहे (फार्सी प्रत २।८३६, हिंदी अनुवाद २।१०४) त्यांत तो जुन्नरचा किल्लेदार असल्याचें नमूद आहे. तो हि. ११५६ (श. १६६५, इ. १७४३) मध्यें त्रिचनापल्लीस निजामाकडे जात असतां वाटेंत मराठ्यांशीं लढाई होऊन तींत मारला गेला. पेद २२।३८० मधील तिसऱ्या नोंदीचा काल अचूक आहे असें मानलें तर इ. १७३८ मध्यें जुन्नर (व आसपासचा भाग) पेशव्यांचा सुभेदार गोविंद कृष्ण याच्या ताब्यांत होता असें ठरतें. पेद १०।४० हें पत्र याच गोविंद कृष्णाचें असून त्यांत गोविंद कृष्ण जुन्नरच्या अधिकारावर आहे व अब्दुल अझीझखान, कुवर बहादुर, इत्यादि तीन हजार लोक प्रथम तेथें गुंज करून असतांना त्यांपैकीं दीड हजार लोक औरंगाबादेकडे उपद्रव देणाऱ्या मराठ्यांच्या प्रतिकारासाठीं गेल्यामुळें अब्दुल अझीझखान, थोरात, इत्यादि दीड हजार लोकच तेथें राहिले म्हणून सांगितलें आहे. या पत्रास संपादकांनीं प्रश्नचिन्हांकित २९।७।१७२७ अशी तारीख दिली आहे. पण पेद १०।९८ मध्यें कुवर बहादुर वैकुंठवासी झाल्याची बातमी आहे. कुवर बहादुर इ. १७३६ मे ३ रोजीं वारला हें निश्चित असल्यानें पेद १०।९८ हें त्यानंतरचें आणि १९ सफर या तारखेचा त्यांत निर्देश असल्यानें, इ. १७३६ जून १८ चें ठरतें. या पत्रावरून या सालीं जुन्नरचा ताबा अब्दुल अझीझखानाकडे होता असें स्पष्ट दिसतें. तेव्हां पेद १०।४० हें पत्र सुमारें दहा वर्षांनीं पुढें ढकललें पाहिजे असें वाटतें. या विवेचनाचा इत्यर्थ हा कीं, टिप्पणीविषयक पत्र इ. १७३७।३८ मध्यें कुठें तरी बसवावें लागेल. 'मासिरुल उमरा' वरून दिसतें कीं, अब्दुल अझीझखान ४।२ वर्षांच्या अनुपस्थितीनंतर इ. १७४१ मध्यें पुन्हा जुन्नरच्या किल्लेदारीचें काम पाहूं लागला.

८३

इ. १७५८ च्या शेवटीं व १७५९ आरंभीं पेशवाई सैन्याच्या सुरतेकडे हालचाली चालू होत्या तत्संबद्ध हें पत्र आहे असें महादाजीपंत, अली नवाजखान, सुरत, कामरेज इत्यादि व्यक्तिस्थलनिर्देशांवरून मी ठरविलें व यास तशी तारीख दिली आहे.

१००

या पत्रांतील अरवतवकल (= कन्नड अरवत्तोक्कलु = ६० शेतकरी = सामान्यतः शेतकरी), पोंगडे (= सोंगडे = सवंगडी = मित्र), शरमखुरी (= फार्सी शर्मखुरी = लाज खाणें, लाज धरणें) इत्यादि शब्द आणि 'जेथे अससील व जेथे जासील तेथुनू खोदुनू काढुनू जो आसिरा देउनू ठेउनू घेईल त्यास जनोचासमेत काढुनू घाणियांत घालुनू पिलोनू' हें वाक्य लक्ष्य आहे.

१०१

हा लेख एक पावती आहे. सोलापूर मामल्यामधील बोरामणी खेड्यांत

राहणाऱ्या चिलण्णा मशालजीची मुलगी (औरंगजेबाच्या) शिपायांनीं पळविली. शोधाअंतीं एलिचपूर येथील नवाब इरिजखान याच्या छावणींत ती आढळली. त्यानें ती मुलगी सोलापूर मामल्याकडे परत धाडण्याची व्यवस्था केली व तेथील दिवाण धर्मा-गददास यास तिला तेथील देशमुख–देशपांड्यांच्या ताब्यांत देण्यास सांगितलें. दरम्यान त्या मुलीचा बाप वारला होता आणि तिची आई व भाऊ हे अहीरवाडी कर्यातिपैकीं चिंचोली येथें राहावयास गेले होते. म्हणून त्या कर्यातीच्या अधिकाऱ्यांच्या ताब्यांत तिला दिली. त्यांनीं त्या मुलीला आपले ताब्यांत घेतलें, तिच्या आईकडे पोचवण्याचें कबूल केलें व तशी पावती दिली. ही मुलगी आईकडे धड परत आली कीं कसें हें जरी निश्चित समजत नसलें तरी शिपायांच्या–विशेषतः त्या वेळच्या–चेलगामी वृत्तीवरून ती पूर्णपणें भ्रष्ट होऊन परतलेली असणार याविषयीं शंका नाहीं.

मासिरे आलमगीरी (फार्सी आवृत्ति पृ. १५१, हिंदी आवृत्ति २।६२) आणि मासिरुल उमरा (फार्सी आवृत्ति ११२७०, हिंदी अनुवाद २।४५६) यांवरून समजतें कीं, आलमगीरी जुलूस १९ मोहरम २४ व रवल १५ (इ. १६७६ मार्च २९ व मे १९) यांच्या दरम्यान केव्हां तरी इरिजखान दक्षिणेंतून एलिचपुरास गेला. तेव्हां मुलगी पळविल्याचा काळ ठीकच आहे.

१०६

गांव, जमीन, ग्राहक तेच; पण मानाजी संडोजी घोरपडे म्हणजे उपर्युक्त संडोजीचा मुलगा यानें सु. १०५१ रमजान २१ (श. १५७२ भाद्रपद वद्य ८, इ. १६५० सप्टेंबर ८) रोजीं दिलेलें एक खुर्दखत आहे. यांत ग्रामनाम **कालें** असें किंचित् बदल करून दिलें आहे. येथें जमीन विठ्ठलदेवास मिळाली असून विठ्ठलभट त्याचा मुतालीक–व्यवस्थापक आहे. हीच जमीन पुनः श्रीनिवास परशुराम प्रतिनिधीनें स्वतःच्या सु. ११३६ शव्वाल ९ (श. १६५७ फाल्गुन शुद्ध १०, इ. १७३६ फेब्रुवारी ११) च्या पत्रानें विठ्ठलभटाचा मुलगा नारायण यास पक्की करून दिली आहे. पंढर-पूरच्या देवळांत लक्ष्मीच्या देवळीपुढें एक दीपमाळ आहे. तिच्या चौथऱ्यावर आठ ओळींचा एक शिलालेख आहे. त्याचा काल इ. १५८५ शुभकृत् संवत्सर कार्त्तिक शुद्ध पाडवा असा दिसतो. या लेखांत संडोजी राजे घोरपडे, त्याची पत्नी...आंचा, त्याचे पुत्र संताजी राजे, त्याची पत्नी...आंचा, त्याचे बंधू मानाजी राजे, त्याचे पुत्र संडोजी...व बाजी...आबाजी बिन रूपाजी घोरपडे अशीं याच घोरपडे घराण्यांतील व्यक्तींचीं नांवें आलीं आहेत.

१०७

याच मजकुराचीं पत्रें मंटूरसंबद्ध अधिकाऱ्यांना दिलीं गेलीं. पैकीं आरंभीचा भाग फाटलेलें एक पत्र मिळालें असून त्यांत '...स्वामी थोर बहूत जागृती स्थल अहे' असें विठ्ठलाविषयीं उद्गार आहेत. हें मुद्रित पत्र ५ शाबानचें तर प्रस्तुत पत्र ४ शाबानचें म्हणजे एक दिवस अगोदरचें आहे.

सूची

अक्कलकोट ६१,८३ अंकप्पा ३८ अंगापूर ७७ अचळेर ६१ अणदूर ६१ अणदूरकर अंकुशराऊ ९८ अण्णाजी उद्धव ५६ अण्णाजी जनार्दन १८ अंनवडी ७७ अता मलिक १ अतीत ७७ अथणी २६–२८ अदम पोलादखान १०५ अदिसेटी मलकण्णा सेटिया ९७ अनंतभट बावा ३२ अन्या २६ अन्याबा २७ अरशिंगे ६१ अप्पाजी ८३ अफजलखान मुहम्मदशाही २,१००,१०५ अंबर ९५ अंबरखान १०५ अंबार्डे ६०,६५,६७,६८ अब्दुल अजीजखान ८२ अब्दुल अली ताजदार १०५ अब्दुल कादिर सर्यादखान १०५ अब्दुल नबी १०५ अब्दुल सत्तार ६३ अमनखान १०५ अमीरुल उमरा १४ अमृतराव ८० अरलकरंजी ६१ अली आदिलशाह दुसरा ४२ अलीखान १०५ अली नवाजखान ८३ अली हक १०५ अलोटखान १०५ अवंतिकापुरी ३१ अवसरी गजानन ५६ अहमदशाह १०५ अहमद सादात १०५ अहमदाबाद ८३ अहीरवाडी ९६,१०१ अहेरी ७७ **आखाडें** १६ आगा जमशीद १०५ आग्रा ३१ आदसेटी सेटिया ९२ आदिकासेटी १०० आदिलशाह २,१०५ आदिसेटी सेटिया ९० आप्पा बलवंतराव ३७ आबाजी मोरेश्वर ३८ आंबे पार १ आमदसेटी ९७ आराध्ये गोपाळभट ५६ आर्वी ७७ आलगूर चेकिनहल ३८ आलमखान ९९ आळंद ६१ आष्टूर ६१ **इखलासखान** ६५ इडिमिडे ७७ इंदोली ७७ इनायतुल्लाह ८० इनायतुल्लाहखान १० इब्राहीम १०५ इब्राहीम आदिलशाह १०५ इब्राहीम खोजा १०५ इब्राहीमपूर ७० इरिजखान १०५ इलाहुद्दीनखान ८३ इसरो पटेल ९० इस्माईल बद्दी महालदार ८५ इस्लामपूर ५० **ईसर** नाईक ९८ **उज्जयिनी** ३१,८० उटी ३४ उडतरे ७७ उतरवली ६४, ६७–६९ उदापूर ८२ उपळें रामनाथाचें ७९ उंबरज ७७, ७८ उंबरगांव ४२ **एहेली** १०३ ऐनापूर २८,७० **औयाखान** १०५ औरंगाबाद ६२

कडेगांव ७७ कदम २७ कधेर ६१ कमरुद्दीनखान ८० कय्कुबादखान १०५ करीमशाह १०५ करोडी १० कर्नाटक २८, ८० कऱ्हाड १९, ७७ कलई ७७ कलकत्ता ६० कलकिरा ३८ कलब अली १९ कलबर्गे ३४ कलसपा मेलसेटी १०४ कलिके मलिसेटी ९० कलिके सिद्राण ९१ कलेढोण १०४ कल्याणगड १४, १५ कल्याणी संगणा ९१ कवठें ७७, ९६, १०४ काजी ताजुद्दीन ६३ काजी नुरद्दीन हाकिम ९२ काजी हाकिम ६३ काटी ८५, ८८ काड कुसंबा ५२ कामिलखान १०५ कारंचें ८९ कालकप्पा आप्पा ४१ कालगांव ७७ कालवट पेठ ३ कालसेटी कासार ९१ कालिमलई १०५ काशिनाथ न्हावी ५६ काशीपंत २८ काशीराव ३४ काशी हणमाजी ३८ काशीळ ७७ कासेगांव ४१,४४,४६–४९,५१,५८,८३, ८५ किरपाराम तनबकशी ८० किरोली ७७ किवळें ७७ कुडाळ ४, १६ कुत्बुद्दीन अलीखान ८० कुंभार मेहतर ९१

कुंभारी ८५, ९१ कुमट ९८ कुळकर्णी रामाजी ५६ कुळकर्णी लिंगोजी वेंकटाद्रि ७० कृष्णा ३६ कृष्णाजी अनंत ३७ कृष्णाजीपंत २९ कृष्णाजी भास्कर ३ कृष्णातिरि २८ कृष्णा नदी ५१ कृष्णा मोकदम १०४ केगाव ८९ केसरसिंग १०५ कोटिला सदी हजारी १०४ कोडसेटी ७० कोंडार्णे ६६ कोडिये ७७ कोडिवली चिकोवा ७० कोंडो मेहतरी ८६ कोतूळ ६३ कोन्हेरपंत २७ कोपर्डी ७७ कोमटी सदाशिव हरि ५६ कोरटी ४२, ७७ कोला जायेसेटी ७० कोल्हापूर ६०, ७० खटाव ७६ खडकी ८९ खंड नाईक ९१ खंडू तोंतरिया ९० खंडेराव ९४ खंडोजी विन आवजी १०६ खंडो यमाजी ९८ खराडे ७७ खर्डी तिसंगी ४२ खलीलुद्दीनखान १०५ खवासखान ७१ खानदेश ३६ खान वहादुर २१ खानापूर ६४ खिजरखान ८० खिद्मतगारखान ८० खुनेश्वर ८९ खेडेर ७६ खेलो पटेल ९० खोर्डिद ७७ खोपडे केदारजी नरसोजी ६७ खोपडे कोंडजी विठोजी ६८ खोपडे खंडोजी धर्मोजी ६७ खोपडे नरसोजी ६५ **गंगाजी** शंकर ८ गंगातीर २८ गंगाधर वावा ३२ गजनफरखान १०५ गढ मुकेश्वर ८० गमाजीपंत ३५ गयासखान ८२ गायगव्हाण ४२ गारपीर ३६ गावडा ४० गिरधर वहादर ८० गिलजा ३१ गुंजेगांव ४२ गुंजोटी ६१ गुडे बावाजी ७८ गुलवची ८९ गुळसरें ५२ गोतरस अंतो ९१ गोपाळराव ३६ गोमाजी राजे ६६ गौड मनोहरदास १०५ गोरवाड २६ ग्वाले ८० **घरनिकी** ४२ घाटगे सावाजीराजे ७६ घृष्णेश्वर ६२ घोरपडे खंडोजी आवजी राजे १०६ घोरपडे जोत्याजी २६ घोरपडे संताजी ५५, ७७

चण मकण विन देन ९१ चन्हेगाव ७७ चव्हाण २६ चाटे मुकुंद ७० चाम नाईक ९८ चिकू नाईक ९१ चिखली ७७ चिंचवडकर हरिभट ७८ चिंचुवे ४२ चिंचोली ५२, १०१ चिटकोपंत ३० चिटको शंकर ३७ चिमणगाव ७७ चिमणाजी ८२ चिलण्णा मशालजी १०१ चोरे ७७ चौगुले सोनजी ७० चौधरी गोंद्जी ८६ चौधरी सखरोजी ९० **जख** नाईक ९८ जगदेराव ९१ जनोवा ४१ जफरकर ८० जमखंडी ६० जलकोटकर सिव नाईक ९८ जरूम ८५ जवळकोट ६१ जसवंतराऊ ७१ जाधव २७ जाधव गरमा ५६ जाधव वावाजी १०५ जाधवराव चंद्राजी राजे २३ जानकर गोसोजी सिदोजी ४० जानकर विठू ४० जाचितखान ९२ जाविनखान परि मुहम्मद १०५ जांभूळ खोरें २५ जायण्णा पंडित ६८ जिवाजीपंत २८ जैनुल आविदीन १०५ जोर खोरें २५ जोशी लमण ९१ जोशी दावण विन येल ९१ जोळद आस्टे ६१ **झांवरे** ६६.

टाकळगांव ८९ टाकळी ४२ टाकळी धुळखेड ९२ **डोणगांव** ९६ **ढमढेरे** संगोजी ८२ ढवण नरसेटी विन लखमण ९१ ढोकी ६१

तकीखान १०५ तनाळी ४२ तमण्णा ९० तरडगाव ८६,८९ ताटे आपाजी ५६ ताटे बाळकृष्ण विट्ठल ५६ तात्या ३० तांदुळवाडी ८५,८९,९८ तानजी लक्ष्मण मेहतर हजाम ९१ तारगाव ७७,७८ तालिकोट ३८ तासगांव २६,२७ तासवडी ७७

तिन्हे ९६ तुकसेटी ९२ तुकोजी २० तुकोजी नाईक ९१ तुको पटेल ९१ तुबाजी ८० तुमरूद् मामदी १०५ तुळजापूर ८३ तेलगाव ९६ तेली अकण्णा ७० तौतल पोलाद्‌खान १०५ त्रिंबक बहिरव ५२ त्रिंबक रमदेव ७० **थोबडिया** जाविसेटी रामिसेटी ९० **दबडघाऊ** भांजी महाजन ७० दर्याजी नाईक २७ दस्तुरखान १०५ दहिगाव ४६ दहिवाड ४२ दादा ३२ दादाजी कोंडदेव ६६ दादासाहेब ३३,३६,३७ दादू मेहतर ९१ दारफल ८९ दिंडि केदार ७० दियानतराय १०५ दिलीरखान १०५ दिल्ली ६० देगाव ५३–५७,९१,९६ देव ८३ देव कुरवली ८९ देवजी मोकदम १०४ देवळें ४२ देशकुलकर्णी कळो रुद्र ७० देशकुलकर्णी नरह्री विठल ८६ देशकुलकर्णी नागोजी तुकदेऊ ७६ देशकुलकर्णी मलारी कासी ७६ देशपांडे गिरमाजी झुंगो ५,८, १२,१७,१९,२१,२४ देशपांडे तिमाजी रखमाजी १०४ देशपांडे निराजी नरसिंह ४९,५० देशपांडे भवानीशंकर ३२ देशपांडे रंगो आपाजी १०४ देशपांडे शामजी लिंगोजी ५,७–१३,१७–२१,२४,३०,३२ देशपांडे हैबतराव २९ देशमूख आबाजी जोगोजी १०१ देशमूख गोंदजी ४४,४९ देशमूख गोविंदराव मामा ५१ देशमूख दत्ताजी नाईक १२, १७, १९, २१–२३ देशमूख धर्मोजी ६४ देशमूख नागोजीराजे ७६ देशमूख पिलाजी ७ देशमूख पुरुषोत्तमराव नरसिंह ७९ देशमूख फडतरे रखमाजी ७६ देशमूख बाकोजी ४९, ५० देशमूख संतजी ७३ देशमूख सिदोजी ५० देशमूख सूर्याजी १०, २० देशमूख हिरोजी ९७, १०३ देसाई खंडोजी वा लखमोजी ६९ देसाई खळोजी परमणा ७० देसाई जगदेऊ ७२, ७५ देसाई नारसेटी ९१ देसाई नरसासेटी मेगसेटी ८८ देसाई मेगसेटी ८४–८७, ८९, ९० देसाई यलीसेटी मेगीसेटी ९९ दोस्त मुहम्मद ८० दौलत गिलिरी १०५ द्वारकाबाई ७९ **धर्मांगददास** १०१ धाराशीव ६१ धोत्री ८९ **नगर** ३० नजमीखान १०५ नजीबखान ३१ नची शाहदुर्ग ९ नरगुंदकर गणाचा नाईक ७८ नरसोजी ६४, ६९ नरसो त्रिमल ७ नरो कानीस ९१ नर्मदा ८० नवकर लखमेशर हकसरिया १०४ नवापूर ३७ नवाबसाहेब २२ नसरखान १०५ नळदुर्ग ६०, ७९ नागझरी ७७ नागठाणें ७७ नाग नाईक ८५ नागनाशेट ५६ नागू राहासापा ५६ नाझरें ६४, ६७ नादेगांव खुर्द ४२ नांदणज ९८ नांदणिगी ८९ नायगांव ४२ नारचावा २७ नारोचा नाईक ७८ नारो शंकर ३६ नावडकर बकाजी ४४ नासिक ६० निगडी ७७ निजामशाह १०५ निजामुल्मुल्क ८० निंबसोडें ७६ निंबाजी नाईक ७६ नीलकंठ सोनदेव ४ नूरखान २७ नेपतगांव ४२ नेमगौडा ७०

पटेल नेमगौडा ७० पटेल लखमगौडा ७० पटेल संभाजी ७६ पडवल संभाजी ७८ पडसाली ८९ पंढरपूर ४१, ४७, ४८, ५३–५५, ५८-६०, १०६ पंढरी १०८ पंडीत कृष्णाजी गोविंद ७५ पंत राजाज्ञा ३९ पदाजी १९ पद्मपूर ७० पन्हाळा ५, ९, २० परंडे अंताजी दादजी ७० परंडेकर ५२ परम नाईक ९८ परमणा मुतालीक ९८

परळी २२ परशुराम त्र्यंबक १५,१६,१८ परळी वैजनाथ ३० परिंडे ५२, ९१ पवार ३१ पवार भानजी २५ पवार सुभानजी २५ पवार सुलतानजी २६ पागनीस तात्या ४१ पांगरी ६१ पाचूद ७७ पांचवड ७७ पाटणे सुदाम सेटी सोन सेटी १ पाटील गोंदजी २४ पाटील जिवाजी ५३ पाटील बाजी २१ पाटील म्हाकोजी तुक ६६ पाटील विठोजी २१ पाटील सूर्याजी ५३, ५६, ५७ पांडुरंग ५८, १०७, १०८ पांडुरंग हरी ५६ पादशाहपूर १९ पारघाट १ पारसनीस संगो गोदजी ९१ पाली १,७७ पिटके राघोपंत ३८ पिंपळें खुर्द ८५ पिंपळें बुद्रुक ८५ पिरापूर ३८ पिसाळ केशवजी ३ पिसाळ दत्ताजी केशव ३ पिसाळ मालोजी नाईक ३२ पिसाळ सूर्याजीराऊ ९ पुंजाजी सरसवास ४६ पुजापूर १०५ पुणें ३८,६६ पुरंदर ३७ पुरंदरे नाना ३० पुरमोजी ९१ पुराणीक हरभट बिन सदाशिव ५६ पेरलें ७७ पोतदार कृष्णाजी नाईक ७८ पोफळी ८९ पोळ संताजी ७६ प्रतापराव ४४, ९१ प्रल्हाद ८ **फजल** अलीखा १०५ फडनीस अंताजीपंत ३० फणगांव ७७ फतेपूर ७० फतेखान सुलतानखान २७ फत्तेसिंग ८० फरीदखान २९ फाले पांडोबा ५६ **बख्तमंदखां** ८० बंगाल ३२ बजीतखान १०५ बडवे ५३, ५४, ५६, ५८–६० बडवे कृष्णाजी ५२ बडवे गोपाळ विठ्ठल ५३, ५५-५७ बडवे धोंडू नानाजी ५७ बडवे नरहर रामाजी ५७ बडवे नारो गोविंद ५७ बडवे प्रल्हाद १०७ बडवे प्रल्हाद शिवाजी ५७ बडवे रघुनाथ विठ्ठल १०८ बडवे रघोबा ५२ बडवे विठ्ठलभट १०६ बडवे सदोबा ५७ बनपुरी डूग ७७ बरखूरदार खोजा १०५ बसवरसु रामण्णा ९० बहादुरखान ४५, ५२ बहिरण पटेल ९०–९२ बहिरीसाल राजा १०५ बळवंतराव ३० बाजीपंत ३३ बादशाहखान १०५ बानीगाव ८६ बापूजी निगावान ६६ बापूजी मुद्गल ६६ बाबा ३० बाबाजी कृष्ण ४० बाबूजी ६१ बालेघाट ६१, ८७ बाळे १०४ बिजलीखान १०५ बिरडी ६४ बुर्कीसेटी ९० बुध १९ बुर्हानखान १०५ बुर्हानखान गोरी २४ बर्हानपूरकर आलादी नाईक ९८ बेदर ३४, १०५ बेनपूर ७१ बेरड ३८ बैरागी दयालदास ५६ बोदरा पालजी ७० बोपाजी केऊदेऊ ६३ बोचलेश्वर ७२ बोरामणी ९८, १०१ बोरामणी सिद राऊत बिन परम राऊत ९८ **भगवंत** पंडीत १२ भटानूर ३८ भदणा ढोणा ७० भवानी शंकर ४० भाऊ ३२ भाऊसाहेब ३०, ३१ भानजी आऊजी ६६ भानोपंत दाजी ३१ माभेवाडी ८५ भालचंद्र जगंनाथ २८ भालचंद्रपंत २७ भिकणा दारणा ७० भीमराव १३ भुसगोंडा भरमाजी ८६ भुळो त्रिमल ६३ भूपतसिंग २० भेलसें ८० भोगाव ८९ भोवाळी ४२ भोर ६० भोसले जानोजी ३२ भोसले फत्तेसिंह २५ भोसले मालोजी बाबाजी ६२ भोसले येकोजी जैतोजी ६२ भोसले रघोजी २७ भोसले विठोजी बाबाजी ६२ भोसले शाहाजी ३४ भोसले शिवाजी ५२ भोसले सिदोजी २७ भोसेकर ५२ **मंगेवाडी** १०८ मंदूर १०७ मणूर ६१ मदारी २७ मंबाजीपंत ३० मल नाईक ९८ मलसेटी गौंडा ९३ मालिक अंबर १०५ मालिक

रैहान ९८, १०५ मलिक शाहबाज १०५ मलिक संदल १०५ मलिसेटी मोसरेया पटेल ९० महलदारखान १०५ महाजन कैंचसेटी ७० महादबा २८ महादाजीपंत ८३ महादाजी बल्लाळ ३८ महादाजी यमाजी ७४ महादेऊ ७० महादोबा २७ मल्लू कलदेऊ ९० महिधरी ६१ मागोजी देवजी ८६ मांजरी ४२ मांडवगड ८० मांडवी ३७ मांढरे नागोजी नाईक ६९ मांढरे रायाजी नाईक ६९ माण ४२, ४३, ४६ माणको गोविंद १८ माधवराय ८३ माधवसिंग ३१ माने अपाजी २६ माने खलोजी २५ माने शामराव २६ माये नाईक ९८ मारवाडी जोधराम ५६ मारुती गोपाळा ५६ मारुती न्हावी ५६ मार्डी ८५, ८८, ८९, ९८, ९९ मालउंबरें ८९ मालोजी ८० मालोजी नारसिंगराव ६६ मालो पटेल ८६ माहुली ८, ३० माहेवाल ६१ माळवा ८० मिंजलेशाह ४२ मियाजी ४१ मिरज ७६ मिर्झा ४१ मिर्झाखान १०५ मिर्झा मुहीउद्दीन १०५ मिर्झा यूसुफ १०५ मीर अहमद १०५ मीर अहमदखान ८० मीर आतिश २१ मीर बक्शी ८० मीर बेग १०५ मीर मुहम्मद १०५ मीर शरीफखान १०५ मुकसुदा दादाजी ७० मुकुंदराव आनंदराव ७० मुंढेवाडी ४२ मुद्गल १०७ मुद्गल बाबूजी ६१ मुनीश्वर तमणभट ७० मुनीश्वर नारायेणभट ७० मुबारिजखान ८० मुर्ता ८७ मुरादखान १०५ मुरादाबाद ८० मुहम्मद आदिलशाह ६५ मुहम्मद इब्राहीम १७ मुहम्मद कासिम १०५ मुहम्मदखान ८० महम्मद गाझी उद्दीनखान ८० मुहम्मद जाबितखान १०५ मुहम्मद रूमीखान १०५ मुहम्मद शरिफ २० मुहम्मद सादात १०५ मुहम्मदापूर ४२ मुहम्मदाबाद ४२ मुहीउद्दीनखान १०५ मेढे ४ मेहेतर नरसेटी ७० मेहतर मसलेटी ७० मेहतर लोहर सिद्‌ण्णा बिन कामण्णा ९१ मेहतर सिंपी ९१ मेहतर हणगो ७० मोईनखान १०५ मोंगल ३४ मोरब ६१ मोरो खंडेराव ३१ मोरोपंत तात्या ३१ मोसन्या रामण्णा ९१ मोहोळ ५३–५७, १०३ मोहोळकर १०४ म्हसवड ७६.

यमाजी पटेल १०० यमुना ३१ यादव पदाजी बिन आवजी ७७,७८ यादव पिराजी बिन चौंडोजी ७७, ७८ येडवणाली ७० येणेगाऊ ७७ येदलापूर १२, १७ येलसेटी ७० येलिचखान १०१ **रखमाजी** हेजीब ९८ रगदेव ७० रंगारी खंडोजी ७८ रंगोजी ५२ रणछोडदास १०२ रणमस्तखान ७६ रवलगाव ८९ रवलसेटी ७० रहिमतपूर १४, ७६ राऊजी भास्कर ७० राघू सेटी ९०, ९१ राघोपंत ३८ राजगड २२ रांजणी ४२ राजाज्ञा हैबतराव २८ राजाराम छत्रपति ५३, ५४ रामचंद्र ४ रामचंद्र नीलकंठ ६,८,१४–१६,७९,१०७ रामचंद्रपंत दादा ३१ रामचंद्र महादेव ३० रामचंद्र सामराज ३३ रामजी गंगरस निघावान ९१ रामण्णा पटेल ९१ रामण्णा हिरेहबू ९० रामदासी गणूबाबा ५६ रामराव ५१ रामाजी रुद्रो ९ रामापूर ४२ रायकश २ रायण्णा बसेटी ९३ रायेत ९० रालेरास ८९ रावनमलजी १०२ रावसाहेब ३६ रास्ते ३६ रास्ते भिकाजी नाईक ३५ रिसवड ७७ रुद्राजी लिंगोजी १३, १८

रूसीभट ८० रेटों २६ रेवसेटी मोकदम ८६ रैहान धुमसु चित्याखान I १०५ रोहिडा ६४, ६५, ६७–६९ रैहानपूर ९८ **लक्कुंडी** ३८ लखणा अरवतवकल १०० लख नाईक ९८ लखमपूर ७० लखमसेटी ७० लखमाजी बसवरस ८६ लाड दार्जीबा ५६ लिंगनाक २७ लिंगीसेटी मोकदम १०० लिंगूबाई २६ लिंगोजी धर्मराव १०५ लोहारखान ८५ **वडजी** ८९ वडाली निळेस्वर ७७ वडाली भिकेश्वर ७७ वंदनगड १० वर्णे ७७ वरसूली ७७ वरली ७७ वरळेगाव ८९ वराडे ७७ वर्धनगड ३३ वलीखान १०५ वसंतगड २२ वळसंग १०४ वाई १,३–६,९–१९, २१–२५,३९–४१,६९,७७ वाकडे हरबा नाईक ७८ वाकी ४२ वाखरी ४२ वांगी ७६ वाघ कृष्णसेटी बिन रामसेटी ३ वाघ सोनसेटी बिन नरससेटी ३ वाघेरी ७७ वाठार बुद्रुक ७७ वार्डी ४२ वाडेकर हरी ७० वामनभट तात्याभट ५६ वालगुडे फिरगोजी ७० विजापूर ५,९,१९,८९,९१,९८ विठ्ठलपंत ३८ विठ्ठलदेव १०६ विठोजी बावा ५१ विरवडे ८९ विशाळगड २४ विसाजी कृष्ण ३० वीरजी १ वेरूळ ६२ वेळावी २६ वेल्हेरीकर सूर्याजी नाईक ६९ वैद्य मालोबा कान्होबा ९१ व्यंकटराव ९१ व्यंकाजीपंत ४१ व्याघ्रगड ४

शंकरदास ५२ शंकराजी ७० शंकराजीपंत ३०,३२ शमशीरखान १०५ शम्सुद्दीन पोलादखान १०५ शरीफखान १०५ शर्झाखान ८५ शाम २७ शामजी हरदास ५६ शाहदुर्ग ६१,९४,९८ शाहपूर ७०,७७ शाहमीरखान १०५ शाहाजी २७ शाहू छत्रपति ६० शितळेकर माकसेटी ७० शिंदे ३१,३६ शिंदे केदारजी ३६ शिंदे बाबाजी १६ शिंदे मानाजीराव ३९ शिंदे येसाजी २७ शिरगांव ७७ शिरवडें ७७ शिव छत्रपति १५, ७९ शिवडी ७७ शिवणी ८९ शिवराम पंडीत १९ शिवलिंग ८३, ४६ शुजाउद्दौला ३१ शुजाअत अली ८० शेट्ये भुजंगप्पा ५६ शेख इब्राहीम १९ शेख इस्माईल १२ शेख मुा इब्राहीम १२ शेळके भिकनाईक ७८ शेषंभट ५६ शौचे ८१ शौचे रामचंद्रभट ८० **संगमनेर** ७३ सगर वस्तादाबाद ८९, ९३ संगेवाडी ४२ संताजी बावा ५१ संदलापूर ९७ सद्दोबा मनजा ७० सचनीस नागोजी सोगजी ९१ संभाजी माहाराज २६ संभाजी राजे ७६ सय्यिद अजावर १०५ सय्यिद अशरफ १०५ सय्यिदखान १०५ सय्यिद जाफर सय्यिद नूरुद्दीन २ सय्यिद दर्गाह १०५ सय्यिद सेख लाउदी दादू ९३ सय्यिद सेरखान १०५ सरबगजी ५५ सरबुलंदखान ८० सरस्वती ७० सागर ८९ सांगवी ८५ सांगोलें १०८ सातारा ४, २२, २७, ३२, ३३, ६० सापगढी १७ सारोळें ८९ सावरगाव ८८ सासपडें ७७ साळुंके जोत्याजी १४, १५ सिघारे तुकीसेटी ९० सितोळे विठोजी देशमूख ६६ सिदजी बिन बहिरण पटेल ९२ सिंदगी ३८ सिदापूर ७० सिंदेवाडी ४२ सिदोजीराजे कोली ७६ सिदो पटेल ९०,९१ सिद्राम बिन मलसेटी ९१ सिन्नर ७३ सिरबावी ४२ सिद्दण हवू बिन उगण हवू ९९ सिरोंज ८० सिलेमानखान १९ सीदी अंबर लतीफ

सीदी मिरा १०५ सीदी यतीफ १०५ सीदी याकूच १०५ सीदी रैहान १०५ सुनार दरगंणा ९१ सुतार मलकंणा ९१ सुतार लपवा ५६ सुतार सकाराम राजचा ५६ सुभानपूर १०५ सुभेदार संडेराव बल्लाल १०८ सुरगांव ४२ सुरजमल जाट ३१ सुरत २९, ८३ सुरतगांव ८५, ८९ सुरतगावकर ८५ सुरापूर ३८ सुरापूरकर बेरड ३८ सुरूरखान १०५ सूर्यवंशी केदारजी १०७ सेटिया सचसेटी ७० सेट्या सेटी ६ सेनफळे ४२ सेचावी ४२ सेलंगी ३८ सेलेवाडी ४२ सैफनान मोकदम १०४ सैफुद्दीनखान १०५ सोनगड ३७ सोन्नलगे ८३ सोन्नलापूर ८३, ८६, ८८, ९०–९२, ९४, ९५, ९९ ·सोनसेटी चिन परमसेटी ९१ सोनार सिवसेटी ९१ सोमनाल ३८ सोलापूर ३४,४१,८४,८५,८९,९६,१०१,१०२–१०५ **हगसी** रोहिलाखान ४५ हणवत्ये आऊजी गोविंद ६२ हमीदखान ८० हमीदुद्दीनखान ८० हमीर चकर्सी ८० हरकारे आपाजीपंत ८०,८१ हरिपंत तात्या ३७ हरि आनंदराऊ ७ हसनखान ७२ हसन गंगू १०५ हसन रूमीखान १०५ हसनाचाद ७१ हातलोट १ हिंगनाळें ७७ हिप्परगे ८९ हिरज ९६ हिरापूर ७० हिरियण्णा १०३ हूविन सळगरा ६१ हेलगाव ७७ हैदर नाईक ५१ हैदरी १०२ हैचतखान १ हैचतरात्र ३५ होटिगिया सेटी ९० होनजी चिन मलसेटी ९१ होनवल ९६ होनू चिन जाचा मेहतर धोची ९१ होळकर ३१

भारत-इतिहास-संशोधक-मंडळ, स्वीय ग्रंथमाला

१ अहवाल (शक १८३२) रु. ३
२ ,, (शक १८३३) ५
३ सुवंतविचार (वि.का.राजवाडे) संपला १०
४ वार्षिक इतिवृत्त (शक १८३४) ५
५ मराठ्यांच्या इतिहासाचीं साधनें खंड १२ (वि. का. राजवाडे) १०८
६ प्रथम संमेलनवृत्त (शक १८३५) ०१२
७ वार्षिक इतिवृत्त (शक १८३५) ६
८ द्वितीय संमेलनवृत्त (शक १८३६) ३
९ वार्षिक इतिवृत्त (शक १८३६) ३
१० मराठ्यांच्या इतिहासाचीं साधनें खंड २० (शिवकालीन घराणीं) ३
११ वार्षिक इतिवृत्त (शक १८३७) ६
१२ तृतीय संमेलनवृत्त (शक १८३७) ३
१३ मुकुंद-महाभाष्य (संस्कृत) ०८
१४ ग्रंथराज (दासोपंत) ०८
१५ स्फुट प्रकरणें, भाग १ ला ०१२
१६ स्फुट प्रकरणें, भाग २ रा ०१२
१७ वार्षिक इतिवृत्त (शक १८३८) ३
१८ चतुर्थसंमेलनवृत्त (शक १८३८) ४
१९ राजवाडे-खंड स्थलसूची ४
२० पंचम संमेलनवृत्त (शक १८३९) ३
२१ संशोधनसंग्रह (छापत आहे)
२२ चंद्रचूड-दप्तर, कला १ (द. वि. आपटे) ३
२३ महाराष्ट्र–सारस्वत, १ ली आ. संपली १०
२४ षष्ठ संमेलनवृत्त (शक १८४०) ४
२५ सप्तम संमेलनवृत्त (शक १८४१) ३
२६ संशोधकाची छोटी जंत्री (आपटे) ०४
२७ मंडळप्रदर्शनपरिचय ०४
२८ फार्सी पत्रव्यवहार (गं. ना. मुजुमदार) ५
२९ फार्सी–मराठी कोश (मा. त्र्यं. पटवर्धन) ४
३० शिवचरित्रसाहित्य खंड १ ला (रु. वा. पुरंदरे) १॥
३१ Historical Miscellany १
३२ पुरंदरे-दप्तर, भाग १ (रु. वा. पुरंदरे) ४
३३ शिवचरित्रसाहित्य, खंड २ ४
३४ दक्षिणेच्या मध्ययुगीन इतिहासाचीं साधनें, खंड १ (ग. ह. खरे) २
३५ ऐतिह्य. संकीर्ण साहित्य, खंड १ संपला २
३६ राजारामचरितम् (वा. सि. बेंद्रे) १॥
३७ मंडळांतील नाणीं (ग. ह. खरे) १
३८ शिवचरित्रसाहित्य, खंड ४ संपला १॥
३९ गोवळकोंड्याची कुतुबशाही (वा. सि. बेंद्रे) ४
४० ऐतिहासिक फार्सी साहित्य, खंड १ (ग. ह. खरे) १॥
४१ दक्षिणेच्या मध्ययुगीन इतिहासाचीं साधनें, खंड २ (ग. ह. खरे) संपला २
४२ ऐतिहासिक संकीर्ण साहित्य, खंड २ १॥
४३ मंडळचित्रग्रंथ, चित्रें २० ०८
४४ शिवकालीन पत्रसारसंग्रह, खंड ३ (शं. ना. जोशी) २॥
४५ विजयनगर स्मारक ग्रंथ (करमरकर व ओतुरकर) ४
४६ ऐतिहासिक फार्सी साहित्य, खंड २ (ग. ह. खरे) १॥
४७ शिवचरित्रसाहित्य, खंड ६ (ग. ह. खरे) १॥
४८ मराठ्यांच्या सत्तेचा उत्तरेकडील विस्तार (शं. पु. जोशी) ०१२
४९ शिवचरित्रवृत्तसंग्रह (कानडी), भा. १ (पां. भी. देसाई) १॥
५० शिवचरित्रसाहित्य, खंड ७ (रु. वा. पुरंदरे व य. द. आपटे) १॥
५१ ऐतिहासिक फार्सी साहित्य खंड ३ (ग. ह. खरे) १॥

५२ } शिवचरित्रवृत्तसंग्रह, खंड २ व ३
५३ } फार्सी विभाग (ग. ह. खरे), प्रत्येकीं १।
५४ पुणें नगरसंशोधनवृत्त, खंड १ (चिं. ग. कर्वे) १
५४ अ, ऐ. संकीर्ण साहित्य, खंड ३ संपला ३
५५ शिवचरित्रसाहित्य, खंड ८ १॥
५५ अ, शिवचरित्रसाहित्य, खंड ५ संपला ३॥
५६ ऐतिहासिक संकीर्ण साहित्य, खंड ४ २
५७ ऐ. संकीर्ण वाङ्मय साहित्य, खंड १ १॥
५८ शिवकालीन दंडनीति (वा. सि. बेंद्रे) ३
५९ पुणेंनगरसंशोधनवृत्त, खं. २ (चिं. ग. कर्वे) १॥
६० ऐतिहासिक संकीर्ण निबंध, खंड १ १॥
६१ ऐतिहासिक संकीर्ण साहित्य, खंड ५ १॥
६२ शिवचरित्रसाहित्य, खंड ९ (शां. वि. आवळसकर) १॥
६३ हिंगणे दप्तर, खंड १ (ग. ह. खरे) ३
६४ ऐतिहासिक संकीर्ण साहित्य, खंड ६ १॥
६५ ऐतिहासिक संकीर्ण निबंध, खंड ३ २
६६ पुणें नगरसंशोधनवृत्त खंड ३ (चिं. ग. कर्वे) १॥
६७ महाराष्ट्रांतील कांहीं ताम्रपट व शिलालेख (डॉ. मो. गं. दीक्षित) ३
६८ ऐतिहासिक संकीर्ण साहित्य, खंड ७ २
६९ ऐतिहासिक संकीर्ण निबंध, खंड २ ३
७० हिंगणे दप्तर, खंड २ (ग. ह. खरे) ३
७१ आंग्रेकालीन पत्रव्यवहार (शां. वि. आवळसकर) ३
७२ ऐतिहासिक संकीर्ण निबंध, खंड ४ २॥
७३ पेठे दप्तर, भाग १ (वि. सि. चितळे) ३
७४ Explorations at Karad 5
७५ संभाजीकालीन पत्रसारसंग्रह व शकावली (शं. ना. जोशी) ३
७६ दाक्षिणेच्या मध्ययुगीन इतिहासाचीं साधनें, खंड ३ (ग. ह. खरे) संपला ३
७७ ऐतिहासिक फार्सी साहित्य, खंड ४ (ग. ह. खरे) ३
७८ पेठे दप्तर, भाग २ (वि. सि. चितळे) ३
७९ पेशवेकालीन सामाजिक व आर्थिक पत्रव्यवहार (रा. वि. ओतुरकर) ३
८० इतिहासकर्ते मराठे (ग. ह. खरे) २
८१ दाभाडे दप्तर, खंड १ (शं. ना. जोशी) ३
८२ दाक्षिणेच्या मध्ययुगीन इतिहासाचीं साधनें, खं. ४ (मो. गं. दीक्षित) ३
८३ पुणें नगरसंशोधनवृत्त, खंड ४ २
८४ ऐतिहासिक संकीर्ण निबंध, खंड ५ ३
८५ ऐतिहासिक संकीर्ण साहित्य, खंड ८ (द. वा. पोतदार) ३
८६ शिवचरित्रसाहित्य, खंड १० (शां. वि. आवळसकर) ३
८७ ऐतिहासिक संकीर्ण साहित्य, खंड ९ (शं. ना. जोशी) ३
८८ ऐतिहासिक संकीर्ण निबंध, खंड ६ ५
८९ ऐतिहासिक संकीर्ण साहित्य खंड १० ५

मंडळ-त्रैमासिक पुस्तकें १ ते ३८ प्रत्येकीं ५ रु.

शिवचरित्रग्रंथमाला (स्वीय)

१ शिवकालीन पत्रसारसंग्रह, खंड १ ३॥
२ ,, ,, खंड २ ३॥
३ शिवाजी निबंधावली, खंड १ ३।
४ शिवाजी निबंधावली, खंड २ ३।
५ शिवचरित्रनिबंधावली ३॥
१
२

सूचना :: स्वीयमालेंतील पुस्तकांच्या खरेदी २५-५० रु. = १० टक्के; ५१–१

Library IIAS, Shimla
MR 954 7920257 Sh 69 K
9000